

Avinurme valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine

Keskkonnamõju hindamise aruanne

Töö nr 2507/16

Tartu 2016-2017

Pille Metspalu
KSH juhtekspert

Riin Kutsar
KSH juhtekspert

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. ÜLEVAADE PLANEERINGU KOOSTAMISEST JA KSH PROTSESSIST	6
1.1. Üldplaneeringu eesmärk	6
1.2. Ülevaade keskkonnamõju strateegilisest hindamisest	6
2. ÜLDPLANEERINGU VASTAVUS LAIEMATELE EESMÄRKIDELE JA SEOSD ASJAKOHADE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA	8
2.1. Üldplaneeringu vastavus keskkonnakaitse ning jätkusuutliku arengu eesmärkidele	8
2.2. Üldplaneeringu seosed asjakohaste planeerimisdokumentidega	10
2.3. Valla planeeringud ja arengukavad	11
3. ALTERNATIIVSED ARENGUSTENAARIUMID	13
3.1. Väärtuslike maastike määramine üldplaneeringus	13
3.2. Tõenäoline areng juhul, kui strateegilist arengudokumenti ellu ei viida	16
4. PLANEERINGULAHENDUSE ELLUVIIMISEGA KAASNEVAD KESKKONNAMÕJU	17
4.1. Mõju looduskeskkonnale	17
4.1.1. Roheline võrgustik	17
4.1.2. Põhja- ja pinnavesi	20
4.1.2.1. Põhjavesi	20
4.1.2.2. Pinnavesi	21
4.1.2.3. Ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek	22
4.1.2.4. Avijõe puhkeala	24
4.1.3. Kaitstavad loodusobjektid, sh Natura 2000 alad	25
4.2. Mõju sotsiaalsetele vajadustele ja heaolule	37
4.2.1. Puhkealade kättesaadavus	37
4.2.2. Teenuste kättesaadavus	38
4.3. Keskkonnatervis	41
4.3.1. Müra	41
4.3.2. Vibratsioon	45
4.3.3. Välisõhu kvaliteet	46
4.3.4. Radoon	49
4.3.5. Valgusreostus	49
4.3.6. Kliimamuutusega kaasnevad mõjud	51
4.4. Mõju kultuuripärandile	52
4.5. Maavarad	54

4.5.1.	Jäätmeteke ja -hooldus	55
4.5.2.	Majandus- ja ettevõtluskeskkond	55
4.6.	Mõjude omavahelised seosed ja kumulatiivsed mõjud	57
5.	LEEVENDAVAD MEETMED JA SEIRE VAJADUS	59
6.	KOKKUVÕTE	61
LISAD		63
Lisa 1	KSH väljatöötamise kavatsus	63
Lisa 2	Planeeringu ja KSH aruande eelnõu avalikustamine	64
Lisa 3	Valla väärtuslike maastike väärtuste hinnang ja kirjeldus	75

SISSEJUHATUS

Keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH) teostatakse Avinurme valla üldplaneeringule lähtuvalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest (edaspidi KeHJS).

Avinurme valla üldplaneeringu ja KSH koostamine algatati Avinurme Vallavolikogu 22.09.2015.a otsusega nr 68.

KSH eesmärk on hinnata üldplaneeringu elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõju, selgitada välja alternatiivsete lahenduste võimalused, määrata vajadusel mõjude leevendusmeetmed, arvestades üldplaneeringu eesmärke ja käsitletavat territooriumi. KSH näitab, milliste oluliste keskkonnaargumentide alusel toimub üldplaneeringu kaalutlusprotsessi jooksul valikute tegemine ja otsusteni jõudmine. Mõjude hindamise lähtekohaks on üldplaneeringu kui strateegilise ruumilise arengudokumendi iseloom – mõjude hindamisel püstitakse üldplaneeringu täpsusastmes ja keskendutakse teemadele, mida saab üldplaneeringuga reguleerida.

KSH aruanne on üles ehitatud võttes arvesse keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse §40.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne sisaldab:

- ülevaadet üldplaneeringu koostamisest ja KSH protsessist;
- ülevaadet vastavustest arengudokumentidele;
- planeeringulahenduse alternatiivide võrdlemist olulistes teemavaldkondades;
- planeeringuga kaasnevate mõjude hindamist teemade kaupa;
- ettepanekuid, leevendusmeetmeid ja seire vajadust.

1. ÜLEVAADE PLANEERINGU KOOSTAMISEST JA KSH PROTSESSIST

1.1. ÜLDPLANEERINGU EESMÄRK

Vastavalt planeerimisseadusele (§74 lg1) on üldplaneeringu eesmärk kogu valla ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine. Üldplaneering toob välja üldised suundumused tehnilise ja sotsiaalse taristu väljaarendamise osas, määrab detailplaneeringu kohustusega alad ning annab tingimused ruumiliste väärtuste (roheline võrgustik, väärtuslikud põllumajandusmaad, miljööväärtuslikud hoonestusalad jm) säilitamiseks. Üldplaneering koostatakse kogu valla territooriumi kohta. Üldplaneeringu koostamisel on lähtutud erinevatest planeerimis- ja arengudokumentidest ning asjakohastest õigusaktidest.

1.2. ÜLEVAADE KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISEST HINDAMISEST

Keskkonnamõju strateegiline hindamine viidi läbi tuginedes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele (KeHJS) ja planeerimisseadusele (PlanS). Vastavalt PlanS §74 lg 4 tuleb üldplaneeringu koostamisel läbi viia keskkonnamõjude strateegiline hindamine, et tagada keskkonnakaalutlustega arvestamine planeeringu koostamise käigus.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel hinnati üldplaneeringu lahenduse elluviimisega kaasnevat mõjusid keskkonnale, et tagada erinevate mõjuaspektidega arvestamine üldplaneeringus ning saavutada tasakaalustatud ruumiline areng. Keskkonnamõju strateegiline hindamine Avinurme valla üldplaneeringule teostati paralleelselt planeerimisprotsessiga, mis tagab juba planeeringulahenduste väljatöötamisel keskkonnakaalutlustega arvestamise. Üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus viidi läbi erinevate arengustsenaariumite võrdlus ühe teemavaldkonna lõikes, kus ilmnis reaalselt eristuvaid alternatiive, et hinnata võimalike alternatiivsete lahenduste mõju nii loodus-, sotsiaal- kui sotsiaalmajanduslikule keskkonnale.

Mõjude hindamise läbiviimisel lähtuti nii üldplaneeringu lahendusega kaasnevatest keskkonnamõjudest kui ka keskkonnast enesest tulenevatest mõjuteguritest. Mõjude hindamise täpsusaste tuleneb üldplaneeringu täpsusastmest: keskenduti teemadele, mida saab üldplaneeringuga reguleerida. Hindamisel kasutati KSH üldtunnustatud metoodikat, valides ning täpsustades töö käigus sobivaimad hindamismeetodeid vastavalt kerkivale vajadusele (ekspertarvamused, konsultatsioonid, vastavusanalüüs jms). Hindamisel arvestati ka väljastpoolt planeeringuala tulenevate oluliste mõjudega ning mõjude kumuleerimisega.

KSH korraldusest, protsessist ja avalikkuse kaasamisest annab ülevaate ka KSH väljatöötamise kavatsus (vt lisa 1). Planeeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse osas küsiti seisukohti vastavalt planeerimisseaduse §81 lõikele 1, millele järgnevalt avalikustati lähteseisukohad ja KSH väljatöötamise kavatsus valla veebilehel. Planeeringu ja KSH aruande eelnõu avalik väljapanek toimus märts-aprill 2017 ning avaliku väljapaneku järgne avalik arutelu 18.04.2017 (vt lisa 2). KSH aruande eelnõu osas tegid ettepanekuid Keskkonnaamet ja Maanteeamet, kelle ettepanekutega nõustuti ning arutelu järgselt KSH aruande eelnõud vastavalt täpsustati ja täiendati.

Piiriülest mõju Avinurme valla üldplaneeringu elluviimisega ei kaasne. Märkimisväärseid raskusi KSH aruande koostamisel ei esinenud.

KSH viis läbi OÜ Hendrikson & Ko ekspertrühm koosseisus:

Üldplaneeringu osakonna juhataja, KSH juhtekspert	Pille Metspalu
KSH juhtekspert, Natura alad	Riin Kutsar
Juhtiv planeerimisspetsialist, sotsiaalmajanduslikud mõjud	Ann Ideon
Keskkonnakorralduse juhtiv ekspert, õhusaaste	Juhan Ruut
Keskkonnakorralduse spetsialist, müra	Veiko Kärbla
Keskkonnakorralduse spetsialist, valgusreostus	Marek Bamberg
Keskkonnakorralduse spetsialist, põhja- ja pinnavesi	Tõnn Tuvikene
Keskkonnakorralduse spetsialist, loomastik	Kaile Peet
Kartograaf	Jaanus Padrik

2. ÜLDPLANEERINGU VASTAVUS LAIEMATELE EESMÄRKIDELE JA SEOSSED ASJAKOHASTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA

2.1. ÜLDPLANEERINGU VASTAVUS KESKKONNAKAITSE NING JÄTKUSUUTLIKU ARENGU EESMÄRKIDELE

Üldplaneeringu koostamise kontekstis on olulisimaks dokumendiks, mis annab omavalitsuse tasandil keskkonnakaitse ning jätkusuutliku arengu suuniseid, „Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030“. Antud dokument määratleb Eesti pikaajalised arengusuunad looduskeskonna hea seisundi hoidmiseks, kuid lähtub samas ka keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskonnale ja inimesele. Kuna „Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030“ põhineb Eesti säästva arengu riiklikul strateegial „Säästev Eesti 21“, mis on koostatud kooskõlas vastavate ülemaailmsete ja Euroopa Liidu suunisdokumentidega, on ka Eesti keskkonnastrateegias juba arvestatud laiem konteksti ja eesmärkidega.

„Säästev Eesti 21“ toodud laiemateks eesmärkideks on: Eesti kultuuriruumi elujõulisus, inimese heaolu kasv, sotsiaalselt sidus ühiskond ja ökoloogiline tasakaal. Viimase eesmärgi – ökoloogilise tasakaalu – saavutamine toimub järgmise kolme arengusuuna kaudu:

- loodusvarade kasutamine viisil ja mahus, mis kindlustab ökoloogilise tasakaalu;
- saastumise vähendamine;
- loodusliku mitmekesisuse ja looduslike alade säilitamine.

Antud punktide põhjal seab „Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030“ täpsemad keskkonnakaitse eesmärgid, millega arvestamisest Avinurme üldplaneeringu lahenduses annab vastavusanalüüsi kujul ülevaate tabel 1.

Tabel 1. Üldplaneeringu vastavus Eesti keskkonnastrateegia eesmärkidele

Eesmärk	Arvestamine üldplaneeringus
1. Aastal 2030 on tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt on vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust.	Eesmärgiga arvestatakse, jäätmete ladestamise parendamiseks kavandatakse kompostimisväljakuid.
2. Saavutada pinnavee ja põhjavee hea seisund ning hoida veekogusid, mille seisund juba on hea või väga hea.	Eesmärgiga arvestatakse, pinna- ja põhjavee kaitseks arendatakse ühiskanaliseerimisüsteeme (vastavalt ÜVKs toodud suundadele) ja seatakse veekaitse tingimused.
3. Maavarade keskkonnasõbralik kaevandamine, mis säästab vett, maastikke ja õhku, ning maapõueressursi efektiivne kasutamine minimaalsete kadude ja minimaalsete jäätmetega.	Eesmärgiga arvestatakse. Kuigi planeeringuga ei kavandata kaevandustegevust, toob planeering välja põhimõtted juhaks, kui vajadus peaks kerkima.

Eesmärk	Arvestamine üldplaneeringus
4. Metsakasutuses ökoloogiliste, sotsiaalsete, kultuuriliste ja majanduslike vajaduste tasakaalustatud rahuldamine väga pikas perspektiivis.	Eesmärgiga arvestatakse, planeering määratleb suure osa valla metsadest roheline võrgustiku osana, mille roll on nii ökoloogiline, puhkemajanduslik kui ka majanduslik.
5. Tagada kalapopulatsioonide hea seisund ning kalaliikide mitmekesisus ja vältida kalapüügi kaasnevat kaudset negatiivset mõju ökosüsteemile.	Eesmärgiga arvestatakse, eelkõige Natura hoiualaks oleva Avijõe kontekstis.
6. Tagada jahilukite ja muude ulukite liikide mitmekesisus ning asurkondade elujõulisus.	Eesmärgiga arvestatakse kaudselt: ulukite mitmekesisust ja asurkondade elujõulisust toetab roheline võrgustiku ulatuse ülevaatamine, mis tagab ulukite liikumisvõimaluse säilimise tuumalade vahel. Planeering ei kavanda maakasutuse muutust olemasolevatel tuumaladel.
7. Keskkonnasõbralik mulla kasutamine. Loodus- ja kultuurimaastike toimivus ja säästlik kasutamine.	Eesmärgiga arvestatakse, planeering toob välja väärtuslikud põllumajandusmaad (boniteet võrdne või suurem 38 boniteedipunktist), kultuurimaastike kaitse vajadusega arvestatakse nii asustuse suunamise kui põllumajanduslike maade maakasutuspõhimõtete kaudu.
8. Loodus- ja kultuurimaastike toimivus ja säästlik kasutamine. Mitmeotstarbeliste ja sidusate maastike säilitamine.	Eesmärgiga arvestatakse roheline võrgustiku kasutamistingimuste seadmise kaudu. ÜP ei käsitte väärtuslikke maastikke, küll aga kultuuriväärtusi objektide, miljöola ja ilusate vaatekohtade mõistes.
9. Elustiku liikide elujõuliste populatsioonide säilimiseks vajalike elupaikade ja koosluste olemasolu tagamine.	Eesmärgiga arvestatakse. Populatsioonide, elupaikade ja koosluste olemasolu tagavad roheline võrgustiku, veealade ja põllumajanduslikele maastikele (sh rohumaadele) seatud tingimused.
10. Toota elektrit mahus, mis rahuldab Eesti tarbimisvajadust, ning arendada mitmekesiseid, erinevatel energiaallikatel põhinevaid väikese keskkonnakoormusega jätkusuutlikke tootmistehnoloogiaid, mis võimaldavad toota elektrit ka ekspordiks.	Eesmärgiga arvestatakse, planeering seab tingimused taastuvtoorme hajutatud ruumiliseks kasutuselevõtmiseks. Tulenevalt ressursimahust on tootmine pigem kohaliku tarbimise rahuldamiseks.
11. Energiatarbimise kasvu aeglustamine ja stabiliseerimine, tagades samas inimeste vajaduste rahuldamise, ehk tarbimise kasvu olukorras primaarenergia mahu säilimise tagamine.	Arvestatakse kaudselt: keskuste kompaktse ja mitmekülgse arengu ja kergliikluse soodustamise kaudu, mis vähendavad transpordivajadust.
12. Kõrvaldada järk-järgult nii tööstusest kui ka kodumajapidamistest osoonikihti kahandavad tehisained.	Teema ei ole otseselt lahendatav üldplaneeringu täpsusastmes.
13. Arendada välja efektiivne, keskkonnasõbralik ja mugav ühistranspordisüsteem, ohutu kergliiklus (muuta auto alternatiivid mugavamaks) ning sundpendelliiklust ja maanteevedusid vähendav asustus- ja tootmisstruktuur (vähendada transpordivajadust).	Eesmärgiga arvestatakse, planeeringuga kavandatakse kergliiklusteid eelkõige keskustele juurdepääsu parandamiseks.
14. Tervist säästev ja toetav väliskeskond.	Eesmärgiga arvestatakse: on kavandatud täiendavad võimalused välisõhus liikumiseks (kergliiklusteed) ja puhkealad. Planeering seab arenduspõhimõtted mura jt häiringute vältimiseks ja vähendamiseks elamise, puhkamise ja sotsiaalse funktsiooniga aladel.
15. Inimese tervisele ohutu ja tervise säilimist soodustav sisering.	Eesmärgiga on arvestatud üldplaneeringu täpsusastmes.
16. Keskkonnast tulenevate saasteainete sisaldus toiduahelas on inimese tervisele ohutu.	Teema ei ole otseselt lahendatav üldplaneeringu kontekstis.

Eesmärk	Arvestamine üldplaneeringus
17. Joogi- ja suplusvesi on inimese tervisele ohutu.	Eesmärgiga arvestatakse, joogi- ja suplusvee kvaliteet sõltub eelkõige põhja- ja pinnaveekaitsest (ÜVK elluviimine, põllumajandusliku hajareostuse vähendamine veekogudele).
18. Aastaks 2030 on likvideeritud kõik täna teadaolevad jääkreostuskolded.	Keskkonnaregistri andmetel ei asu vallas jääkreostusobjekte.
19. Tagada elanike turvalisus ning kaitse nende julgeolekut ohustavate riskide eest.	Eesmärgiga arvestatakse, planeering käsitleb vajadust arvestada hädaolukordadega.

2.2. ÜLDPLANEERINGU SEOSD ASJAKOHASTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA

Avinurme valla üldplaneeringule on põhilisteks suunda andvaks kõrgemalseisvaks arengudokumentiks Ida-Viru maakonnaplaneering 2030+. Ida-Viru maakonnaplaneering toetub üleriigilises planeeringus toodud kontseptsioonidele ja arenguvaldkondadele, riiklikele suunistele ja sektorarengukavadele, ning annab maakonna ruumilise arengu suunised Ida-Viru maakonna looduslikku, sotsiaalmajanduslikku ja kultuurilist konteksti arvestades.

Üldplaneeringu vastavus Ida-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ arengusuundadele on välja toodud vastavusanalüüsina tabelis 2.

Tabel 2. Üldplaneeringu vastavus Ida-Viru maakonnaplaneeringu ruumilise arengu suundadele ja põhimõtetele

MP arengusuund/põhimõte	Arvestamine üldplaneeringus (ÜP)
1. Maakonna ruumistruktuur põhineb toimival keskuste võrgustikul ning maakonnaplaneeringuga määratud linnalise asustuse aladel: 1.1. Keskuste võrgustik tagab erinevates piirkondades juurdepääsu töökohtadele ja teenustele nii linnades kui maapiirkondades; 1.2. Maakonna eelisarendatavateks aladeks on keskustesse ja nende vahetusse lähedusse määratud linnalise arenguga alad. Need alad on nii elupiirkondade kui ettevõtlusalade arendamiseks, samuti aktiivsete puhkepiirkondade, logistikaalade jm linnalise maakasutuse kavandamiseks; 1.3. Hästitoimiva linnalise elukeskkonna tekkimiseks arendatakse linnalise asustuse alasid terviklikult, lähtudes planeerimispõhimõtetest, mis tagavad kvaliteetse, harmoonilise ja inimhõõtmelise linnaruumi.	1. ÜP arvestab MP-s määratud keskuste võrgustikuga. Linnalise asustuse alasid vallas ei asu. 1.1. Avinurme alevikku nähakse nii praegu kui ka tulevikus olulise teenuste ja töökohtade pakkujana ning mitmekülgse keskusena 1.2. -1.3. ei rakendu Avinurme kontekstis
2. Jätkusuutlikku majanduskeskkonna arengut toetab kvaliteetne tehniline taristu: 2.1. Ida-Virumaa eripärane, tugeva sekundaarsektori traditsiooniga majandusstruktuur toetub ida-lääne suunaliste transpordikoridoride ja logistikasõlmede tõhusale toimimisele; 2.2. Tehniline taristu aitab kaasa kõrge lisandväärtusega teadmistemahuka majanduse	2. ÜP keskendub valla tehnilise taristu parendamisele 2.1. Avinurmele on iseloomulikuks pikkade traditsioonidega elujõuline puiduklast. Ettevõtluse arengus soodustatakse väljakujunenud klasteri jm ettevõtluse arengut vallas.

MP arengusuund/põhimõte	Arvestamine üldplaneeringus (ÜP)
arendamisele, mis põhineb traditsiooniliste harude kaasajastamisel ja uute tekkimisel;	2.2. Teede ja tehnilise taristu areng soodustab ettevõtluse koondumist alevikku.
2.3. Maalistes piirkondades säilitatakse maakasutuse suunamisel paindlikkus, mis võimaldab areneda kohapealset elu säilitaval väikeettevõtlusel.	2.3. ÜP annab maakasutuspõhimõtete kaudu võimalused tegeleda ettevõtlusega kõikjal vallas (keskustes, hajaasustuses).
3. Maakonna elukvaliteedi tagavad loodus- ja kultuurikeskkonna väärtustamine:	3. ÜP väärtustab valla looduslikku ja kultuurilist keskkonda.
3.1. Maakonna rohevõrgustik täidab nii ökoloogilise võrgustiku kui elanike puhkepiirkonna rolli;	3.1. ÜP raames täpsustatakse roheline võrgustiku piire ja kasutamistingimusi.
3.2. Väärtuslikud maastikud ja maakonna erinevad kultuuriväärtused on nii atraktiivsed identiteedikandjad ja külastuskohad.	3.2. ÜP käsitleb kultuuriväärtusi miljööväärtuslike alade ja kultuuriväärtuslike objektide võtmes.

2.3. VALLA PLANEERINGUD JA ARENGUKAVAD

Avinurme valla üldplaneering

Avinurme valla eelmine üldplaneering on kehtestatud 1996. aastal Avinurme Vallavolikogu 14.11.1996.a otsusega nr 8. Üldplaneeringus on välja toodud territooriumi funktsionaalne tsoneerimine, maakasutuspiirangud ja -tingimused.

Avinurme vald on kõige üldisemal tasemel jagatud viieks tsooniks: põllumajanduslik tsoon, metsamajanduslik tsoon s.h. hoiu- ja kaitsemetsad, kaitseala, tootmistsoon ning tihehoonestusega alad. Planeering toob välja tsoonides maa kasutamise tingimused ja detailplaneeringu vajadused. Täiendavalt on tsoneeritud ka asulad – Avinurme ja Ulvi, kus on toodud maakasutuse funktsioonid ja piirangud.

Avinurme valla arengukavad

Arengukava annab ülevaate hetkeolukorrast, sõnastab visiooni ja strateegilised eesmärgid ning toob tegevusvaldkonniti välja ülesanded.

Avinurme valla arenguvision aastaks 2022:

Avinurme on meeldiva elukeskkonnaga, identiteeti väärtustavate elanikega ja innovatiivse ettevõtluskeskkonnaga vald, mis on ka noortele atraktiivne. Vallas tegutseb konkurentsivõimelist haridust pakkuv gümnaasium, kus on stabiilne õpilaste arv.

Avinurme vallavalitsuse missiooniks on:

Kindlustada elanikele, külastajatele, asutustele, ettevõtetele ja organisatsioonidele majanduslikult hea kasvupinnas, kultuuriliselt mitmekesine keskkond, keskhariiduse omandamise võimalus Avinurmes ning sotsiaalne turvalisus koos meeldiva elu- ja looduskeskkonnaga.

Arengukavas sõnastatud strateegilised eesmärgid on:

1. Gümnaasiumi säilitamine aastaks 2022 koos õppekavade arendamisega, pakkudes seeläbi Avinurme valla ja lähivaldade õpilastele mitmekesisemaid õppimisvõimalusi. Luua erialaseid praktikavõimalusi kohalikes ettevõtetes läbi koostöö suurendamise.

2. Ettevõtluse arendamine Avinurmes läbi koostöö, puidutöötlusklatri ja/või tehnopargi, uute ideede (sh. puidu mitmekesisema väärtustamise kaudu), muutudes seeläbi atraktiivseks investoritele.
3. Avinurme tutvustamine läbi kultuuri ja turismi, sidudes kohalike igapäevatöö ja üritused (sh. laad) identiteedi kasvatamisega.

Uus üldplaneering võtab arengukavas sätestatud arvesse ruumilise arengu põhimõtete kujundamisel ja maakasutuse juhtotstarvete määramisel, et võimaldada arengukavas sõnastatud strateegiliste eesmärkide täitmine.

Avinurme vallas on koostatud järgmised **sektorarengukavad**, millega üldplaneeringu koostamisel on arvestatud:

- „Avinurme valla ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamise kava 2015-2026“
- „Jõgeva valla, Palamuse valla, Torma valla, Mustvee linna, Avinurme valla, Kallaste linna, Saare valla, Tabivere valla, Alatskivi valla ja Vara valla ühine jäätmekava 2015-2020“.
- „Avinurme kaugkütte võrgupiirkonna soojusmajanduse arengukava 2016-2026 ja Ulvi asula kaugkütte perspektiiv“.

3. ALTERNATIIVSED ARENGUSTSENAARIUMID

Avinurme valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilisel hindamisel käsitletakse KeHJS § 40 tähenduses alternatiivse arengustsenaariumina järgmise valdkonna põhimõttelisi arenguvariante:

■ Väärtuslike maastike määramine üldplaneeringus

Antud valdkonnas alternatiivsete arengustsenaariumite hindamise põhjuseks on asjaolu, et valdkonna edasise arengu osas tekkis reaalselt erinevaid arengualternatiive.

Järgnevas peatükis on välja toodud alternatiivi kujunemine ja kirjeldus ning võimalikud strateegilised mõjud sotsiaalmajanduslike ja keskkonnakaitseliste komponentide lõikes.

3.1. VÄÄRTUSLIKE MAASTIKE MÄÄRAMINE ÜLDPLANEERINGUS

Olemasolev olukord ning alternatiivide kujunemine

Väärtuslikud maastikud on Ida-Viru maakonna tasandil määratud algselt maakonna teemaplaneeringuga „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ (2003) ning seejärel Ida-Viru maakonnaplaneeringuga 2030+ (kehtestatud 2016).

Avinurme valla territooriumil on väärtuslikeks määratud 3 ala: Avinurme alevik ja Maetsma küla, Vadi ja Ulvi-Adraku-Laekannu piirkond. Avinurme aleviku väärtuseks on väljakujunenud tänavküla miljöo vaadetega Avijõe lammile; Maetsma, Vadi, Laekannu ja Adraku külade väärtus on eelkõige avatud põllumajandusmaastikes. Avinurme ja Vadi puhul on kõrgeimaid hindepalle saanud esteetiline väärtus, teemaplaneering tõstab välja ka mõlema ala kohalikku väärtustatust¹.

Kuna Avinurme valla üldplaneering kehtestati 1996.a, st enne teemaplaneeringu koostamist, ei kajastunud väärtuslike maastike teema ka praeguseni kehtivas üldplaneeringus. Arvestades valla praegusi vajadusi, on koostatava üldplaneeringu raames kerkinud küsimus, kas väärtuslike maastike määramine on vajalik väljatoodud väärtuste ja maastiku kui terviku säilimiseks olukorras, kus:

- vallas märkimisväärne arendussurve puudub;
- senine areng on näidanud, et nii Avinurme aleviku miljöo kui kultuurmaastikuga Ulvi, Vadi, Maetsma, Adraku ja Laekannu küla maastikuline ilme on säilinud ja paranenud iseseisvalt, täiendava regulatsioonita.

Eeltoodust tulenevalt kujunesid alternatiivid järgmiseks:

¹ Maastike kirjeldus ja hindamise tabel on toodud lisas 3.

Alternatiiv 1: maakonnaplaneeringus toodud väärtuslike maastike piirid ja kasutustingimused võetakse üle üldplaneeringusse, piire ja kasutustingimusi täpsustatakse vastavalt vajadusele.

Alternatiiv 2: üldplaneeringuga ei määrata väärtuslikke maastike. Avinurme aleviku miljööväärtuse säilimiseks määratakse alevikus miljööväärtuslikud tänavad ja vastavad ehitustingimused. Hajaasustusega Vadi, Ulvi, Maetsma, Laekannu ja Adraku külates tagavad asustusstruktuuri ja taluarhitektuuri, põllumajandusmaastiku avatuse ja väärtuslike objektide kaitse tingimused, mis seatakse vastavalt elamuehituse, põllu- ja metsamaa kasutuse ja kultuuriväärtuslike objektide kohta. Lisaks määratakse üldplaneeringuga ilusad vaatekohad Avijõe ääres ning seatakse nendele kasutustingimused.

Kuna väärtuslike maastike määramine lähtub eelkõige kultuuriväärtuste säilimisest, hinnatakse alternatiivide mõju kultuuriväärtustele ja sotsiaalmajanduslikule keskkonnale.

Tabel 3. Alternatiivide võrdlus

MÕJUVALDKOND	ALTERNATIIV 1	ALTERNATIIV 2
MÕJU KULTUURIVÄÄRTUSTELE (ALADELE JA OBJEKTIDELE)		
Aleviku struktuur	+ Mõju on positiivne üldisel tasemel, kuna antakse üldistatud suunised asustusstruktuuri, sh aleviku, säilimiseks.	+ Mõju on positiivne detailselt aleviku tasemel, kuna aleviku struktuuri säilitamine miljööväärtusliku alana arvestab enam aleviku konkreetsete vajadustega.
Hajakülade struktuur ja talukohad	+ Mõju on positiivne maastike säilimisele seatud tingimuste vaatepunktist.	+ Mõju on positiivne, kuna maastike hooldatakse lähtuvalt vajadusest põllumajandusmaa järele ning maastiku väärtustamisest.
	- Juhul, kui väärtuslike maastike tingimusi tajutakse ülereguleerimisena, võib mõju olla negatiivne. Hajaasustusele esitatavad väärtuslike maastike tingimused kumuleeruvad koosmõjus rohelisele võrgustikule ja väärtuslikele põllumajandusmaadele esitatavate tingimustega, mis vähendab elanikkonna üldist valmisolekut ja tahet väärtuslike maastike säilimise panustada.	- Mõju võib olla negatiivne juhul kui soovitakse rajada maastikul domineerima jäävaid objekte, kuid üldplaneering ei too välja selgepiirilisi alasid, kus selliste objektide rajamine vajab enam tähelepanu (maastikuanalüüsi, detailplaneeringut).
Avatud põllumajandusmaastikud	0 otsene mõju puudub, kuna põllumaade vähesuse tõttu vallas on väärtuslikumad põllumaad kõik kasutusele võetud. Lisaks hakkab väärtuslike põllumajandusmaade valdkonda reguleerima vastav seadus (hetkel eelnõu), mistõttu täiendav regulatsioon väärtuslike maastike kaudu ei ole vajalik.	0 otsene mõju puudub, kuna põllumaade vähesuse tõttu vallas on väärtuslikumad põllumaad kõik kasutusele võetud. Lisaks hakkab väärtuslike põllumajandusmaade valdkonda reguleerima vastav seadus (hetkel eelnõu), mistõttu täiendav regulatsioon väärtuslike maastike kaudu ei ole vajalik.
Vaated	0 mõju puudub, kuna maakonnaplaneeringuga ei ole vallas ilusaid vaatekohti määratud	+ Mõju on positiivne, kuna Avijõe kallastel määratakse ilusad vaatekohad ning meetmed vaadete loomiseks ja säilimiseks.

Mälestise säilimine	0 otsene mõju puudub, valla 5 kinnismälestise kaitset reguleerib muinuskaitseseadus.	0 otsene mõju puudub, valla 5 kinnismälestise kaitset reguleerib muinuskaitseseadus.
Teiste kultuuriväärtuste säilimine	0 otsene mõju puudub, kuna väärtuslike maastike kirjeldus ei nimeta teisi objekte. Üldplaneering seab tingimused kultuuriväärtuslike objektide säilimiseks, kuid mitte väärtuslike maastike kontekstis.	0 otsene mõju puudub. Üldplaneering seab tingimused kultuuriväärtuslike objektide säilimiseks kõikjal vallas.
Mõju sotsiaalmajanduslikule keskkonnale		
Põllumajandus metsandus	0 Otsene mõju põllumajandusele puudub, kuna põllumaad on kasutusele võetud lähtuvalt vajadusest, mitte seatud tingimustest. ja - Väärtuslikud maastikud haaravad ka metsaalasid, kus kumulatiivselt kehtivad nii väärtusliku maastiku kui rohelise võrgustiku jt tingimused. Arvestades, et kõikide valla väärtuslike maastike rekreatiivne väärtus (sh metsaaladel) on määratud madalaks, on metsade kasutuse täiendav reguleerimine läbi väärtuslike maastike tingimuste piiravaks teguriks.	0 Otsene mõju põllumajandusele puudub, kuna põllumaad on kasutusele võetud lähtuvalt vajadusest. + Mõju on positiivne: metsade kasutust reguleeruvad rohelisele võrgustikule, metsaaladele ja maaparandussüsteemidele määratud tingimused, lisaks looduskaitse tingimused.
Turismi- ja puhkemajandus, puhkekohad	0 Otsene mõju puudub, turismi- ja puhkemajanduslik taristu mõistes käsitletakse ilusaid vaatekohti, kuid maakonnaplaneeringuga neid ei määratleta.	+ Mõju on positiivne Avinurme alevikule, kus miljööväärtusliku ala ja vaatekohtade määramisega soodustatakse aleviku kultuuripärandi säilimist ja eksponeerimist.
Energeetika/side jms domineerivate objektide või taristu rajamine	0/+ Üldplaneeringuga seatakse üldised tingimused: domineerivate objektide rajamine on üldjuhul väärtuslikel maastikel keelatud, kuid erandjuhul võimalik läbi maastikuanaüüsi ja detailplaneeringu.	+ Mõju on positiivne, kuna objektide rajamine on lihtsam.

Kokkuvõtvalt on alternatiivid 1 ja 2 kultuuriväärtuste säilimise seisukohast küllaltki sarnased, alternatiivil 2 on hinnanguliselt veidi suurem positiivne mõju, kuna see arvestab täpsemalt Avinurme valla konkreetse olukorra ja vajadustega. Sotsiaalmajanduslike aspektide poolest on alternatiivil 2 positiivsem mõju kui alternatiivil 1.

Kuna väärtuslike maastike puhul tuleb silmas pidada, et maastikke ei saa pidada vaid staatilisteks keskkonnaks, kus väärtusi säilitatakse (inimese eest), vaid aktiivseks elukeskkonnaks (säilitatakse inimese jaoks), **on eelistatud alternatiiv 2**, mis lähtub nii kultuuriväärtuste säilitamisest kui elu- ja majandustegevuse võimaldamisest.

Samas teeb KSH ettepaneku negatiivsete mõjude leevendamiseks alternatiivi nr 2 valimisel, määrates selleks järgmise tingimuse:

- maastikul domineerima jäävate objektide asukohavalikul tuleb need paigutada väljapoole üldplaneeringuga määratud ilusate vaatekohtade vaatekoridore.

3.2. TÕENÄOLINE ARENG JUHUL, KUI STRATEEGILIST ARENGUDOKUMENTI ELLU EI VIIDA

Avinurme valla tõenäoline ruumiline areng võib olukorras, kus planeerimisdokumenti ellu ei viida, olla juhuslikum ja läbimõttelatum. Ruumilise arengu kokkulepete puudumisel võib arendustegevusel olla negatiivsed keskkonnamõjud nii loodus- kui elukeskkonnale. Läbimõttelata ruumilise arengu põhimõtted ja tingimused võivad ohtu seada loodusväärtuste säilimise (nt rohevõrgustiku koridorid loodusliku mitmekesisuse hoidjana), samuti ei pruugi tähelepanu mitmekülgse ja valikuvõimalusi pakkuva elukeskkonna loomisele olla piisav. Juhul, kui üldplaneeringut ellu ei viida, toimub edasine areng nõ ühe krundi põhiselt, saavutamata jäävad kompaktse ja läbimõeldud arenguga seotud sünergilised positiivsed mõjud.

4. PLANEERINGULAHENDUSE ELLUVIIMISEGA KESKKONNAMÕJU

KAASNEVAD

4.1. MÕJU LOODUSKESKKONNALE

4.1.1. ROHELINE VÕRGUSTIK

Olemasoleva olukorra ülevaade

Avinurme valla rohelise võrgustiku määramisel koostatavas üldplaneeringus on aluseks võetud Ida-Viru maakonnaplaneering 2030+. Kui maakonnaplaneering annab rohelise võrgustiku tuumaladele ja koridoridele üldised kasutustingimused, mis peavad tagama rohelise võrgustiku toimimise, siis üldplaneeringu ülesanne on rohelise võrgustiku toimimist tagavate tingimuste, sh ruumilise paiknemise, täpsustamine. Kuna Avinurme valla eelmine üldplaneering kehtestati 1996.a, st enne maakonna teemaplaneeringu „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ koostamist (kehtestatud 2003.a), siis toimub rohelise võrgustiku esmane täpsustamine valla tasemel koostatava üldplaneeringu raames.

Lisaks on analüüsitud ka koostatavas Avinurme valla üldplaneeringus ja Jõgeva maakonnaplaneeringus määratletud rohelise võrgustiku struktuuride paiknemist. Rohevõrkude struktuurid on üldjoontes üksteist toetavad ja vastuolusid ei esine. Jõgeva maakonnaplaneeringu rohevõrgu lahendusest tulenevaid muutusi Avinurme valla taseme rohevõrgus vajalik teha ei ole.

Mõjude hindamine

Rohelise võrgustiku kasutamistingimused

Üldplaneeringus seatud kasutustingimused rohelisele võrgustikule on üle võetud Ida-Viru maakonnaplaneeringust ning need tagavad rohelise võrgustiku säilimise ja toimimise ka üldplaneeringu tasemel. Kuna üldplaneeringu tasemel olulisi ristuvaid huvisid ja kattuvaid maakasutusotstarbeid üldplaneeringus rohelise võrgustiku piirkonnas ei ole, siis ei ole peetud vajalikuks rohelise võrgustiku tingimusi oluliselt täpsustada. Oluline tagada kohaliku tasandi planeeringute elluviimisel funktsionaalse rohelise võrgu säilimine. Selle eelduseks on üldplaneeringuse seatud kasutustingimuste järgimine ja vajadusel (konfliktid objektid ja tegevused) mõjude hindamise läbiviimine.

Rohelise võrgustiku ruumiline struktuur

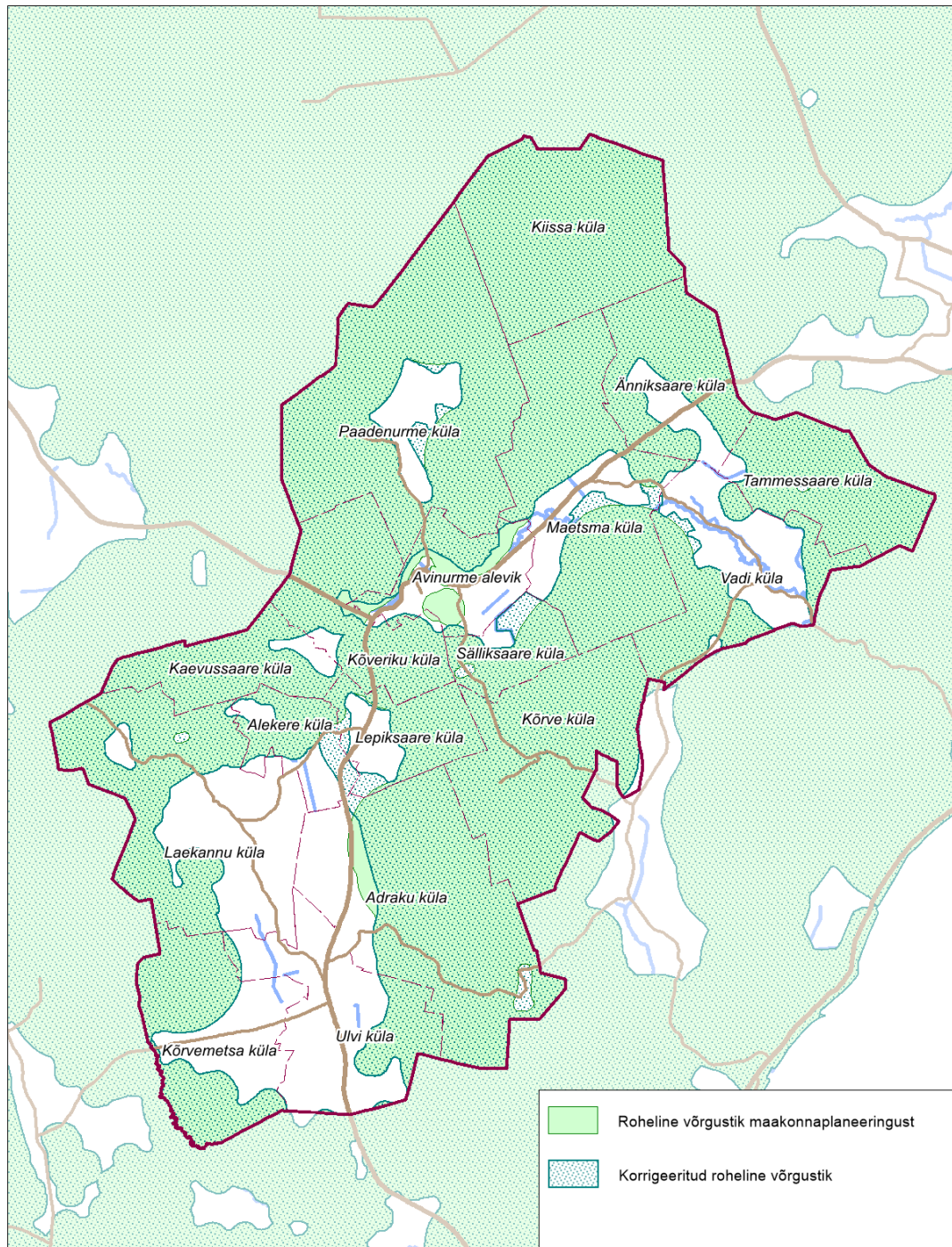
Rohelise võrgu eesmärkideks on looduslike ökosüsteemide/liikide säilitamine ja kaitsmine; säästlikkuse printsiibi jälgimine looduskasutusel ning samas ka inimestele puhkamisvõimaluste pakkumine. Tulenevalt rohelise võrgu eesmärkidest on võrgustiku jaoks konfliktseimad need planeeritavad maakasutused ja tegevused, mis on seotud eeskätte tiheasustuse jm intensiivselt kasutatavate alade ning sellega seonduva taristuga. Käesoleva KSH raames rohelise võrgustiku piiride korrigeerimisel on lähtutud

olemasolevast asusstruktuurist ning üldplaneeringuga plaanitavast maakasutusest ning kujundatud olemasolevale olukorrale paremini vastav rohevõrgu struktuur ja toimimine. Lähtutud on põhimõttest, et korrigeeritud rohevõrk jääks pindalaliselt samasse suurusjärku maakonnaplaneeringu omaga, kuid jätaks välja selle eesmärgi mittetoetavad alad ja hõlmaks pigem looduskooslustega kaetud alasid. Korrigeerimisel peeti ka silmas, et hetkel on Avinurme vald kahaneva rahvaarvuga vald, mille puhul üldplaneering ei näe ette asustusstruktuuri olulisi muutusi.

Olulisemad rohevõrgu struktuuri korrigeerimise ettepanekud ja mitte korrigeerimised on fikseeritud järgnevalt koos asjakohase põhjendusega:

- Avinurme aleviku olemasoleva ja plaanitava tiheasustuse ning rohelise võrgustiku kattuvuse vältimine. Avinurme aleviku olemasolev tiheasustus asub osaliselt rohevõrgu alal ning üldplaneering toetab aleviku asustuse tihendamist ja laiendamist. Tiheasustus ei ole rohevõrgustiku eesmärgi toetavaks maakasutuseks, mistõttu on rohevõrgu piire korrigeeritud selliselt, et võrgustik ei kattuks aleviku praeguste ja plaanitavate asustusaladega. Rohevõrgustiku piire on taandatud eeskätt aleviku asustusaladest põhjas.
- Hajaasustuse ja looduslike alade paiknemist silmas pidades korrigeeriti rohevõrgu piir mitmes kohas täpsemalt järgima looduslikke alalsid (nt Paadenurme, Maetsma, Sälliksaare ja Lepiksaare külades).
- Rakvere-Luige tugimaantee ja Lohusuu-Maetsma kõrvalmaantee ristumisel ulukite ülekäigukohtade piirkonnas rohevõrgu struktuuri sidususe parandamine. Avinurme vallas puuduvad intensiivse kasutusega taristuobjektid (raudteed ja riigi põhimaanteed), mistõttu puuduvad ka suuremad konfliktid rohelise võrgustiku ja seda killustava taristu vahel. Valda läbivate tugimaanteedel on liiklussagedused suhteliselt väikesed – ca 500-1000 sõidukit ööpäevas. Rohevõrgu sidusust on siiski suurendatud vastavalt vallast saadud informatsioonile ja ulukiõnnetuste andmetele maanteede neil lõikudel, mis ristuvad loomade ülekäigukohtadega (Tudulinna-Maetsma mnt 11. km piirkond ja Rakvere-Luige mnt 56. km piirkond).
- Perspektiivne Avinurme aleviku ümbersõit – tee läbib osaliselt maakonnaplaneeringu järgset rohelise võrgustiku ala. Taristuobjektide (joonobjektide) planeerimine rohelise võrgustiku alale ei ole soovitatav, kuna need ei toeta rohevõrgu eesmärkide saavutamist. Antud juhul on tegemist Avinurme alevikust lõunapoolt kulgeva teega, mis ei saaks olema väga suurte liikluskooormustega ning ei lõikaks ära suuri looduslike alade ühendusi. Seetõttu ei ole peetud ka vajalikuks rohelise võrgustiku korrigeerimist üldplaneeringu raames. Planeeritava tee arenduse edasistes etappides on vajalik hinnata täpsemalt mõju rohelisele võrgustikule.

Järgnev kaart illustreerib rohevõrgu korrekture.

Joonis 1. Maakonnaplaneeringu järgne ja üldplaneeringuga korrigeeritud roheline võrgustik

Kokkuvõte

Avinurme valla üldplaneeringuga ei nähta ette suuri muudatusi valla üldises asustusstruktuuris ega planeerita ka suuri taristu jm objekte, mis võiksid roheline võrgustiku toimimist oluliselt mõjutada. Positiivne on üldplaneeringu raames roheline võrgustiku ruumilise ulatuse ja kasutustingimuste täpsustamine kohalikest oludest tulenevalt. Valla üldplaneeringu järgne rohevõrku võib pidada sidusaks ja ulatuselt piisavaks.

Seetõttu võib öelda, et üldplaneeringu realiseerumine ei too kaasa roheline võrgustiku jaoks ebasoodsaid mõjusid.

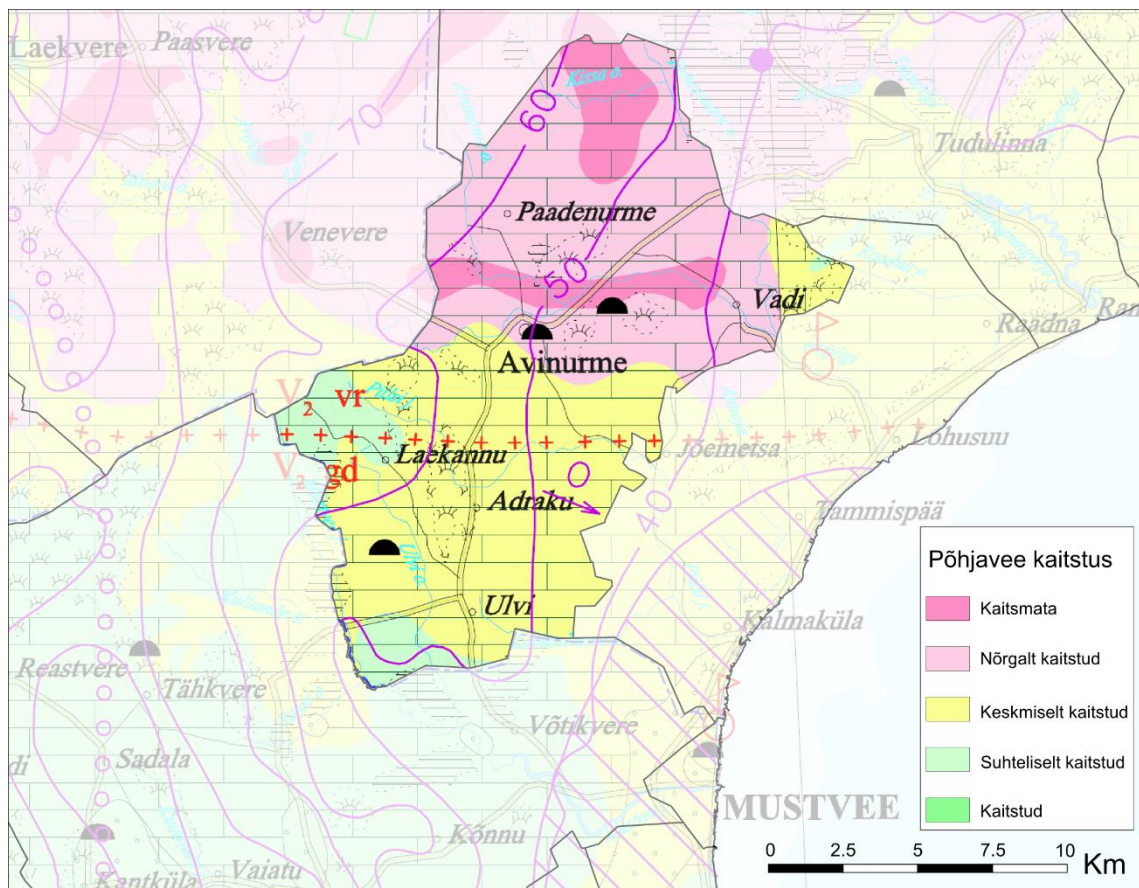
4.1.2. PÕHJA- JA PINNAVESI

4.1.2.1. PÕHJAVESI

Olemasoleva olukorra ülevaade

Muutlikust pinnakatte paksusest tingituna esineb Kvaternaari pudedates setetes põhjavesi lokaalsete läätsedena savikatel veepidemetel. Maapinnalt esimese aluspõhja veekompleksina leviv Ordoviitsiumi veekompleks on valla põhjaosas valdavalt kaitsmata või nõrgalt kaitstud. Valla lõunaosas, kus pinnakate on paksem, on moodustunud rohkem Kvaternaari veekihte ja seetõttu on ka Ordoviitsiumi põhjaveekompleks maapinnalt pärineva reostuse eest keskmiselt ja suhteliselt kaitstud (joonis 2). Joogiveearustuses on Avinurme vallas põhiliselt kasutusel just Ordoviitsiumi põhjaveekompleksi põhjaveekihi. Ordoviitsiumi ülemist põhjaveekihti avavad kaevud on ca 15-35 m sügavused, alumisi põhjaveekihte avavad kaevud aga ca 120-150 m sügavused.

Põhjavee kaitstus Avinurme vallas on nõrgim Avijõe orus ja valla põhjaosas Kiissa ümbruses, kus pinnakatte paksus on kohati alla 2 m ja tegemist on kaitsmata põhjaveega. Põhjavee kaitstus kasvab lõuna- ja kagusuunas. Laiguti on põhjavesi ka suhteliselt kaitstud piirkondades, kus moreenide (sh liivsavide) түsedus on suurem (>20 m).

Joonis 2. Avinurme valla aluspõhjaliste veekomplekside kaitstus (Aluskaart: Eesti põhjavee kaitstuse kaart. 1:400 000 Eesti Geoloogiakeskus 2001)

Põhjaveekogumitest levivad Avinurme valla alal Ordoviitsiumi Ida-Viru põhjaveekogum ja selle all Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas. Neist

viimase seisund on Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava² kohaselt halb ja seda eeskätt intensiivse põlevkivikaevandamisega kaasnevast põhjavee väljapumpamisest piirkonnas.

Kuna Avinurme vallas ei ole põhjaveevarusid kinnitatud, siis ei ole vallas põhjavee koguselist seisundit regulaarselt hinnatud. Põhjavee kvaliteet vastab üldiselt normidele, täheldatud on liigse raua sisaldust suurkaevuvees³.

Mõjude hindamine

Üldplaneering näeb ette tootmis- ja ärimaade arengu soodustamist Avinurme alevikus ja Maetsma külas, mis jäävad ühtlasi ka valdavalt nõrgalt kaitstud ja kaitsmata põhjaveega aladele. Tootmisüksuste planeerimisel tuleb tähtsale kohale seada põhjavee kvaliteedi kaitse, tööstusalade kõvakattega pindadelt tuleb sademevesi kokku koguda ja enne suublasse juhtimist puhastada.

Põhjavee kvaliteedi seisukohast on oluline tagada reoveepuhastuslahenduste nõuetele vastavus. Üldplaneering näeb ette vajaduse rekonstrueerida ja kaasajastada Avinurme aleviku reoveepuhastusjaam ja rekonstrueerida ja laiendada Ulvi küla reoveekanalisatsioon. Nõuetele vastavate reoveepuhastuslahenduste korral ei esine põhjavee reostumise ohtu. Suuremat tähelepanu tuleb pöörata tiheasustusalade reoveepuhastussüsteemidele, aga ka olemasolevate ja uute tööstusettevõtete reoveepuhastuslahendustele.

4.1.2.2. PINNAVESI

Avinurme pinnaveekogudeks on jõed, ojad ja kraavid, millest olulisim on valda keskjooksul läbiv Avijõgi (VEE1056900). 62,2 km pikkune Avijõgi kuulub kogu ulatuses lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse⁴.

Teised suuremad vooluveekogud on Mustvee jõgi (VEE1055100, pikkus 43,3 km) ja Piilsi jõgi (VEE1056300, pikkus 26,1 km). Lisaks jäävad valla territooriumile mitmed väiksemad ojad ja peakraavid. Kõik Avinurme valla vooluveekogud kuuluvad Ida-Eesti vesikonna Peipsi alamvesikonda.

Avijõe ökoloogiline seisund on Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava kohaselt selle kesk- ja alamjooksul (sh kogu Avinurme valla territooriumil) halb. Halva seisundi põhjuseks on veekogu tõkestamine ja sellest tingitud kalastiku halb seisund, aga ka naftasaaduste piirnormist kõrgem kontsentratsioon vees⁵. Avijõel on keskkonnametrite andmetel kokku 17 paisu, millest 4 (Ansipi, Uuetalu, Kaunissaare ja Veski) asuvad Avinurme valla territooriumil. Tegelikult ei ole mitmed registrisse kantud paisud täna kalade rändetõkkedeks, kuna need on lagunened või lammutatud (sellised paisud on nt Veski ja Kaunissaare pais)⁶.

Kesises ökoloogilises seisus on Avinurme jõkke paremalt suubuv Rehessaare oja (VEE1058300). Kõigi teiste Avinurme valla territooriumile jäävate vooluveekogude ökoloogiline seisund on hea.

² Ida-Eesti veemajanduskava. Kinnitatud Vabariigi Valitsuse poolt 7. jaanuaril 2016.a.

³ Avinurme valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava 2015-2026

⁴ Keskkonnaministri määrus nr 73. Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu. Vastu võetud 15.06.2004 nr 73

⁵ Veekogumite koondseisund 2014. aastal. Keskkonnaagentuur

⁶ Avijõe hoiuala kaitsekorralduskava 2013-2022.

Keskkonnaamet.

http://www.keskkonnaamet.ee/kkk/Avij%C3%B5e_HA_KKK_2012_2021.pdf

Keskkonnaregistrisse on kantud üks Avinurme valla territooriumil asuv allikas (VEE4311600), Maetsma küla idaosas. Allikas toidab Kütaoja (ka Maetsma peakraav, (VEE1058500). Ühtegi Keskkonnaregistrisse kantud seisuveekogu Avinurme vallas ei asu.

Mõju hindamine

Pinnavee kvaliteet sõltub lisaks looduslikele teguritele mitmetest antropogeensetest teguritest. Olulisemad inimtegevusega kaasnevad veekogude seisundit mõjutavad tegurid on veekogude tõkestamine (paisutamine) ja saasteainete juhtimine veekogudesse. Saasteained satuvad veekogudesse punktreostusallikatest (heitvee- ja sademevee juhtimine veekogusse) ja hajareostusena (eelkõige põllumajandusliku maa väetamise tagajärjel sademeveega ära uhutavad toiteelemendid).

Avinurme valla jõgedest on halvas ökoloogilises seisus ainsana Avijõgi ja halva seisundi põhjuseks võib lugeda nii paisutamist kui ka punktreostusallikatest vette suunatava vee halba kvaliteeti. Vastavalt Veeseadusele tuli kõigi veekogude hea seisund saavutada 2015. aasta 22. detsembriks, Avijõe puhul on keskkonnameesmärk edasi lükatud 2021. aastasse. Looduskaitseaduse § 51 alusel peab paisu omanik või valdaja lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaigana kinnitatud veekogule või selle lõigule ehitatud paisul tagama kalade läbipääsu nii paisust üles- kui ka allavoolu. Kui kalade rändetee avamise kohustus tuleneb looduskaitseadusest ja KIK on ette näinud vahendid rändetee avamiseks, siis ei käsitleta teemat käesolevas KSH aruandes põhjalikumalt ja meetmeid ei seata.

Küll aga saab üldplaneering seada meetmeid tiheasustusaladelt pärineva reostuskoormuse vähendamiseks vooluveekogudele.

Järgnevalt on loetletud leevendavad meetmed, mille rakendamine aitab kaasa valla vooluveekogude hea ökoloogilise seisundi ja potentsiaali saavutamisele:

- Soodustada sademevee pinnasesse imutamise lahendusi äri- ja tootmisaladel, kus esinevad selleks soodsad geoloogilised ja hüdrogeoloogilised tingimused;
- Sademevee juhtimisel veekogudesse tagada veekvaliteedi vastavus VV määrusele nr 99⁷, Avijõkke juhitava heit- ja sademevee kvaliteet peab vastama keskkonnaministri määrusega nr 58⁸ seatud kvaliteedinõuetele;
- Uutel ja rekonstrueeritavatel tootmisaladel võtta kasutusele tehnilisi lahendusi, millega saavutatakse sademevee löökoormuse vähendamine eesvooludele ning tagatakse sademevee nõuetekohane kvaliteet (õli- bensiini- liivapüüdurid, sademevee vahemahutid, annusmahutid).

4.1.2.3. EHITUSKEELUVÖÖNDI VÄHENDAMISE ETTEPANEK

Kehtiv Avijõe kalda ehituskeeluvöönd

Looduskaitseaduse kohaselt on Avijõe kalda ehituskeeluvöönd 50 m (§ 38) veekogu tavalisest veepiirist. Lisaks tuleb kehtiva ehituskeeluvööndi määramisel arvestada mitmete täiendavate looduskaitseadusest tulenevate eranditega ehituskeeluvööndi

⁷ Vabariigi Valitsuse määrus nr 99. Reovee puhastamise ning heit- ja sademevee suublasse juhtimise kohta esitatavad nõuded, heit- ja sademevee reostusnäitajate piirmäärad ning nende nõuete täitmise kontrollimise meetmed. Vastu võetud 29.11.2012 nr 99

⁸ Keskkonnaministri määrus nr 58. Lõheliste ja karpkalalaste elupaikadena kaitstavate veekogude nimekiri ning nende veekogude vee kvaliteedi- ja seirenõuded ning lõheliste ja karpkalalaste riikliku keskkonnaseire jaamad. Vastu võetud 09.10.2002 nr 58

ulatuse määramisel (erandite loetelu ei ole lõplik, esitatud on asjakohased üldplaneeringuga tehtava ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekut puudutavad erandid):

- Linnas ja alevis ning aleviku ja küla selgelt piiritletaval kompaktsel asustusega alal (tiheasustusalal) on ehituskeeluvöönd 50 meetrit;
- Rannal ja järve või jõe kaldal metsamaal metsaseaduse § 3 lõike 2 tähenduses ulatub ehituskeeluvöönd ranna või kalda piiranguvööndi piirini;
- Ehituskeeld ei laiene hajaasustuses olemasoleva elamu õuemaale ehitatavale uuele ehitisele, mis ei jää veekaitsevööndisse;
- Ehituskeeluvöönd ei laiene tiheasustusalal ehituskeeluvööndis varem väljakujunenud ehitusjoonest maismaa suunas olemasolevate ehitiste vahele uue ehitise püstitamisele;
- Ehituskeeld ei laiene kehtestatud detailplaneeringuga või kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud tehnovõrgule ja -rajatisele, sillale ja avalikult kasutatavale teele;
- Ehituskeeld ei laiene supelranna teenindamiseks vajalikule rajatisele.
- Ranna ja kalda ehituskeeluvööndit võib suurendada või vähendada, arvestades ranna või kalda kaitse eesmärgi ning lähtudes taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustusest.

Ettepanek

Üldplaneeringuga tehakse ettepanek Avijõe kalda ehituskeeluvööndi (EKV) vähendamiseks Avinurme alevikus, Maetsma ja Vadi külas. Kuna mitmel pool Avijõe kaldal on ajalooliselt hoonestus jõe lähemal kui 50 m, siis kehtib mitmel pool EKV piirina varem välja kujunenud ehitusjoon. Üldplaneeringuga tehakse ettepanek vähendada EKV-d täiendavalt aladel, kus piirkonna hoonestus paikneb üldiselt Avijõe lähemal, kuid selget ehitusjoont välja kujunenud ei ole. Lisaks tehakse ettepanekuid EKV vähendamiseks aladel, kus looduslikud tingimused on soodsad elamisväärse elukeskkonna rajamiseks. Üldplaneeringu kohaselt rajatakse Avijõe lammialale puhkeala (osaliselt tänasesse Avijõe ehituskeeluvööndisse), mille keskmesse planeeritakse ca 2,5 ha veepeegli pindalaga tehisjärve.

Mõju hindamine

EKV vähendamine ei ole õigustatud aladel, millel esinevad korduva üleujutuse tunnused: need on lammialad, mille mullastik (valdavalt lammi-gleimullad ja gleistunud lammimullad) ning taimkate viitavad perioodilistele üleujutustele. Nendele aladele ei ole võimalik ehitada ilma maapinda täiendavalt tõstmata ning maapinna tõstmine viib pinnase- ja pinnavee režiimi muutuseni, mis omakorda põhjustavad muutusi väljakujunenud taimestiku struktuuris.

Avijõe lammialadel ei ole EKV vähendamine mõistlik, kuna nendele aladele elamisväärse elukeskkonna rajamine eeldab olemasoleva veerežiimi muutust, mis ei ole lõhilaste ja Natura jõe puhul keskkonna seisukohast aksepteeritav.

Üldplaneeringuga tehakse ettepanek EKV vähendamiseks aladel, millele Avijõe veetaseme kõikumisel olulist mõju ei ole. EKV vähendamisetpaneku kujundamisel on arvesse võetud vähendamisetpaneku sisse jäävate alade reljeefi, mullastikku ja taimestikku. Sealjuures on arvestatud Avijõe pikaajaliste veetaseme mõõtmiste

andmeid ja EKV ettepanek arvestab mõõteperioodil fikseeritud kõrgeima Avijõe veetasemega.

EKV vähendamisetepanek on esitatud tänase EKV sisse jäävatel aladel, mis asuvad Avijõe kaldaastangul, jõe lammialadest kõrgemal. Nendel aladel ei ole vajalik maapinda täita ja seetõttu on ehitustegevuse mõju Avijõe seisundile ja Avijõe loodusala kaitse-eesmärkide saavutamisele pigem ebaoluline.

Kokkuvõte: Üldplaneeringuga tehtud Avijõe kalda EKV vähendamisetepaneku kujundamisel on arvestatud oluliste looduslike aspektidega ja ettepanek tugineb olulistele põhimõtetele, mis tagavad elamisväärse, ohutu ja looduskeskkonnaga arvestava ehituskeeluvööndi ulatuse.

4.1.2.4. AVIJÕE PUHKEALA

Üldplaneeringuga nähakse ette puhkeala rajamist Avijõe lammialale, mille sisse on planeeritud ca 2,5 ha veepeegli pindalaga tehisjärve rajamine. Tehisjärv on planeeritud osaliselt tänasesse Avijõe kalda ehituskeeluvööndisse. Üldplaneeringuga tehakse ettepanek Avijõe kalda EKV vähendamiseks jõe veepiirini planeeritava puhkeala piires.

Planeeringu kohaselt nähakse ette tehisjärve rajamist, millele rajatakse veevahetuse tagamiseks Avijõest sissevool ja järve teise otsa väljavool Avijõkke. Järve rajamisel välja kaevatav mineraalpinnas paigaldatakse rajatava veekogu kallastele, eesmärgiga maapinda tõsta ja rajada puhkeala. Lisaks avalikult kasutatavale suplusrannale planeeritakse alale suplusranna teenindamiseks vajalikud rajatised.

Planeeritav tehisveekogu jääb kogu ulatuses Avijõe lammialale, seetõttu tuleb arvestada, et tegevusel võib olla oluline keskkonnamõju Avijõe veerežiimile. Jõe lamm on jõeoru element ja sellel on oluline roll jõe suurevee korral vee ajutise reservuaarina. Lammialade vähenemine võib põhjustada voolurežiimi muutusi ja suurvee poolt tekitatud veekahjustuste suurenemist lähipiirkonnas. Lisaks on jõe lammil oluline roll vee-elustiku seisukohast. Lammialadel paiknevad märed ja kaldaalused (mida esineb ka planeeritava Avijõe puhkeala tehisveekogu piirkonnas) on olulised kalade elupaigad (eelkõige jõeforellile), kuna pakuvad häid varjetingimusi, aga mitmetele liikidele ka olulised kudealad.

Planeeritav tehisveekogu jääb ühendusse Avijõega ja hakkab see toimima täiendava reservuaarina ning seetõttu ei vähene Avijõe oru pindala määral, mis suurendaks suurvee poolt põhjustatud üleujutusohu lähipiirkonnas.

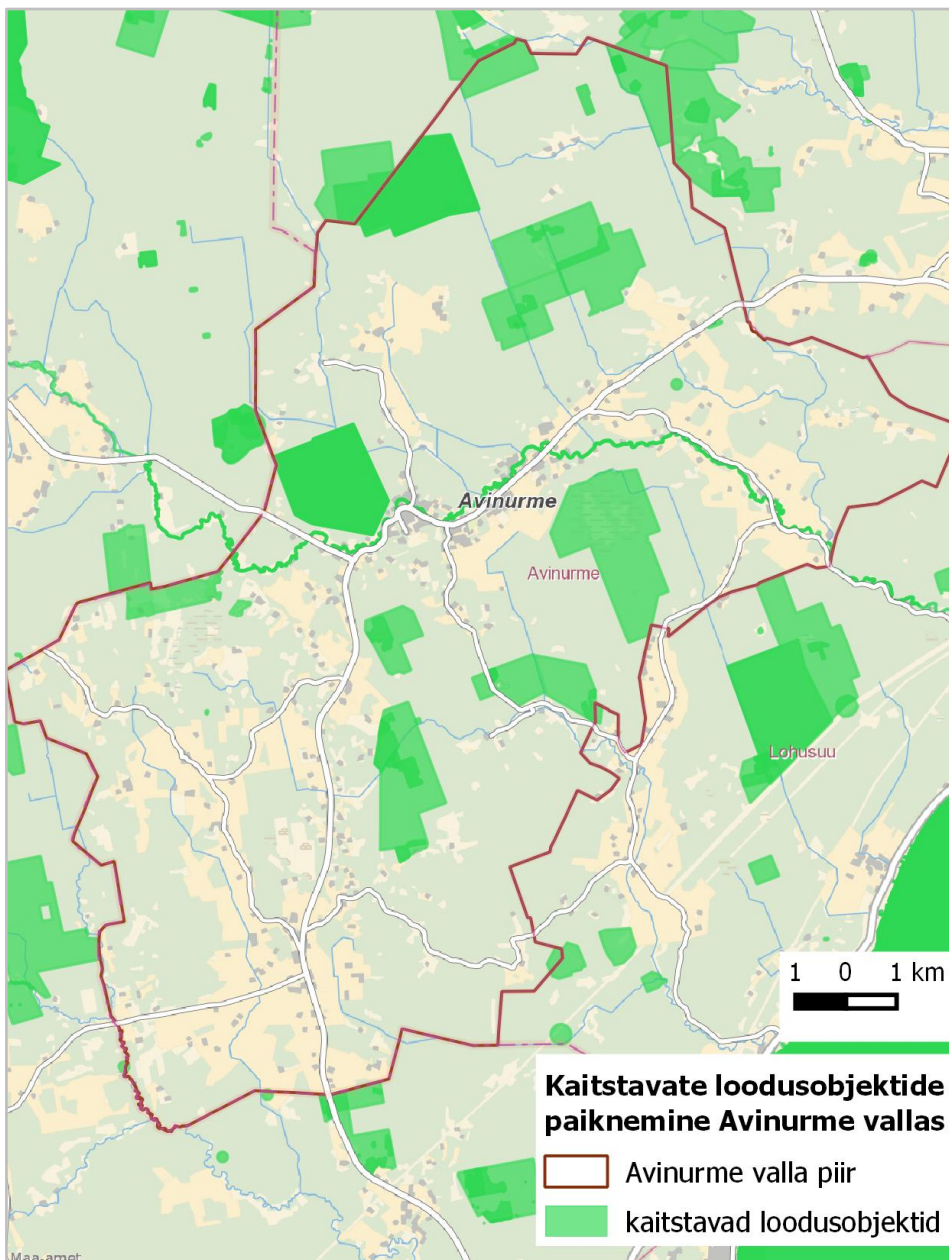
Veekogu rajamise tõttu ümber paigutatav pinnas tõstab maapinda ja seetõttu kaovad mitmed lammialadele iseloomulikud taimekooslused ja kaladele varjepaika pakkuvad väärtuslikud märed. Jõe üldist ökoloogilist seisundit kavandatav tehisjärv olulisel määral ei mõjuta.

4.1.3. KAITSTAVAD LOODUSOBJEKTID, SH NATURA 2000 ALAD

Kaitstavad loodusobjektid

Olemasolev olukord

Kaitstavad loodusobjektid on vastavalt looduskaitseseadusele (LKS) kaitsealad, hoiualad, kaitsealused liigid ja kivistised, püsielupaigad, kaitstavad looduse üksikobjektid ning kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid. Täielikult või osaliselt Avinurme valla territooriumil on 1 hoiuala, 2 kaitseala (+ 1 kavandatav), 1 üksikobjekt, 15 püsielupaika (+ 1 kavandatav) ja 45 registreeritud kaitstava liigi kasvukohta/elupaika. Järgneval joonisel ja tabelis on antud ülevaade valla territooriumil asuvatest kaitstavatest loodusobjektidest (EELIS seisuga aprill 2017).

Joonis 3. Kaitstavate loodusobjektide paiknemine Avinurme vallas

Tabel 4. Kaitstavad loodusobjektid Avinurme valla territooriumil

Kaitstava loodusobjekti tüüp	Nimetus	kood	suurus (ha) /tk	märkused
Kaitseala (LKA)	Paadenurme LKA	KLO1000560	344,8	Hetkel toimub Paadenurme LKA kaitse-eeskirja ja välispiiride muutmine, kavandatud on Paadenurme LKA (PLO1000713) pindalaga 412.7 ha.
	Võtikvere LKA	KLO1000161	116,5	Asub põhiosas väljaspool valla territooriumi, valla lõunapiiril.
Hoiuala	Avijõe hoiuala	KLO2000087	27	Avijõe hoiuala hõlmab kogu Avijõe lõiku, mis valda ida-lääne suunaliselt läbib.
Üksikobjekt	Avinurme pärnad	KLO4000783	3 tk	Avinurme pärnad asuvad Avinurme alevikus, staadioni kõrval.
Püsielupaik (PEP)	Lendoravate PEP-d: Adraku; Jõemetsa; Tolmu; Kõveriku; Paadenurme; Muru; Pasuna; Ojadevahe; Murru	KLO3000535; KLO3001748 KLO3000538; KLO3000537 KLO3000539; KLO3001763 KLO3000547; KLO3001768; KLO3001761	9 tk	
	Avinurme metsise PEP	KLO3000028	318,9	Hetkel toimub Avinurme looduskaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiride muutmine, kavandatud on Avinurme metsise püsielupaik (PLO1000563) pindalaga 318.8 ha.
	Kaasiksaare must-toonekure PEP	KLO3001129	19,3	
	Väike-konnakotka PEP: Kopra; Maetsma; Võtikvere	KLO3001319; KLO3001562; KLO3001498	3 tk	
	Änniksaare karvase maarjalepa PEP	KLO3000324	3,2	

Kaitstava loodusobjekti tüüp	Nimetus	kood	märkused
Kaitstav liik	III sulgjas õhik	KLO9400723; KLO9400724	Paadenurme LKA-I
	III laialehine neiuvaip	KLO9322285	Paadenurme lendorava püsielupaigas
	III kahkjaspunane sõrmkäpp	KLO9334654 KLO9334658	
	II laialehine nestik	KLO9311074	
	II õrn tarn	KLO9311059	
	II karvane maarjalepp	KLO9310360	Änniksaare karvase maarjalepa PEP
	II harilik kopsusamblik	KLO9700588	Paadenurme LKA-I
	III Võldas	KLO9102714	Avijõe hoiuala
	III Harjus	KLO9102044	Avijõe hoiuala
	III rohe-vesihobu	KLO9200112; KLO9200120	Avijõe hoiuala
	III vareskaera aasasilmik	KLO9200597	
	III teelehe-mosaiikliblikas	KLO9200613	
	III suur-kuldtiib	KLO9200512	
	II nahkhiirlaste elupaigad: nattereri lendlane suurkõrv; habe-nahkhiir kääbus-nahkhiir ja liigini määramata nahkhiirlased	KLO9113117; KLO9113100 KLO9113102; KLO9113082 KLO9113090; KLO9113109 KLO9113112; KLO9113116 KLO9113110; KLO9113131 KLO9113091	
	II metsise 4 elupaika	KLO9102291; KLO9107172 KLO9102290; KLO9107173	
	II paksukojaline jõekarp	KLO9200166	Avijõe hoiuala
	I väike-konnakotkas	KLO9119033	Maetsma püsielupaik
	I Kalakotkas	KLO9122006	
	I Lendorav	KLO9101137; KLO9102012 KLO9119031; KLO9102003	Kõik lendorava registreeritud elupaigad on olemasolevate või kavandatavate püsielupaikade piires.

			KLO9102001; KLO9102002 KLO9118625; KLO9102000 KLO9101999; KLO9101998 KLO9100956	
--	--	--	--	--

Mõjude hindamine

Avinurme valla üldplaneeringu väljatöötatud lahendus põhineb olemasolevale asustusstruktuurile, olulisi ja loodusväärtusi mõjutavaid laiendusi ette ei ole nähtud. Üldplaneering ei kavanda üldiselt ulatuslikult uusi teekoridore ega muud tehnilist taristut, mis võiks kaitstavaid loodusobjekte ohustada. Avinurme valla üldplaneeringuga kavandatava seoseid kaitstavate loodusobjektidega analüüsitakse tabelis 5. Üldplaneeringu täpsusastmes ei ole võimalik ühelgi tabelis toodud juhul välja tuua negatiivse keskkonnamõju esinemine.

Kuigi ÜP lahendus ei ole kaitstavate loodusobjektide kaitse ja väärtustega otseselt vastuolus, tuleb siiski välja tuua, et valla edasine areng ja üldplaneeringu rakendumine läbi erinevate detailplaneeringute ning projektide peab olema kooskõlas loodusobjektide kaitse nõuetega. Loodusobjektide kaitsel lähtutakse looduskaitseseaduses ja kaitse-eeskirjades, kaitsekorralduskavades jm asjakohastes dokumentides seatud piirangutest.

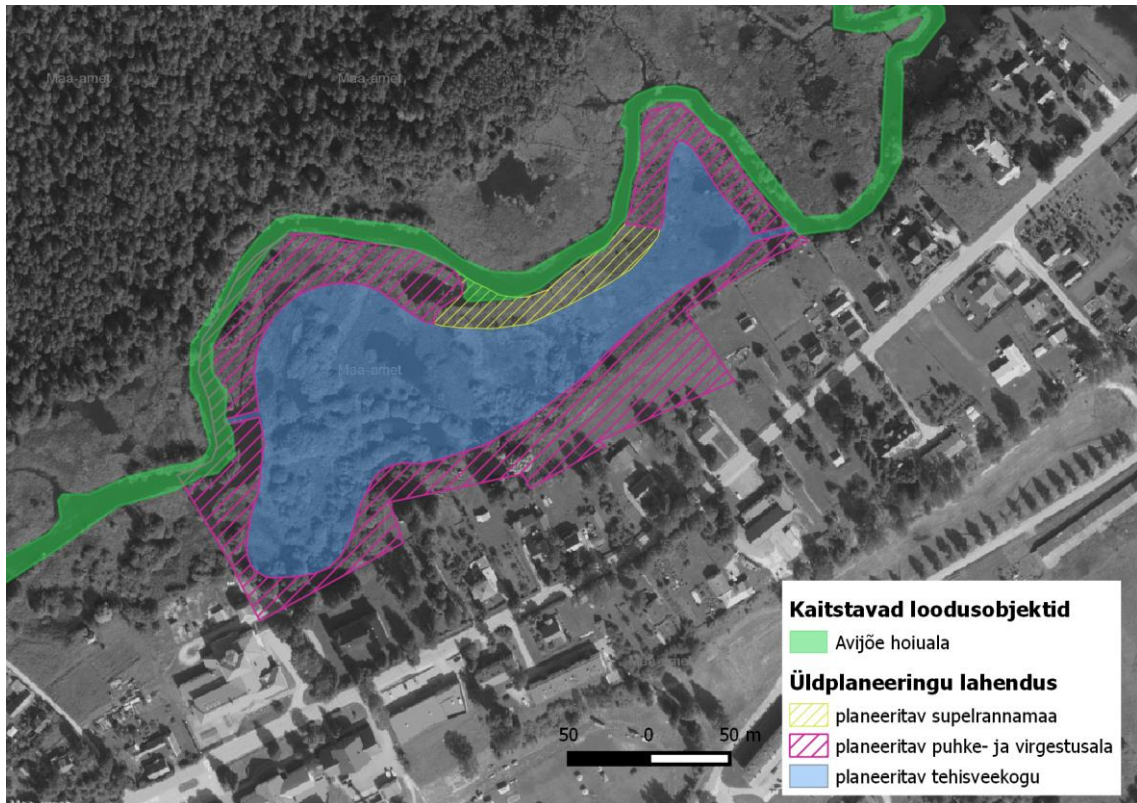
Tabel 5. Mõju hindamine kaitstavatele loodusobjektidele

Üldplaneeringuga ettenähtu		Seos kaitstavate objektidega	Soovitused ja leevendavate meetmete vajadus
Tiheasustusala - valla ruumilise arengu üldistest põhimõtetest tulenevalt toetab üldplaneering olemasoleva tiheasustusega ala jätkuvat arengut Avinurme alevikus seda tihendades ja laiendades.		Avinurme alevikku läbib Avijõgi, mis on kaitstav Avijõe hoiualana (II ja III kaitsekategooria liikide võldas; harjus; rohe-vesihobu ja paksukojalise jõekarbi elupaigad) ning Natura 2000 võrgustiku Avijõe loodusala. Avinurme aleviku alale ulatub väga vähesel määral ka Avinurme metsise püsielupaik. Üldplaneeringu faasis ei ole ette näha negatiivset mõju kaitstavatele loodusobjektidele.	Mõjude täpsustamine kaitstavatele loodusobjektidele toimub tiheasustusala edasisel arendamisel ning täpsemate planeeringute/projektide raames.
Hajaasustusala on maa-ala väljaspool määratud tiheasustusega ala, so kogu valla territoorium v.a Avinurme alevik. Maakasutus hõlmab valdavalt külade põllu- ja metsamaad		Kõik valla territooriumil leiduvad kaitstavad loodusobjektid jäävad hajaasustusala maa-alale. Olemasolev olukord hajaasustuses üldplaneeringu rakendumisel suuresti säilib ja kaitstavatele loodusobjektidele ei ole oodata negatiivseid mõjusid.	Mõjude täpsustamine kaitstavatele loodusobjektidele toimub täpsemate planeeringute/projektide raames.
Hindamine maa juhtotstarvete kaupa:			
1	Elamumaa	Kavandatakse ainult Avinurme alevikus. Otsene seos LK objektidega puudub.	Leevendavate meetmete vajadus täpsustub detailplaneeringute/projektide elluviimise raames
2	Ühiskondlike hoonete maa	ÜP eraldiseisvat ühiskondliku hoone maa-ala ei kavandata.	-
3	ärimaa	Uusi ärimaid ÜP ei kavanda.	-

4	tootismaa	Valla põhilisteks tootmispiirkondadeks on Avinurme aleviku ja Maetsma küla tootmisalad. Seos LK objektidega puudub- tootismaad ei asu objektidega kattuvalt ega nende vahetus läheduses.	Mõjude täpsustamine kaitstavatele loodusobjektidele toimub täpsemate planeeringute/projektide raames.
5	Puhke-, spordi- ja kultuurirajatiste maa	Puhke- ja virgestusmaad kavandatakse Avinurme alevikus. Avinurme alevikku Avijõe äärde kavandatava puhkeala juurde on üldplaneeringu kohaselt ette nähtud ka tehisveekogu ning supelranna rajamine (joonis 3). Puhkeala koos tehisveekogu ja rannaga on planeeritud pea kogu ulatuses Avijõe lammialale, mis on perioodiliselt üleujutatav. Kavandatava elluviimiseks on vajalikud ulatuslikud pinnasetööd, mille puhu ei saa välistada jõe ja sellega seotud liikide mõjutamist. Kuna Avijõgi on kaitstavate kalaliikide elupaigaks ning jõe piires on moodustatud Avijõe hoiuala, siis on oluline puhkeala ja veekogu edasisel planeerimisel välistada ebasoodsad mõjud neile kaitseväärtustele.	Üldplaneeringu täpsusaste ei võimalda antud juhul täpsemaid hinnanguid anda ja vajalik on kavandatava tegevuse edasistes etappides võimalik keskkonnamõju täpsemalt välja selgitada. Selles piirkonnas on Avijõgi määratletud ka Natura 2000 loodusalana, mille kaitse-eesmärgid katavad siseriikliku (hoiuala+liigid) loodusväärtused, siis on temaatikat käsitletud ka Natura hindamise peatükis.
6	Jäätmekäitluse ja tehnoehitiste maa	Jäätmekäitluse maa-alana kavandatakse kompostimisväljakuid Avinurme kalmistu ja reoveepuhasti juures. Seos LK objektidega puudub- jäätmekäitluse maa ei asu LK objektidega kattuvalt ega nende läheduses. Tehnoehitisi ÜP-ga ei kavandata.	-

7	Supelranna maa ja supluskohad	Avinurme aleviku supelranna maa-ala planeeringuga eraldisesivalt ei määrata. Avinurmes Avijõe ääres kavandatava puhke- ja virgestusala täpsemal kavandamisel lahendatakse ka supelranna ulatus. Traditsioonilised supluskohad asuvad kõik Avijõe ääres, mis on hoiualana ja Natura 2000 loodusalana kaitstav.	Vt käesoleva tabeli punkt 5. Supluskohade väljaarendamisel arvestada nende paiknemisega Avijõe kui mitme erineva kaitsereežiimiga jõe ääres ning alade edasise arendamisel täpsustada vajadusel mõju konkreetsete planeeringute/projektide raames.
8	Kalmistu maa	Kalmistumaa laiendust kavandatakse Avinurme aleviku kalmistule. Seos LK objektidega puudub- kalmistu maa ei asu LK objektidega kattuvalt ega nende läheduses.	-
9	Põllu- ja metsamajanduse maa	Põllumajandusmaa on põllumajanduslikuks tootmiseks kavandatud ning metsamaa metsaga kaetud maa või metsamajandusliku potentsiaaliga maa-ala. Põllumajandus- ja metsamaa moodustab valdava osa valla territooriumist. Kõik kaitstavad loodusobjektid valla territooriumil jäävad valdavalt metsamaale, vähem põllumaale. Kaitstavate loodusobjektide alal jätkuvad seal kehtinud tingimused ja muutusi nendel planeeritud ei ole. Põllu- ja metsamajandusele seavad asjakohaseid piiranguid LK objektide kaitse- eeskirjad, kaitsekorralduskavad ning seadusandlus.	-
10	Riigikaitse maa	Avinurme vallas asub Paadenurme lasketiir. Otsene seos LK objektidega puudub- riigikaitse maa ei asu LK objektidega kattuvalt ega nende	-

		vahetus läheduses. Kaitstavate loodusobjektide alal jätkuvad seal kehtinud tingimused ja muutusi nendel planeeritud ei ole.	
Ehituskeelu võõndi vähendamise ettepanek		ÜP teeb Avijõe ehituskeeluvööndi vähendamise ettepaneku kümnes asukohas, millest 8 jäävad Avinurme alevikku ja üks Maetsma ning üks Vadi külla. Avijõgi on kaitstavate liikide (LKI-paksukojaline jõekarp; LK III- rohe-vesihobu, võldas) elupaigaks ning kaitstav Avijõe hoiualana. Ehituskeeluvööndi vähendamisettepaneku kujundamisel on arvestatud oluliste looduslike aspektidega (nt üleujutusosalad) ja ettepanek tugineb olulistele põhimõtetele, mis tagavad elamisväärsuse, ohutu ja looduskeskkonnaga arvestava ehituskeeluvööndi ulatuse (ptk 4.1.2.3.). Seetõttu ei ole EKV vähendamine üldplaneeringuga kavandatavate asukohtade ulatuses ebasoodsa mõjuga kaitstavatele loodusobjektidele, mis on otseselt seotud just Avijõe veekeskkonnaga. Kuna selles piirkonnas on Avijõgi määratletud ka Natura 2000 loodusala, mille kaitse-eesmärgid katavad siseriikliku (hoiuala+liigid) loodusväärtused, siis on temaatikat käsitletud ka Natura hindamise peatükis.	-
Perspektiivsed teed ja kergliiklusteed, parklad jm		ÜP määrab perspektiivsed uued taristu objektid (need jäävad valdavalt Avinurme alevikku, Ulvi külla). Seos LK objektidega puudub.	-

Joonis 4. Puhkeala ja plaanitava tehisveekogu ning ranna paiknemine Avijõe lammil (hoiuala kõrval)

Kokkuvõte. Eeltoodust lähtuvalt võib öelda, et üldiselt ei kavandata üldplaneeringuga tegevusi, mis võivad kaasa tuua olulise negatiivse mõju kaitstavatele loodusobjektidele ning jätkub olemasolev olukord. Võimaliku ebasoodsa mõju tekkimine on tõenäoline Avinurme alevikus, Avijõe lammil kavandatava puhkeala väljaarendamisel ja tehisveekogu rajamisel. Detailsemate arendusplaanide selgumisel on vajalik mõjude hindamine projektlahenduse täpsusastmes ja vajadusel konkreetsete leevendavate meetmete kasutuselevõtmine.

Natura hindamine

Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse või vajadusel taastada üleeuroopaliselt ohustatud liikide ja elupaikade soodne seisund. Natura 2000 loodusala ja linnualad on moodustatud tuginedes Euroopa Nõukogu direktiividele 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ. Planeeringutega tegevuste kavandamisel tuleb võimalikke otseseid ja kaudseid mõjusid Natura aladele arvesse võtta.

Natura hindamine on menetlusprotsess, mida viiakse läbi vastavalt loodusdirektiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigetele 3 ja 4. Käesolevas töös tuginetakse hindamise läbiviimisel Euroopa Komisjoni juhendile „Natura 2000 alasid oluliselt mõjutavate kavade ja projektide hindamine. Loodusdirektiivi artikli 6 lõigete 3 ja 4 tõlgendamise meetodilised juhised“ ja juhendile „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis“ (KeMÜ, koost 2013). Lisaks arvestatakse juhendmaterjaliga „Juhised loodusdirektiivi artikli 6 lõigete 3 ja 4 rakendamiseks Eestis“ (Kaja Peterson, SEI Tallinn, 2006).

Natura hindamine algab Natura eelhindamise etappiga, mille eesmärgiks on välja selgitada ja tuvastada projekti või kava võimalik mõju Natura 2000 alale ning hinnatakse, kas on võimalik objektiivselt järeldada, et oluline ebasoodne mõju on välistatud. Kui eelhindamise käigus esitatud teave näitab, et ebasoodne mõju on tõenäoline, või et piisavalt palju jääb ebaselgeks, on tarvis läbi viia Natura hindamise järgmine etapp - asjakohane hindamine.

Vastavalt Natura hindamise põhimõtetele on kavade ja suurema üldistustasemega planeeringute puhul (nagu seda on ka üldplaneering) eelkõige oluline just eelhindamise etapp, kus tuvastatakse vastavad tegevused, mille puhul saab välja tuua soovitusel ja nõuded järgnevatel tegevustel. Eelhindamisega tihtipeale protsess lõppebki kuna hindamise edasistes etappides on võimalik liikuda alles planeeringuga kavandatu järgmises etapis (detailplaneering, ehitusluba jms), kui on selgunud tegevuse detailid.

Käesolevas Natura hindamises võetakse aluseks Avinurme valla üldplaneeringuga kavandatud ja hinnatakse mõjualasse jäävatele Natura 2000 võrgustiku aladele eelhindamise täpsusastmes.

■ Informatsioon kavandatava tegevuse kohta

Avinurme valla üldplaneeringu eesmärk ja ruumilise arengu põhimõtted on leitavad ptk 1 ja Avinurme valla üldplaneeringu seletuskirjast. Siinkohal neid ei dubleerita.

■ Kavandatava tegevuse mõjuapiirkonda jäävate Natura alade iseloomustus

Kavandatava tegevuse mõjualasse jäävad Avinurme valla territooriumil kas osaliselt või täielikult paiknevad Natura 2000 võrgustiku alad, mida on kirjeldatud tabelis 6. Tabelis on täringa märgitud nn esmatähtsad elupaigatüübid ja liigid. Need on hävimisohus olevad looduslikud elupaigatüübid, mille kaitsmise eest kannab Euroopa Liit erilist vastutust, silmas pidades seda kui suur osa nende elupaikade looduslikust levilast jääb EL-i territooriumile.

Tabel 6. Täielikult või osaliselt Avinurme valla territooriumile jäävad Natura 2000 võrgustikku kuuluvad alad.

Natura ala nimetus ja kood	Pindala	Asukoht	Kaitse-eesmärk ⁹
Tudusoo linnuala RAH0000119	5307 ha	Nelja erineva lahustükina Kiissa, Paadenurme ja Maetsma külates	Kaitstavad liigid on: karvasjalg-kakk (<i>Aegolius funereus</i>), kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), väike-konnakotkas (<i>Aquila pomarina</i>), must-toonekurg (<i>Ciconia nigra</i>), väike-kärbsenäpp (<i>Ficedula parva</i>), kalakotkas (<i>Pandion haliaetus</i>) ja metsis (<i>Tetrao urogallus</i>)
Tudusoo loodusala RAH0000565	5307 ha	Nelja erineva lahustükina Kiissa, Paadenurme ja Maetsma külates	Kaitstavad elupaigatüübid on: huumustoitelised järved ja järvikud (3160), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), nokkheinakooslused (7150), vanad looduspõõsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).

⁹ Vastavalt korraldusele Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri (<https://www.riigiteataja.ee/akt/304032015002?leiaKehtiv>)

			Kaitstavad liigid on lendorav (<i>Pteromys volans</i> *) ja harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>)
Adraku loodusala RAH0000653	225 ha	Kahe lahustükina Kõveriku, Lepiksaare ja Adraku külades	Liik: lendorav (<i>Pteromys Volans</i> *)
Avijõe loodusala RAH0000010	28,8 ha	Kulgeb ida-lääne suunaliselt läbi kogu valla territooriumi sh Avinurme aleviku	Elupaigatüüp jõed ja ojad (3260) ning liigid saarmas (<i>Lutra lutra</i>), harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>), rohe-vesihobu (<i>Ophiogomphus cecilia</i>) ja paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>);
Änniksaare loodusala RAH0000160	3,2 ha	Änniksaare külas	Liik: karvane maarjalepp (<i>Agrimonia pilosa</i>)
Võtikvere loodusala RAH0000175	1,2 km ²	Võtikvere külas, sisuliselt väljaspool Avinurme valda, kuid piirneb valla territooriumiga	Kaitstav elupaigatüüp on vanad loodusemetsad (*9010) ja liik harilik lendorav (<i>Pteromys volans</i> *)

■ Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura-aladele

Mõju prognoosimine Avinurme valla Natura 2000 võrgustiku aladele on toodud järgnevas tabelis. Mõjude prognoosimisel on arvestatud üldplaneeringuga kavandatava maakasutuse ja tegevustega ning iga Natura ala puhul on välja toodud tegevused, mis võiksid ala mõjutada ja millised oleksid soovitud järgnevateks etappideks (detailplaneeringud, projektid, tegevusload).

Tabel 7. Kavandavate tegevuste mõju prognoos Natura 2000 aladele

Natura ala	Hinnang mõjule	Leevendavad meetmed/soovitused järgnevateks etappideks
Tudusoo linnuala	Linnuala piires ega selle läheduses ei planeerita ÜP-ga maakasutuse muudatusi, tegevus ega objekte, mis võiksid linnuala ja selle kaitse-eesmärke mõjutada.	puuduvad
Tudusoo loodusala	Loodusala piires ega selle läheduses ei planeerita ÜP-ga maakasutuse muudatusi, tegevus ega objekte, mis võiksid loodusala ja selle kaitse-eesmärke mõjutada.	puuduvad
Adraku loodusala	Loodusala piires ega selle läheduses ei planeerita ÜP-ga maakasutuse muudatusi, tegevus ega objekte, mis võiksid loodusala ja selle kaitse-eesmärke mõjutada.	puuduvad
Avijõe loodusala	Üldplaneeringuga kavandatust võib Avijõe loodusala puhul välja tuua kaks teemat: Avijõe ehituskeeluvööndi vähendamine kümnes asukohas - kuna tegemist on ehituskeeluvööndi vähendamisega ulatuses ja aladel, mis on käesoleva KSH raames läbi analüüsitud arvestades olulisi looduslike aspekte (nt	Kavandatavate tegevuse elluviimine ei tohi Natura 2000 ala kaitse-eesmärke kahjustada.

	üleujutuslad), siis võib eeldada, et vähendatud EKV rakendamine ei põhjusta tõenäoliselt ebasoodsa mõju teket. Kuna aga vähendatud EKV rakendamine toimub läbi detailsemate alamtegevuste (detailplaneeringud, ehitusload jm), siis tuleb nende kavandamisel kaaluda ebasoodsa mõju esinemise võimalikkust uuesti arenduste elluviimisele eelnevalt. ■ <u>Avinurme alevikus Avijõe äärse puhkeala (sh tehisveekogu ja supelranna) kavandamine.</u> Puhkeala koos tehisveekogu ja supelrannaga on planeeritud pea kogu ulatuses Avijõe lammialale, mis on perioodiliselt üleujutatav. Kavandatava elluviimiseks on vajalikud ulatuslikud pinnasetööd, mille puhul ei saa välistada jõe ja sellega seotud liikide mõjutamist. ÜP täpsusaste ei võimalda antud juhul täpsemaid hinnanguid anda ja vajalik on kavandatava tegevuse edasistes etappides detailsemate plaanide selgumisel kaaluda uuesti mõju Avijõe loodusale.	Ruumilise arengu ja kaasnevate tegevuste rakendajal tuleb igakordselt kaaluda tegevuse võimalikku ebasoodsat mõju Natura 2000 alale ja vajadusel alata vastav keskkonnamõju hindamise menetlus ning viia läbi Natura hindamine.
Änniksaare loodusala	Loodusala piires ega selle läheduses ei planeerita ÜP-ga maakasutuse muudatusi, tegevus ega objekte, mis võiksid loodusala ja selle kaitse-eesmärke mõjutada.	puuduvad
Võtikvere loodusala	Loodusala asub Torma valla territooriumil ja piirneb Avinurme vallaga. Loodusala läheduses ei planeerita ÜP-ga maakasutuse muudatusi, tegevus ega objekte, mis võiksid loodusala ja selle kaitse-eesmärke mõjutada.	puudub

■ Natura hindamise tulemused ja järeldus

Üldplaneeringu ruumilise lahenduse väljatöötamisel on arvesse võetud Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade paiknemist, et tagada alade ja nende kaitse-eesmärkide soodne seisund. Natura 2000 aladele üldplaneeringuga tegevusi ei kavandata ning üldplaneeringu elluviimisel ebasoodsaid mõjusid ei avaldu.

Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimine ei tohi looduskaitse objektide, s.h Natura 2000 ala(de) loodusväärtusi kahjustada. Ruumilise arengu ja kaasnevate tegevuste rakendajal tuleb igakordselt kaaluda tegevuse võimalikku ebasoodsat mõju Natura 2000 alale ja vajadusel alata vastav keskkonnamõju hindamise menetlus ning viia läbi Natura hindamine vajalikus täpsusastmes. Võimaliku ebasoodsa mõju ilmumise tõenäosust on võimalik ära hoida ning vähendada projektide keskkonna aspektide arvestamise asjakohase ettevalmistamise ning vajadusel ette nähtud leevendusmeetmete rakendamisega.

4.2. MÕJU SOTSIAALSETELE VAJADUSTELE JA HEAOLULE

4.2.1. PUHKEALADE KÄTTESAADAVUS

Olemasolev olukord

Valla puhkealadeks on asulasisesed spordiplatsid ja mänguväljakud. Valla puhkekohtadena käsitletakse ka traditsioonilisi ujumiskohti ja külaplatse. RMK puhkekohad ja matkarajad vallas puuduvad.

Mõjude hindamine

Üldplaneeringuga kavandatakse erineva otstarbega puhkealasid Avinurme alevikus, kuhu koondub suur osa valla elanikkonnast. Puhkealade täiendamine on nii turismi kui kohalike elanike vaatepunktist positiivse mõjuga, kuna see panustab atraktiivsema elukeskkonna ja külastuskoha tekkimisse. Avinurme asukohta tõttu valla keskosas on kõikjalt vallast küllaltki hea ligipääs Avinurme puhkeotstarbelistele aladele ja teenustele (nt ujula, spordiväljak; kavandatavad puhkealad ja ujumiskohad).

Valla hajaasustuses täidavad puhkealade rolli peamiselt külaplatsid (Maetsma, Ulvi, Adraku, Paadenurme, Vadi ja Änniksaare külas). Külaplatside puhul on peamiseks tegevuseks nende korrashoid ning kohati omandikuuluvuste korrigeerimine. Ruumiliselt on aga nende kättesaadavus tagatud valla erinevates osades.

Valla põhiliseks suplusveekoguks on Avijõgi. Planeeringuga määratakse avalikuks kasutuseks traditsioonilised ujumiskohad, lisaks kavandatakse läbi täpsema planeerimise Avijõe ääres puhkeala koos supelrannaga.

Kuna valla rahvastik kahaneb, puudub vajadus uute puhkealade kavandamiseks väljaspool Avinurme alevikku: olemasolevad külaplatsid ja ujumiskohad katavad nii kohalike elanike kui külastajate vajadused.

Laiemalt on vallas puhke-eesmärgil kasutatavad ka roheline võrgustiku alad. Antud piirkondadesse ei kavandata uusi puhkekohti, kuna olemasolevad alad katavad elanikkonna vajaduse.

Aktiivse puhkuse ja igapäevase liikumise võimaldamiseks kavandatakse üldplaneeringuga kergliiklusteid, mis eelkõige parandab liikuvust Pärniku-Maetsma lõigul. Kaugematest piirkondadest Avinurme alevikku sõiduks kergliiklusteid ei kavandata, kuna see ei ole otstarbekas hajaasustuses vähese elanikkonna tõttu.

Üldplaneeringuga ei tooda välja olemasolevaid ega kavandatavaid matkaradasid. KSH teeb siinkohal ettepaneku:

- kanda olemasolevad tervise-, suusa- ja/või matkarajad kaardile ning kaaluda vastavate radade täiendavat vajadust.

Kokkuvõte

Kokkuvõtvalt võib puhkealade kättesaadavust ning ruumilist jaotust vallas pidada heaks. Puhkealade täiendav arendamine Avinurmes kui valla keskses on positiivse mõjuga, kuna Avinurme on hea ligipääsetavusega kogu valla elanikele ning puhkealade täiendav arendamine tõstab aleviku atraktiivsust elukeskkonnana.

4.2.2. TEENUSTE KÄTTESAADAVUS

Olemasolev olukord

Valla teenused koonduvad peamiselt valla keskusesse Avinurme alevikku.

Vallasisesed teenused jaotuvad avalikeks ja erateenusteks. Üldplaneering keskendub eelkõige avalikele teenustele, kuna erateenuse pakkumine sõltub suuresti nõudlusest, mille suunamine üldplaneeringu raames ei ole otseselt võimalik.

Teenuste kättesaadavuse osas annab olulise sisendi Ida-Viru maakonnaplaneering, määrates Avinurme aleviku kohalikuks keskuseks ning tuues välja soovituslikud teenuste nimekirja aleviku jaoks. Tulenevalt Ida-Virumaa lõunaosa küllaltki hajusast asustusstruktuurist ja suuremate keskuste kaugusest (ca 50 km), soovitab Ida-Viru maakonnaplaneering pöörata tähelepanu Avinurme toimimisele piirkondliku keskusena, mille teenustevalik on laiem kui määratud kohalikule keskusele.

Mõjude hindamine

Teenuste tarbimiseks sõidab reeglina inimene teenuse juurde (nt haridusasutus, kultuuriasutus jne) või tuuakse teenus inimese juurde (nt tellitud kaubad). Kuigi erinevate teenuste pakkumismudelid muutuvad, jäävad teatud teenused eeldatavalt siiski sellisteks, mille juurde elanik peab sõitma. Valdav osa selliseid teenuseid paikneb vallas Avinurme alevikus.

Vallas elas 1.01.2016 seisuga 1286 inimest. Pooled valla elanikest elasid Avinurme alevikus ning nende ligipääsu teenustele võib lugeda väga heaks: teenustele ligipääs on võimalik nii jalgsi kui jalgrattaga ning võrdlemisi väikse ajakuluga.

Alevikust 5 km raadiusse jäävad järgmised külad: Maetsma, Paadenurme, Sälliksaare, Kõrve, Lepiksaare ja Kaevussaare (kokku ca 123 inimest, 9,5%), mis peale Maetsma on võrdlemisi hõredalt asustatud. Antud külade elanike ligi pääs teenustele on kauguse põhjal võrdlemisi hea (võimalik läbida ka jalgrattaga, paiknemisel kõrvalmaantee ääres on võimalik ka ühistranspordi kasutamine).

Elanike arvult aleviku järel arvukamad külad – Ulvi 183 ja Adraku 79 elanikuga (20,4%) – jäävad Avinurmest ca 10 km kaugusele. Bussigraafik (tööpäeviti 4 väljumist Avinurme suunas) võimaldab siin hommikust ja õhtust liikumist (tööle ja kooli). Kuna Ulvi külas asub toidukauplus, on samas esmavanaduste täitmine võimalik ka kodule lähemal ega eelda alati alevikku sõitmist.

Valla ülejäänud külade elanike ühendatus keskusega on vastavalt parem ühistranspordimarsruutide ääres ning kesisem neist eemal, sõltudes enam isiklikust transpordist. Hajaasustatud piirkondades on kauguse, asustustiheduse ja ühistranspordikorralduse mõistes paratamatu, et teatud aladel sõltuvad elanikud teenuste tarbimisel eratranspordist.

KSH teeb ettepaneku:

- Teenuse korraldamise perioodilisel ülevaatamisel analüüsida vähem mobiilse (eaka) grupi vajadusi hajaasustuses ning kasutada paindlikke teenuse pakkumise meetodeid (teenuse elanikuni viimine).

Teenuste valiku osas toob maakonnaplaneering välja teenused, mida Avinurme alevik võiks soovituslikult pakkuda, lisaks oleks soovitatav pakkuda ka piirkondliku keskuse tasemel teenuseid (alltoodud tabelis märgitud rohelisega olemasolevad teenused).

Tabel 8. Teenuste valik Avinurme alevikus (roheline-olemasolev, valge-puuduv)

Kohaliku keskuse teenuste valik	Piirkondliku keskuse teenuste valik
Päevakeskus	Gümnaasium
Sotsiaaltöötaja vastuvõtukoht	Kultuurikeskus
Politseiametniku vastuvõtukoht	Ujula
Terviserada	Hooldekodu eakatele
Postipunkt või -kontor	Esmatasandi tervishoiukeskus (perearst)
Autokütuse müügikoht	Hambaravikabinett
Sularaha automaat või postipank	Apteek
Vabatahtlik päästekomando	Kiirabijaam (brigaadi asukoht)
Lasteaed	Riiklik päästekomando
Algkool	Politsei-või konstaablijaoskond
Põhikool	Töötukassa büroo
Noortekeskus/tuba	Ehituskaupade kauplus
Rahvamaja	
Raamatukogu	
Välispordiväljak	
Spordisaal	
Toidu- ja esmatarbekaupade kauplus	

Ülaltoodud tabel näitab, et Avinurme alevik täidab juba praegu valdavat osa piirkonnakeskusele pandud ülesannetest. Oluline on ka see, et omavalitsuste ühinemisel jääb Avinurme ka gümnaasiumihariduse pakkumise kohaks, seega haridusalaseks tõmbekeskuseks.

Avinurme vallas puuduvad riikliku turvalisuse institutsioonid kõrgemal tasemel: kiirabijaam, riiklik päästekomando ja politseijaoskond. Antud teenuste tekitamine valla tasemel on ebatõenäoline ja ka kohati ebavajalik: päästetöödel saab kohapealset esmast abi anda vabatahtlik päästekomando, keda eeldatavalt toetavad vajadusel lisaku ja Mustvee riiklikud päästekomandod. Avinurme valda teenindab Avinurme ja Tudulinna ühine konstaabel, konstaablijaoskond asub lisakus (ca 30 km alevikust), kus asub ka kiirabibrigaad. Arvestades Ida-Virumaa lõunaosa suhteliselt hõredat asustusstruktuuri ja vähest rahvastikku, võib antud teenuste kättesaadavust lugeda küllaltki heaks (abi saabumine ca 30 min jooksul).

Töötukassa büroo vajadus lokaalsel tasemel puudub. Arvestades Töötukassa töökorraldust (külastamine kord kuus), on piisav, kui teenus on tagatud lähimates linnades.

Maakonnaplaneeringu teenuste pakkumise käsitus keskendub avalikele teenustele. Avinurme alevik pakub peale avalike teenuste ka olulisi erateenuseid – toitlustuskohad, iluteenus, majutusasutused jms, mida paljuski toetab valla arendamine turismi piirkonnana.

Kokkuvõttes võib Avinurme aleviku teenustevalikut lugeda väga heaks, alevik täidab edukalt mitmeid rolle, mis on maakonnaplaneeringu tasemel nähtud ette piirkondlikus keskuses. Aleviku teenuste valiku ja kvaliteedi hoidmisel ja parandamisel on eelkõige oluline tähelepanu pöörata:

- nutikatele ja paindlikele lahendustele, mis muudavad teenused mobiilsemaks ning teatud haavatavatele (vähem mobiilsetele) gruppidele teenuse kasutamise mugavamaks;
- kohaliku turvalisuse tagamiseks vabatahtliku päästekomando jätkuvale toetamisele.

4.3. KESKKONNATERVIS

4.3.1. MÜRA

Müra normväärtused

Alates 01.02.2017 reguleerib Eestis keskkonnamüra normväärtusi atmosfääriõhu kaitse seaduse § 56 lõike 4 ja § 61 lõike 1 alusel kehtestatud keskkonnaministri määrus „*Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid*“ (vastu võetud 16.12.2016 nr 71). Määruse nõudeid tuleb täita linnade ja asulate planeerimisel ja ehitusprojektide koostamisel. Määrust ei kohaldata alal, kuhu avalikkusel puudub juurdepääs ja kus ei ole püsivat asustust, ning töokeskkonnas, kus kehtivad töötervishoidu ja tööohutust käsitlevad nõuded.

Eraldi normatiivid on kehtestatud liiklus- ja tööstusmürale. Tööstusmüra normid on üldjuhul rangemad kui vastavad liikluse müra normväärtused, kuna tehnoseadmete müra spektraalseid omadusi (näiteks võimalik tonaalne ja/või ebaühtlase tekkega müra) peetakse mõnevõrra häirivamaks kui tavapärast sõiduvahendite müraspektrit.

Tööstusmüra eespool nimetatud määruse tähenduses on müra, mida põhjustavad paiksed müraallikad, sealhulgas elektrituulikud ja sadamad. Liikluse müra on müra, mida põhjustavad regulaarne auto-, raudtee- ja lennuliiklus ning veesõidukite liiklus, mille puhul on arvestatud aastaringse keskmise liiklussagedusega (auto-, raudtee- ja lennuliiklus) või regulaarse liiklusega perioodi vältel.

Müratundlike alade kategooriad määratakse vastavalt üldplaneeringu maakasutuse juhtotstarbele järgmiselt:

- I kategooria – virgestusrajatiste maa-alad ehk vaiksed alad,
- II kategooria – haridusasutuste, tervishoiu- ja sotsiaaltoetuste asutuste ning elamu maa-alad, rohealad,
- III kategooria – keskuse maa-alad,
- IV kategooria – ühiskondlike hoonete maa-alad.

Hajaasustusalal uute elamumaade planeerimisel on reeglina asjakohane II kategooria nõuete rakendamine. Tiheasustusega multifunktsionaalsetes piirkondades (üldjuhul linnakeskused) tuleb reeglina müra normväärtuste rakendamisel lähtuda III kategooria nõuetest.

Normväärtustega võrdlemiseks kasutatakse müra hinnatud taset päeval (7.00–23.00) ja öösel (23.00–7.00).

Müra hinnatud tase on etteantud ajavahemikus mõõdetud või arvutatud müra A-korrigeeritud tase, millele on tehtud parandusi, arvestades müra tonaalsust, impulsssheli või muid asjakohaseid tegureid.

Planeeringutes ja projekteerimisel kasutatakse järgmisi müra normtasemetega liigitusi:

- 1) müra piirväärtus – suurim lubatud müratase, mille ületamine põhjustab olulist keskkonnamõju ja mille ületamisel tuleb rakendada müra vähendamise abinõusid;
- 2) müra sihtväärtus – suurim lubatud müratase uute planeeringutega aladel. Planeeringust huvitatud isik tagab, et müra sihtväärtust ei ületata.

Järgnevates tabelites on toodud liiklus- ja tööstusmüra normväärtused erinevate kategooriate lõikes päeval ja öösel.

Tabel 9. Liiklusmüra normtasemed hoonestatud või hoonestamata aladel (päeval/öösel, dBA)

Ala kategooria üldplaneeringu alusel	I virgestusrajatiste maa- alad ehk vaiksed alad	II haridusasutuste, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandearu- uste ning elamu maa- alad, rohealad	III keskuse maa-alad ja IV ühiskondlike hoonete maa-alad
Müra sihtväärtus	50/40	55/50	60/50 65 ¹ /55 ¹
Müra piirväärtus	55/50	60/55 65 ¹ /60 ¹	65/55 70 ¹ /60 ¹

¹ lubatud müratundlike hoonete sõidutee poolisel küljel

Tabel 10. Tööstusmüra normtasemed hoonestatud või hoonestamata aladel (päeval/öösel, dBA)

Ala kategooria üldplaneeringu alusel	I virgestusrajatiste maa- alad ehk vaiksed alad	II haridusasutuste, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandearu- uste ning elamu maa- alad, rohealad	III keskuse maa-alad ja IV ühiskondlike hoonete maa-alad
Müra sihtväärtus	45/35	50/40	55/45
Müra piirväärtus	55/40	60/45	65/50

Olemasolevas olukorras müra normatiivsuse hindamisel, samuti uute hoonete projekteerimisel olemasolevatel hoonestatud aladel, tuleb lähtuda piirtaseme nõuetest, kuna eksisteerivate teede- ja tänavate äärde uute hoonete rajamisel ei ole hoonete teepoolisel küljel tihti reaalne välisõhus leviva müra taotlustaseme nõude täitmine. Küll aga tuleb müra sihtväärtuse nõude täitmine seada eesmärgiks hoonete hoovipoolsetel õuealadel ja laste mänguväljakutel ning puhkeotstarbega piirkondades.

Hoonete teepoolisel fassaadil tuleb nii olemasolevate kui planeeritavate hoonete puhul rakendada eelkõige ehituslikke meetmeid (akende helipidavuse parandamine, fassaadikonstruktsioonide helipidavuse tõstmine), mis tagavad head tingimused hoonete siseruumides.

Lisaks on Keskkonnaministri poolt kehtestatud määrus „Välisõhus leviva müra piiramise eesmärgil planeeringu koostamise kohta esitatavad nõuded“ (vastu võetud 03.10.2016 nr 32), mida kohaldatakse sellisele planeeringule, mille elluviimisega võib kaasneda

müra normtaseme ületamine, kuid mille puhul ei viida läbi keskkonnamõju strateegilist hindamist planeerimisseaduses sätestatud juhtudel.

Piirkonna mürafooni ning peamiste müraallikate iseloomustus

Olemasolev olukord

Potentsiaalselt müra tekitavaid tegevusi ning müra tekitavaid objekte käsitletakse müraallikate tüübi põhiselt, müraallikad on üldjoontes jaotatavad kahte kategooriasse (sarnaselt normväärtuste klassifitseerimisele):

1. Liiklismüra sh:
 - Maanteed ja raudtee (kitsarööpmeline raudtee taastatud lühikeses lõigus turismisõitudeks);
2. Tööstusmüra sh:
 - tootmisalad,
 - põllumajandusettevõtted.

Üldjoontes võib öelda, et müra ei ole Avinurme valla territooriumil suureks probleemiks. Olulisimaks elukvaliteeti mõjutavaks müraallikaks nii hetketingimustes kui ka tulevikus võib lugeda maanteed autoliiklust, kuid kriitilise liikluskooormusega maanteelõike valla territooriumil ei asu. 2015. aasta Maanteeameti liiklusloenduse andmetel ei ületanud ühegi vallasisese teelõigu liikluskooormus 1000 sõidukit ööpäevas. Toodud liikluskooormusega teed on müra ja õhusaaste osas väheolulised. Riigiteede müra leevendamisel lähtutakse VV 20.10.2016 korraldusega nr 340 kinnitatud „Riigiteede THK aastateks 2014-2020“-st.

Tööstusmüra võib teatud piirkondades olla olulisim lokaalne müraallikas, kuid nt aktiivseid kaevandusi või ulatusliku keskkonnamõju (sh lai müra levikualaga) ettevõtteid vallas ei asu.

Perspektiivne olukord

Autoliikluse osas võib lähitulevikus ilmselt ette näha mõningast liikluskooormuste suurenemist, mis suurendab liiklismüra poolt tekitatavat häiringut ja müraga kokku puutuvate inimeste hulka. Tõenäoliselt jääb põhimaanteed lähima paarikümne aasta liikluskooormuste kasv suurusjärku kuni 50% võrreldes praeguse tasemega (1,5 kordne tõus). Mõnekümneprotsendiline liikluskooormuste tõus ei ole reeglina mürafoonis märgatav, märkimisväärseks ekvivalentmüra tõusuks (nt ca 3 dB võrra) läheb tarvis liikluskooormuste kahekordistumist. Tulenevalt väikestest liiklussagedustest ei põhjusta ka liikluskooormuste kahekordne suurenemine vallasiseste teede puhul müra normväärtuste ületamist. Küll aga on mürahäiring oluline uute teede rajamisel piirkondades, kus seni liiklismüra kui häiring puudus.

Tööstustegevuse puhul tuleb lähtuda eelkõige sellest, et uute tööstusettevõtete ja kaevanduste rajamisel või olemasoleva tööstustegevuse laiendamisel ei põhjustataks ülenormatiivset mürataset naaberladel. Tööstusmüra mõju piiramisele aitavad kaasa järgmised valla arengu põhimõtted:

- Avinurme alevikus säilib valdavalt senine maakasutus;
- Tootmis- ja ärimaid arendatakse eelkõige Avinurmes ja Maetsmal, kus on välja kujunenud tootmisalad, taristud ning head ühendusvõimalused.
- Avinurme ja Maetsma tootmisalade lähialasse ei ole soovitatav elamuid kavandada;
- Tootmistegevuse arendamisel eelistatakse üldjuhul tootmisharusid, mille mõju ei ulatu tootmishoonest väljapoole. Juhul, kui mõju ulatub tootmishoonest väljapoole, on oluline välja töötada leevendusmeetmed;
- Rasketööstusettevõtete (sh kaevanduste) ja olulise ruumilise mõjuga objektide asukoha valikul tuleb järgida ohutuid kaugusi elamu- ja puhkealad suhtes ning rakendada negatiivseid mõjusid leevendavaid meetmeid (nt puhvertsoonid);
- Alade välja arendamisel kasutada maksimaalselt ära olemasolevaid teid ja taristuid.

Teede ja tehnilise taristu arendamisel lähtutakse järgmistest häiringu vähendamise ja vältimise põhimõtetest:

- Keskkonnasõbralikuma ja kõigile elanikugruppidele sobiva liikumisviisi soodustamiseks (samuti müra- ja õhusaaste emissioonide vähendamiseks) rajatakse kergliiklusteid;
- Esmajärjekorras tõstetakse valla enamkasutatavate teede kvaliteeti ja muudetakse olulisemad teed tolmuvabaks;
- Avinurme aleviku liiklusohutust suurendatakse suunates raskeliikluse aleviku keskmele mööda.

Kvaliteetse elukeskkonna säilimise huvides on oluline rohetaristu toimimise tagamine nii tihe- kui hajaasustuses. Üheks rohetaristu poolt pakutavaks oluliseks elukeskkonna kvaliteeti tagavaks teenuseks on puhke- ja rekreatsioonivõimaluste pakkumine:

- Arendatakse välja uued puhkealad, Sonda-Mustvee kitsarööpmelist raudteetammi väärtustatakse puhkefunktsiooni lisamisega;
- Avalikult kasutatavatele puhkealadele ja -kohtadele (sh ujumiskohtadele) tagatakse avalikud juurdepääsud, suuremate puhkealade-kohtade juurde rajatakse parklad.

Üldised soovitused ja keskkonningimused

Olemasolevas keskkonnas liikluse müra negatiivse mõju vältimine ja vähendamine ei ole reeglina lihtne ülesanne, kuna teedevõrk on suures osas välja kujunenud ja tihti asuvad müratundlikud hooned vahetult tänava ääres. Müratõkkeseinte rajamine ei ole igal pool võimalik (nii vaba ruumi puudusel kui ka esteetilistel kaalutlustel) ning tihti on ainsaks võimaluseks hoonete teepoolse välispiirde helipidavuse parandamine.

Uute teede projekteerimisel tuleb analüüsida erinevaid müra vähendamise võimalusi. Madalate eramute piirkonnas võib muu hulgas kaaluda ka müratõkkeseinte rajamist, korruselamute puhul on reeglina otstarbekam hoonete välispiirde helisolatsiooni parandamine.

Võimalikud liikluse müra vähendamise meetmed on kiirusepiirangud, raskeveokite liikumise piiramine või ümbersuunamine, kuid ka nende meetmete kasutamisel on omad praktilised piirangud. Reaalsetes oludes mõjutab mürataset ka teede-tänavate tehniline seisukord.

Kaudseteks müra (aga ka liiklusest põhjustatava õhusaaste ja vibratsiooni) vähendamise meetmeteks on ühistranspordi ja jalg- ning kergliiklusteede soosimine, mida üha enam ka praktiseeritakse.

Maakasutuse planeerimise käigus ei vähendata reeglina küll müra teket, kuid võimaldatakse müratundlike alade isoleerimist peamistest müraallikatest.

Tiheasustusaladel on konkreetse välisõhu normväärtuse järgimisest tähtsam tagada alade ja hoonete reaalsele kasutamise iseloomule vastavad head akustilised tingimused. Uute detailplaneeringute (kui planeering näeb ette müratundlikke elu-, või bürooruume) koostamisel tuleb eelõige lähtuda heade tingimuste tagamisest hoonete siseruumides päevasel (äriruumide reaalsetel tööajal) ja öisel ajavahemikul (puhkehetkel eluruumides).

Välisõhu müratase tuleb piirata eelkõige juhul, kui kavandatakse laste mänguväljakuid, puhkealasid või muid aktiivseks puhketegevuseks mõeldud piirkondi.

Uute korruselamute kavandamisel on teepoolsed küljed maksimaalses mähis soovitatav jätta üldkasutatavatele pindadele (trepikojad, koridorid, korterite puhul ka köök, wc, vannituba jm abiruumid). Eluruumide rajamisel on soovitatav magamisruumid paigutada hoonete hoovipoolsele küljele.

Eriti tähelepanelik tuleb olla perspektiivsete teede läheduses uute müratundlike alade planeerimisel ning täpsete teejooniste/teeprojekti valmimisel läbi viia ka detailne liikluse müra modelleerimine.

Kokkuvõttes on üldplaneering suunatud eelkõige uute müra konfliktalade tekke vältimisele ning transpordimõjude piiramisele. Tootmistegevus suunatakse tundlikest aladest eemale ning tööstust arendatakse eelkõige olemasolevates tootmispiirkondades ja suuremate teede ääres, mis võimaldab transpordivood suunata otse maanteele müra- ja saastetundlike alasid läbimata.

Avinurme vallas ei ole piirkondi, mille kohta tuleb atmosfääriõhu kaitse seaduse § 64 alusel koostada välisõhu strateegiline mürakaart ja müra vähendamise tegevuskava.

4.3.2. VIBRATSIOON

Maapinna kaudu leviva (pinnase)vibratsiooni hindamisel lähtutakse tavapäraselt Sotsiaalministri 17.05.2002.a. määrusega nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid” kehtestatud nõuetest, mis peavad silmas eelkõige inimeste ja eluhoonete kaitset. Uutele projekteeritavatele hoonetele (elamute, ühiselamute ja hoolekandetasutuste, koolieelsete lastetasutuste elu-, rühma- ja magamistoad) kehtestatud vibroküürinduse piirväärtused on 79 dB päeval ja 76 dB öösel.

Vibratsiooni (maapinna võnkeid) võivad tekitada tootmistegevused, ehitustegevus ja transport. Nende tegevustega kaasnev vibratsioon on reeglina vähem aktuaalne teema, kui samadest tegevustest lähtuv müra. Ka olemasoleva ja perspektiivse olukorra kirjeldus ning üldised tingimused ja soovitus on sarnased, seetõttu neid siinkohal ei korrata ning käesolevas peatükis tuuakse välja peamised vibratsiooniga seotud aspektid.

Tootmistegevus

Kui vibratsiooni tekitav tööstusobjekt või masin/seade ei asu just vahetult eluhoone kõrval ei ole reaalne, et tööstushoonetest väljapoole ulatuv vibratsioon võiks levida lähimate tundlike elamualadeni. Vibratsiooni levik tehnoruumidest väljapoole on üldjuhul takistatud juba praktilistel põhjustel, näiteks seetõttu, et ruumid ise peavad olema piisavalt massiivsete konstruktsioonidega, takistamaks vibratsiooni võimalikku kahjulikku toimet tööstushoonete ja teistele seadmetele. Need tingimused tuleb tagada tavapäraste tehnoloogiliste lahendustega.

Tavapärase tööstushoonete ekspluaterimise korral ei kujune väljaspool hoonestust maapinna kaudu levivat vibratsiooni taset, mis mõjutaks elanike heaolu või naaberhoonete seisundit. Arvestades tootmisobjektide paiknemist ei ole normaalrežiimil töötavatest tootmisettevõtetest ja muudest tööstusalal asuvatest objektidest lähtuv vibratsioon reeglina norme ületav ega ohtlik inimestele või naaberhoonete seisukorrale.

Teoreetiliselt on vibratsioon, mis tööstusala territooriumilt välja võib ulatuda, seotud raskeveokite liiklusega. Rakendatavad leevendavad meetmed on sel juhul samad, mis autoliikluse puhul (vt allpool).

Lähtudes eeltoodust on piisavaks leevendavaks meetmeks üldplaneeringu seletuskirjas toodud ruumilise arengu põhimõtted (ptk 2), sh soovitus elamuid mitte kavandada Avinurme ja Maetsma tootmisalade lähialasse.

Ehitustegevuse avaldatavat vibratsiooni üldplaneeringu koostamine ei mõjuta. Vibratsiooni avaldumise võimalikkus sõltub konkreetse ehitusobjekti paiknemisest ja rakendatavatest ehitusvõtetest (nt kas on vaja rammida maasse vundamendivaiu). Meetmed võimaliku vibratsiooni vähendamiseks määratakse ehitusprojektiga.

Autoliiklusega kaasnev vibratsioon on reeglina vähem aktuaalne teema, kui samast teest lähtuv müra. Heas seisukorras teede korral ei ole põhjust eeldada liiklusest tingitud vibratsiooni tasemeid, mis küündiks eluhoonete piirväärtuste lähedale või võiks põhjustada kahjustusi olemasolevatele hoonetele. Halvas seisus (auklik või vajunud teepind) teede läheduses võib raskeveokite möödaskõidu korral maapinna kaudu leviv vibratsioon olla tajutav ka juhul, kui vibratsiooni väärtused on madalamad kui vastav piirväärtus.

Vibratsioonimõjude vältimiseks on oluline eelkõige teede korrashoid (üldplaneeringu seletuskirja ptk 2 toodud teede ruumilise arengu põhimõtted, samuti ptk 4 ja 5 toodud kasutus- ja ehituspõhimõtted sellega arvestavad) ning raskeveokitele kiiruspiirangute, kindlate liikumiskoridoride ning liiklemiskellaaegade määramine. Nende meetmete rakendamine valla hallataval teedevõrgul on kohaliku omavalitsuse pädevuses, maanteedel Maanteeameti pädevuses.

Avinurme valla suurimaks asulaks on Avinurme alevik, mida läbib lisaku – Tudulinna – Avinurme tugimaantee nr 35. Üldplaneeringus on määratud perspektiivseks teeks Avinurme aleviku ümbersõit. Sellega suunatakse raskeliiklus aleviku keskmele mööda ja suureneb nii liiklusohutus kui vähenevad liikluse avaldatavad müra ja vibratsiooni häiringud.

4.3.3. VÄLISÕHU KVALITEET

Alates 01.01.2017 reguleerib Eestis välisõhu kvaliteeti atmosfääriõhu kaitse seadus. Põhimõttelisi muudatusi see senises välisõhu kvaliteedi kaitse korralduses, mida peaks arvestama üldplaneeringu tasandil, kaasa ei toonud.

Peamisteks välisõhu seisundit mõjutavateks teguriteks on transpordist ja tootmisest tulenev õhusaaste. Elamupiirkondades võib esineda ka majade kütmisel kasutatavate kütuste põletamisest tekkivat saastet.

Õhusaaste mõju ulatus erinevatele komponentidele võib olla lokaalsest (nt mõju tervisele) globaalseni (mõju osoonikihile). Avinurme valla üldplaneeringu seisukohalt on oluline lokaalsete mõjude hindamine.

Õhusaaste selle kategooria keskkonnamõju olulisuse hindamise aluseks on välisõhu vastavus kvaliteedinormidele (väljendatuna saasteaine lubatava kogusena välisõhu ruumalaühikus). Eestis on need kehtestatud keskkonnaministri 27.12.2016 määrusega nr 75 „Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamiskiirid“. Esmatähtsate saasteainete nagu vääveldioksiid, lämmastikoksiidid ja peentel tahketel osakestel on piirväärtused samased Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivis 2008/50/EÜ toodud piirväärtustega: saasteaine piirväärtus tähendab seda, et arvestades inimese eluiga, ei tekita piirväärtuseni saastunud välisõhus elamine vastuvõetamatuid riske ei inimese tervisele ega keskkonnale ¹⁰.

Atmosfääriõhu kaitse seadus § 73 lg 2 näeb ette, et kui õhukvaliteedi tase ületab või tõenäoliselt ületab ühe või mitme saasteaine kohta kehtestatud õhukvaliteedi piir- või sihtväärtust või nende ületamise lubatud kordade arvu kalendriaastas või piirväärtuse lubatud ületamise määra, tuleb kohalikul omavalitsuse üksusel koostada õhukvaliteedi parandamise kava. Vastavalt § 73 lg 5 teavitab õhukvaliteedi piir- või sihtväärtuse ületamisest kohaliku omavalitsuse üksust Keskkonnaministeerium.

Välisõhu kvaliteeti mõjutavad ka lõhnahäiringud, mille põhjustajaks on ebameeldiva või ärritava lõhnaga ainete heide. Euroopa Liidus on lõhnahäiringute temaatika lahendamine jäetud liikmesriikide otsustada. Enamus liikmesriike, sh Eesti, lähtub lõhnaainete regulatsioonil olfaktoorse analüüsi ehk lõhna tajutavuse põhimõttest. Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 68 lg 1 alusel on kehtestatud Keskkonnaministri 27.12.2016.a määrus nr 81 "Lõhnaaine esinemise hindamise kord, hindamisele esitatavad nõuded ja lõhnaaine esinemise häiringutasemed". Määruse kohaselt tekib lõhnaainete paiskamisest välisõhku elanikele soovimatu lõhnataju (st lõhn ületab

¹⁰ Allikas: Euroopa Komisjoni koduleht http://ec.europa.eu/environment/air/review_air_policy.html/

hääringutaseme) kui tuvastatakse, et lõhnaaine tekitatud lõhnatunnid ületavad 15% aasta kogutundidest. Lõhna taset saab hinnata ka arvutuslikult.

Kui tekib kahtlus, et lõhna hääringutase on ületatud, võib Keskkonnainspeksioon kokku kutsuda eksperdirühma. Määruse nr 81 § 4 lg 2 sätestab juhud, mille korral eksperdirühma kokku ei kutsuta, sh:

- tuvastatakse õhukvaliteedi piirväärtuse ületamine või muu keskkonnakaitseloa nõuete rikkumine, mis eeldatavalt põhjustas õhukvaliteedi piirväärtuse ületamise kahtluse;
- lõhnaaine väljutamine on seotud muu keskkonnakaitseloa nõuete rikkumisega;
- lõhnaaine hääringutaseme ületamise kahtlus on põhjustatud sõnniku laotamisest tekkinud lõhnaaine esinemisest;
- piirkonnas, kus kahtlustatakse lõhnaaine esinemise hääringutaseme ületamist, ei ole püsivat asustust;
- heiteallika valdaja on koostanud lõhnaaine esinemise vähendamise kava, mis on heaks kiidetud ning Keskkonnainspeksioon ja Keskkonnaamet on veendunud, et kavas ette nähtud meetmed on piisavad.

Atmosfääriõhu kaitse seadus § 70 sätestab nõuded lõhnaaine esinemise vähendamise kava koostamisele. Kava peavad koostama heiteallika käitajad.

Teadaolevalt ei ole Avinurme vallas probleeme välisõhu kvaliteediga ja seetõttu ei ole vaja koostada ka õhukvaliteedi parandamise kava. Samuti ei ole tegemist piirkonnaga, mille puhul kahtlustada lõhna hääringutaseme ületamist. See tähendab seda, et üldplaneeringu koostamisel ei ole vaja rakendada erimeetmeid, mis oleks spetsiifiliselt suunatud õhusaaste vähendamisele. Välisõhu saasteallikate valdajad peavad oma tegevuses järgima atmosfääriõhu kaitse seaduses toodud sätteid.

Tootmistegevuse õhusaaste

Välisõhu kvaliteeti mõjutada võivad tootmisettevõtted Avinurme vallas on koondunud Avinurme alevikku ja lähialasse. Keskkonnaameti infosüsteemi andmetel omab Avinurme valla territooriumil välisõhu saasteluba 5 ettevõtet. Välisõhu saastet põhjustavateks tegevusteks on soojusenergia tootmine vedelkütust ja tahkekütust kasutatavates katlamajades (3 käitist Avinurme alevikus, 2 Maetsma külas), puidu töötlemine-puitesemete tootmine (1 käitis Avinurme alevikus) ja metallide töötlemine-metalltoodete tootmine (1 käitis Maetsma külas, heide välisõhku tekib ka lenduvate orgaaniliste ühendite heide lahusteid sisaldavate materjalide kasutamisest).

Planeeringuga suunatakse tootmistegevus tundlikest aladest eemale ning tööstust arendatakse eelkõige olemasolevates tootmispiirkondades ja suuremate teede ääres. Kui soovitakse rajada uusi tootmisobjekte (sh olemasolevaid laiendada), millega võib kaasneda välisõhu saastamine ja ka lõhnaääringud, antakse hinnang keskkonnamõju olulisusele KeHJS § 6 sätestatud korras ning vajadusel algatatakse keskkonnamõju hindamine. Samuti tuleb paiksele saasteallikale taotleda õhusaasteluba, kui ületatakse Keskkonnaministri 14.12.2016 määrusega nr 67 kehtestatud künnisvõimsusi või heidete künniskoguseid, või tuleb teha paikse saasteallika registreering atmosfääriõhu kaitse seaduse § 80 lg 2 alusel.

Saasteallikad tuleb projekteerida selliselt, et saasteainete väljumiskõrgus peab tagama saasteainete nõutava hajumise maapinnalähedases õhukihis, et vältida välisõhu saastatuse taseme piirväärtuse ületamist (seejuures tuleb arvestada ka koosmõju teiste saasteallikatega). Õhusaasteluba on nõutav kas siis, kui olenemata künniskogustest või künnisvõimsustest on õhukvaliteedi taseme määramisel tuvastatud, et käitise heiteallikatest väljutatava saasteaine heitkogus põhjustab saasteaine kohta käesoleva

kehtestatud õhukvaliteedi piir- või sihtväärtuse ületamise väljaspool kätise tootmisterritooriumi (atmosfääriõhu kaitse seadus § 79 lg 4).

Vastavalt atmosfääriõhu kaitse seaduse § 79 lg 6 peab õhusaasteloa kohustusega paikse heiteallika käitaja enne vastava heiteallika ehitusloa taotlemist omama õhusaasteluba.

Paikse heiteallika projekteerimisel ja käitamisel on oluline arvestada atmosfääriõhu kaitse seaduse sätteid, mis on suunatud saasteainete heitkoguse ja võimaliku negatiivse mõju vältimisele:

- Sellise tegevuse kavandamisel, mis võib tõenäoliselt põhjustada saasteaine kohta kehtestatud õhukvaliteedi piir- või sihtväärtuse ületamist maapinnalähedases õhukihis, tuleb heiteallikate asukoha valikul vältida alasid, kus ebasoodsate ilmastikutingimuste korral on välisõhku väljutatud saasteaine hajumine loodus- või tehisoludest tingitud põhjustel takistatud (§ 26);
- Tegevuse korral, mis võib tõenäoliselt põhjustada saasteaine kohta kehtestatud õhukvaliteedi piir- või sihtväärtuse ületamist maapinnalähedases õhukihis, on heiteallika valdaja kohustatud rakendama täiendavaid meetmeid saasteaine välisõhku väljutamise vähendamiseks;
- Paikse heiteallika käitaja peab kasutama parimat võimalikku tehnikat, energiasäästlikku tehnoloogiat ja püüdesaadmeid saasteainete heitkoguste vähendamiseks niivõrd, kuivõrd seda saab mõistlikult eeldada tehtavaid kulutusi ja saastamisega tekkida võivat ebasoodsat mõju arvestades (§ 29 lg 1).

Liiklussaaste

Liiklusest pärinevate saasteainete levik olulistes kontsentratsioonides piirdub tee-alaga ning selle vahetu ümbrusega, ka suure liikluskoormusega tänavate ääres küündib normväärtuse ületamise ala harva kümmekonnast meetrist kaugemale. See on eelkõige tingitud heitgaaside väljalaskeavade madalast kõrgusest maapinna suhtes. Edasi toimub saasteainete oluline hajumine (saastekontsentratsioonide lahjenemine) välisõhus, mistõttu kontsentratsioonid näiteks 20-30 m kaugusel teest on juba tagasihoidlikud, saasteained on reeglina hajunud nii horisontaal- kui ka vertikaalsuunas.

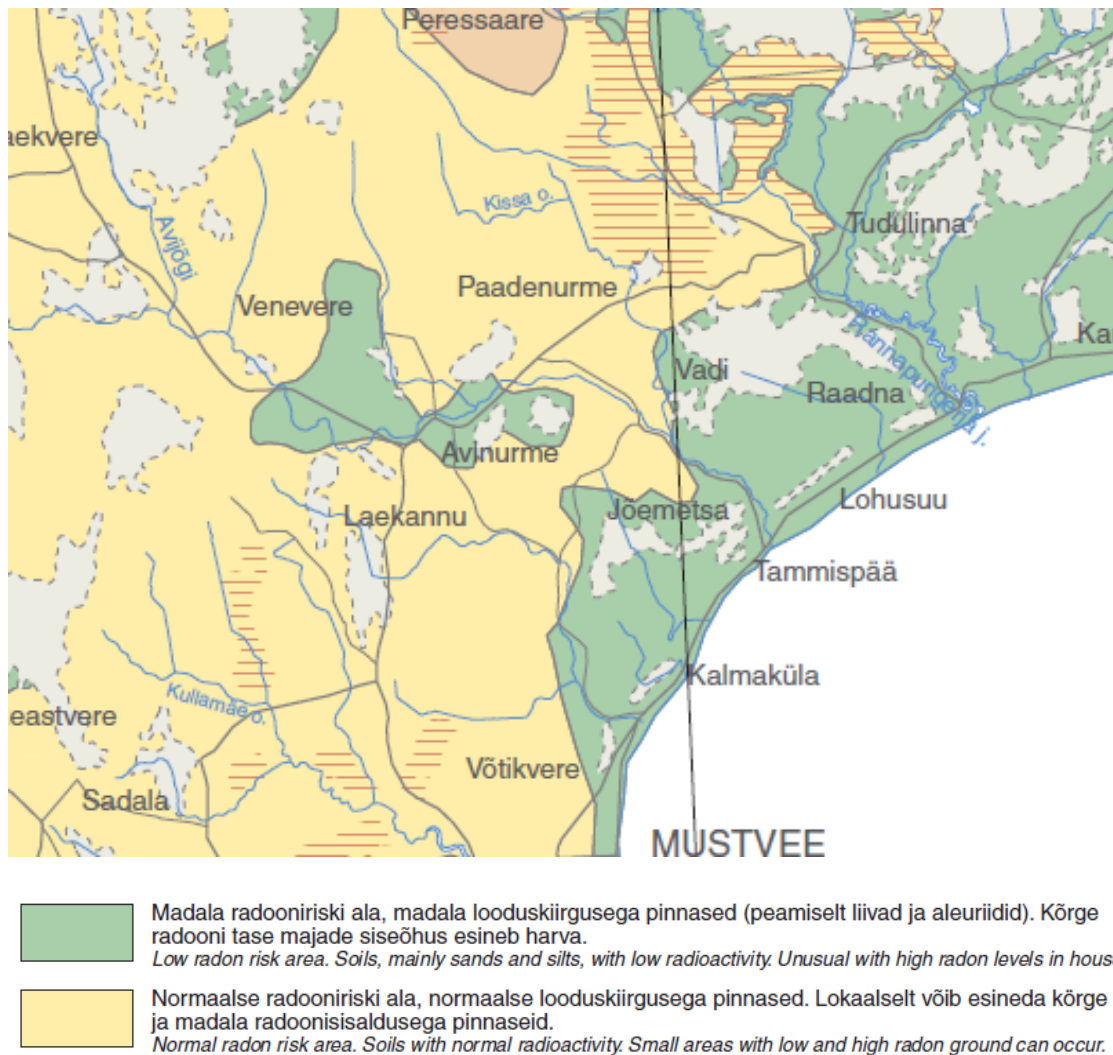
Välisõhu kvaliteet on aktuaalne eelkõige suurte linnade tihedama liiklusega ristmikel, kus mitmest suunast läheneb ristmikule mitu tuhat sõidukit tunnis, samuti suurendavad õhusaastet liiklusseisakud ja ka sel juhul esinevad norme ületavad saasteainete kontsentratsioonid üldjuhul ainult vahetult teepinna kohal ja tee läheduses.

Avinurme suuremate teede puhul võib perspektiivseks tiptunni liikluskoormuseks kujuneda ca 150-200 sõidukit tunnis, mis on ligikaudu suurusjärgu võrra väiksem probleemsetest liikluskoormustest ning vastavad õhusaaste tasemed jäävad ca 5-10 korda tervisele ohtlikest piirväärtustest madalamaks.

Kokkuvõttes on üldplaneering suunatud eelkõige õhusaaste konfliktalade tekke vältimisele. Tootmistegevus suunatakse tundlikest aladest eemale ning tööstust arendatakse eelkõige olemasolevates tootmispiirkondades ja suuremate teede ääres, mis võimaldab transpordivood suunata otse maanteele saastetundlike alasid läbimata.

Avinurme vallas ei ole piirkondi, mille kohta tuleb atmosfääriõhu kaitse seaduse Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 73 alusel koostada välisõhu kvaliteedi parandamise kava.

4.3.4. RADOON

Joonis 5. Esialgne radooniriski levilate kaart (2004)

Radoonirisk on Eestis suurim Põhja-Eestis, paiguti ka Lääne-Virumaal ja Tartumaal, samas paiguti radoonisisaldus ja seega risk olla kõrge peaaegu kõikjal Eestis. 2004.a koostatud esialgse radooniriski levilate kaardi järgi on Avinurme valla territoorium madala või normaalse radooniriskiga alaks. Suurima asustustihedusega ala Avinurme-Maetsma on seejuures madala radooniriskiga.

Üldplaneeringu täpsusastmes ei ole seega vajalik rakendada täiendavaid meetmeid radooniriski vähendamiseks, radooniriski vähendamisele on soovitatav tähelepanu pöörata hoonete detailsemal kavandamisel.

4.3.5. VALGUSREOSTUS

KSH koostamise ajal (seisuga 01.02.2017) ei ole Eestis veel kehtivat riiklikku seadusandlust, mis otseselt reguleeriks valgusreostuse mõistet, valgusreostuse vältimist ja vähendamist. Mitteioniseerivat kiirgust (füüsikalises mõistes on seda ka valgus) reguleerib küll rahvatervise seaduse § 8 lõike 2 punkti 17 alusel kehtestatud

sotsiaalministri 21.02.2002 määrus nr 38, kuid valgustuse osa selles toodud ei ole. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 7 lõikes 1 on välja toodud, et heide on õhku, vette või pinnasesse otseselt või kaudselt väljutatav aine, milleks võib olla ka valgus. Seega kehtivate seadustega juhitakse tähelepanu, et valgust võib ka teatud juhul pidada reostuseks ning see võib põhjustada häiringuid, kuid vastavad rakendusaktid valgusreostuse määratlemiseks ja reguleerimiseks puuduvad. Lisaks puudub Eestis üldine süsteemne ülevaade valgusreostuse esinemise kohta.

Valgusreostus on üldlevinud mõistena inimese poolt tekitatud valgustatus, mis lisaks oma sihipärasele eesmärgile võib tekitada ka ebasoovitavaid kõrvalmõjusid, mistõttu on tegemist olulise temaatikaga, mis vajab teatavat tähelepanu (nt valgustatakse alasid, mille valgustamine ei ole ettenähtud). Valgusreostus võib tekitada probleeme nii inimestele, kui ka taimede ja loomade populatsioonidele, peamiselt seetõttu, et muudab valguse ja pimeduse vaheldumise loomuliku tasakaalu. Samas on paljudel juhtudel tegemist ka subjektiivse hindamisega sõltuvalt inimesest (ilumeelest, öötaeva valgustamisega nii professionaalsete taevavaatluste kui ka tavaelanike emotsionaalsete taevauurimiste halvendamist või võimatuks muutmist jms). Üheks peamiseks valgusreostuse allikaks peetakse valesti suunatud tänavavalgustust, kuid probleeme tekitavad ka hoonete valgustus, monumentide valgustus ja ka valgustatud välireklaamid. Lisaks võib valgusreostusega kaasneda ka teised mõjud, nagu näiteks energia raiskamine, põhjustades liigset energiatootmiseks kulunud ressursikasutust ja keskkonna saastamist ning kliimasoojenemist.

Käesoleva dokumendi kontekstis on olulise mõjuga valgusreostuse esinemine vähetõenäoline, kuna tootmisalad asuvad elamutest ja ühiskondlikest hoonetest suhteliselt kaugel ning suuremahulisi valgustatavaid tehnorajatisi ei kavandata. Valgustust kasutatakse peamiselt sõidu- ja kergliiklusteede ohutuse ja kasutusmugavuse suurendamiseks, samuti elumupiirkondade turvalisuse tõstmiseks ja tootmisettevõtete territooriumite valgustamiseks, samuti ka reklaami eesmärgil.

Uute arenduste ja maakasutuse planeerimise etapis kui ka detailsemate tehnilise lahenduse välja töötamisel on soovitatav võimalikule valgusreostuse esinemisele tähelepanu pöörata. Valgustus tuleb kavandada selliselt, et see täidaks valgustuse eesmärgi ja põhjustaks võimalikult vähe häiringuid (valgusreostust). Elanike häiriva mõju vähendamiseks tuleb vältida sobimatult lahendatud (näiteks ebatäpselt suunatud või suunamata üldvalgustus) või tehniliselt mittekorras olevat valgustust (näiteks põhjendamatult vilkuvad valgustid). Valgusreostuse vähendamiseks on aina enam hakatud kasutama energiasäästlikke LED valgusteid.

Soovitav on võimalusel järgida järgmisi põhimõtteid:

- vältida ebavajalikku ja liigset valgustust;
- valgusvoog peab olema suunatud valgustamist vajavale objektile, st tuleb vältida valguse hajumist. Näiteks valgustite suunamine territooriumi keskosa suunas, mitte keskelt väljapoole jms;
- ülesse suunatud valgusvoog tuleb viia miinimumini – paigaldada „lambivarjud“, mis suunavad valguse horisontaaltasandist allapoole, eelistatult väiksema kui 70 kraadise nurga all;
- laternapostid peavad olema võimalikult madalad;
- eelistada säästlikke valgusteid, siis annavad parema spektraaljaotusega valguse. Sellisel juhul on tagatud parem nähtavus juba madalamate valgustuse näitajate juures.

4.3.6. KLIIMAMUUTUSEGA KAASNEVAD MÕJUD

Kliimamuutuste all peetakse populaarteaduslikus kirjanduses ja avalikes diskussioonides silmas pikaajaliselt ilmnevaid muutusi ilmastikuoludes, mis on tingitud kasvuhooneefektist põhjustatud globaalsest soojenemisest¹¹. Eelkõige käsitletakse olulisemate muutustena temperatuuride tõusu ja sellega kaasnevaid mõjusid – liustike sulamine, lumevabad talved; maailmamere keskmise taseme tõus; sademete jaotuse muutused. Kliimamuutuste tulemusel sagenevad ja intensiivistuvad äärmuslikud ilmastikunähtused nagu üleujutused ja põuad. Temperatuuride tõus mõjutab ökosüsteeme, osa liike ja elupaike häviv, toimub liikide levik põhja suunas. Sealjuures on täheldatud, et kliimamuutuse mõju tööstusele ja energiasektorile võib olla ka positiivne, kuna kütteenergia vajadus väheneb. Inimese heaolu ja tervist võivad mõjutada negatiivselt uute liikide, samuti bakterite ja viiruste pealetung. Kliimamuutustega võib kaasneda ka suurenev oht inimese varale (üleujutused, tormikahjustused).

Kliimamuutuste mõjud on piirkonniti erinevad. Eesti kontekstis on olulisemateks kliimamuutustega seonduvateks nähtusteks peetud järgmisi asjaolusid:

- lume- ja jäävabad, oluliselt soojemad talved (talvine keskmine temperatuur ca 0°), samas säilib ekstreemsete külmalainete võimalus;
- sademete hulga kasv (Eestis hinnanguliselt aasta keskmisena ca 20% rohkem);
- muutused looduslikes kooslustes (külmalembeliste liikide kadu, külmapelglike liikide levik);
- merevee taseme tõus ja rannikuerosiooni oht;
- tormide sagenemine;
- üleujutuste sagenemine;
- pikenevad ja sagenevad kuumalained, mille tulemusel moodustuvad linnades nn „kuumasaared“.

Mitmed ülal nimetatud nähtustest toovad kaasa otseselt ruumilise planeerimisega seotud mõjusid.

Avinurme vallas võib olulisimaks pidada sademete hulga kasvu ja temperatuurimuutusi, mis ruumiliselt tähendab tähelepanu pööramist:

- maaparandussüsteemide toimimisele,
- jõgede kaldaerosiooni võimalikule tugevnemisele ja sellest tuleneva kaldakindlustamise vajadusele,
- muutustele metsamajanduses (metsaraiepiirangud, kuna metsamaa ei külmu või ei külmu piisavalt),
- hädaolukordadele reageerimisele: tormide sagenemisest tulenevad nõuded ehitiste vastupidavusele ja tormitagajärgede likvideerimissuutlikkusele.

Kliimamuutustega kaasnevate mõjude leevendamise kõrval on eesmärgiks võetud ka kliimamuutustega kohanemine. Vabariigi Valitsus on koostamas „Kliimamuutuste mõjuga kohanemise arengukava aastani 2030“¹², mille vajadus tuleneb Euroopa Liidu kliimamuutuste mõjuga kohanemise strateegiast¹³. Arengukava koostamise ettepanek toob välja, et Eestis on kliimamuutuste osas haavatavamad piirkonnad tiheasustatud

¹¹ Teaduskirjanduses võib kliimamuutus tähistada igasugust pika aja jooksul ilmnevat muutust ilmastikuolude statistilistes näitajates.

¹² https://valitsus.ee/sites/default/files/content-editors/arengukavad/kliimamuutustega_mojuga_kohanemise_arengukava_aastani_2030_koostamise_ettepanek.pdf viimati vaadatud 2.05.2016

¹³ http://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what/docs/com_2013_216_en.pdf

rannikualad ning siseveekogude äärsed piirkonnad ja esitab ka üleujutusega seotud riskipiirkondade loetelu, toetudes keskkonnaministri 17. jaanuari 2012. a käskkirjale nr 75. Avinurme valda nimetatud piirkondade hulgas välja toodud ei ole. Siiski tuleb kliimamuutuste mõju arvestada ehituskeeluvööndi vähendamise vajaduse kaalumisel.

Kliimamuutustega kohanemiseks ettevalmistamisel on Eestis riiklikul tasemel aktiivselt tegeldud hädaolukordadeks valmisoleku tagamise ja kriisireguleerimisega. Siseministeeriumi kodulehel on kättesaadavad hädaolukordade lahendamise plaanid¹⁴.

4.4. MÕJU KULTUURIPÄRANDILE

Kultuuripärandi käsitlemise sisendi üldplaneeringusse annab Ida-Viru maakonnaplaneering. Maakonnaplaneeringu raames nähakse kultuurikeskkonna väärtusi laiemalt kui muinsuskaitsealused objektid, eesmärgiga väärtustada senisest enam lähimineküla pärandit ka näiteks pärandkultuuriobjektide ja XX sajandi arhitektuuripärandi objektide mõistes. Väärtustamisega ei kaasne alati alade ja objektide kaitse valla võtmist või rangete kasutamistingimuste määramist. Kultuuriväärtusi nähakse osana elukeskkonnast, paiga eripärast ja identiteedist ning võimalusena ettevõtluskeskkonna arendamiseks. Antud lähenemine võetakse aluseks ka Avinurme valla üldplaneeringus.

Avinurme valla kultuuripärandi moodustavad erinevad objektid ja alad:

- Miljööväärtuslikud tänavad Avinurme alevikus
- Muinsuskaitseobjektid – esitatakse planeeringus, kaitsekorralduses ettepanekuid ei tehta.
- Pärandkultuuri objektid ja XX sajandi arhitektuuripärandi objektid

Lisaks käsitletakse valla territooriumil potentsiaalselt leiduvaid objekte. Väärtuslike maastike temaatikat on käsitletud peatükis 3.1.

Miljööväärtuslikud hoonestusalad

Planeeringuga määratakse miljööväärtuslikeks Avinurme aleviku kõige tihedama liiklusega ja vaadeldavamad tänavad – Võidu ja Ööbiku. Varasemas üldplaneeringus miljööväärtuslike alasad määratud ei ole, mistõttu alevik on senini säilinud ja edasi arenenud eelkõige tänu kohalikele pikaajalisele puidutradsioonile ning kogukonna enda panusele. Tulenevalt antud eripärast ning kujunemisloost ei ole vajalik ka Avinurme alevikule rangete miljööväärtust kaitsevate tingimuste määramine, eelkõige ka seetõttu, et märkimisväärne arendussurve antud kahe tänava ääres puudub.

Määratud tänavatel on oluline väljakujunenud üldstruktuuri hoidmine ning nii eluhoonete kui mitte-eluhoonete sobitamine olemasolevasse alevikumiljösse viisil, mis arvestab juba väljakujunenud struktuuri ja ehitusstiiliga. Üldplaneeringuga seatakse vastavad tingimused ning neid võib lugeda piisavateks.

¹⁴https://www.siseministeerium.ee/sites/default/files/Kriisireguleerimine/tormist_pohjustatud_hadaolukorra_lp.pdf;
https://www.siseministeerium.ee/sites/default/files/Kriisireguleerimine/uleujutusest_pohjustatud_hadaolukorra_lp.pdf

Kultuuriväärtuslikud objektid

Avinurme valla kultuuriväärtuslikud objektid jagunevad erineva kaitsetingimuste tõttu seadusega kaitse all olevateks (muinsuskaitseobjektid) ja objektideks, mille kasutamist suunatakse tingimuste ja soovitustega (pärandkultuuriobjektid, XX sajandi arhitektuuripärandiobjektid).

Planeeringus on välja toodud muinsuskaitsealused objektid koos nende kaitsevöönditega. Valla mälestistest on Vadi kool ja Avinurme kirik heas seisus ja kasutusel. Ulvi külas asuv 15.-17.saj. kalmistu ning Maetsma külas asuv muistne pelgupaik Kukelinn on rahuldavas seisus. Ulvi kooli seisukord on samuti rahuldav, mistõttu teeb KSH ettepaneku laiendada seletuskirja tingimust 2 järgmiselt, et see kehtiks ka muinsuskaitsealuste hoonete kohta (täpsustus kursiivis):

- „XX sajandi arhitektuuripärandi ja muinsuskaitse alused hooned hoitakse võimalusel kasutuses ning leitakse koostöös valla ja eraomanikega kasutusotstarve ja/või renoveerimise võimalused“.

XX sajandi arhitektuuripärandi objektidest on 3 objekti seisukord hea (kasutuses ja renoveeritud): Avinurme vallamaja ja pastoraat, apteeker Vide elamu). Raja pood ja poe abihooned on keskmises/rahuldavas seisukorras. Antud objektidele antud soovitus – leida hoonetele kasutus ning koostöös vallavalitsusega renoveerimisvõimalused – mõjuvad hoonete säilimisele positiivselt. Laiemas plaanis sõltub hoonete säilimine aga pigem aleviku atraktiivsuse kasvust nii turismi- kui elukohana, mis looks eelduse hoonete kas ärilisel või elamise eesmärgil kasutusele võtmiseks.

Potentsiaalselt väärtuslikud objektid

Muinsuskaitseameti andmetel on Tartu Ülikooli ja Muinsuskaitseameti andmebaasis *Muistised ja pärimuspaigad* 16 arheoloogiaarhiividest pärinevat teadet Avinurme vallast, millest valdava osa täpne asukoht on ebaselge. Täpsemalt on teada muistise asukohti Adraku külas ja Avinurme alevikus. Asukohtade ebatäpsuse tõttu ei ole planeeringus võimalik ega ka otstarbekas antud potentsiaalsetele väärtuslikele objektidele väga täpsete tingimuste seadmine. Eraldi tähelepanu võib juhtida Avinurme alevikule, kuna eeldatavalt võetakse maa-alasid uuel funktsioonil kasutusele eelkõige just alevikus.

KSH teeb ettepaneku lisada planeeringu seletuskirja ptk 5.3 järgmise soovitus:

1. Detailplaneeringute koostamisel ja projekteerimistingimuste andmisel on soovitatav pidada silmas (eelkõige Avinurme alevikus ja Adraku külas), et mitmesuguste ehitus-, kaeve- ja mullatööde käigus võib varasemale inimtegevusele sobilikelt maastikelt välja tulla kultuuriväärtusega leide või arheoloogilist kultuurikihti.

Kokkuvõtvalt on kultuuriväärtuste hoid nii alade kui objektidena vallas küllaltki heal tasemel, seda tänu kogukonna enda ja vallavalitsuse panusele objektide korrastamisel ja kasutuses hoidmisel.

4.5. MAAVARAD

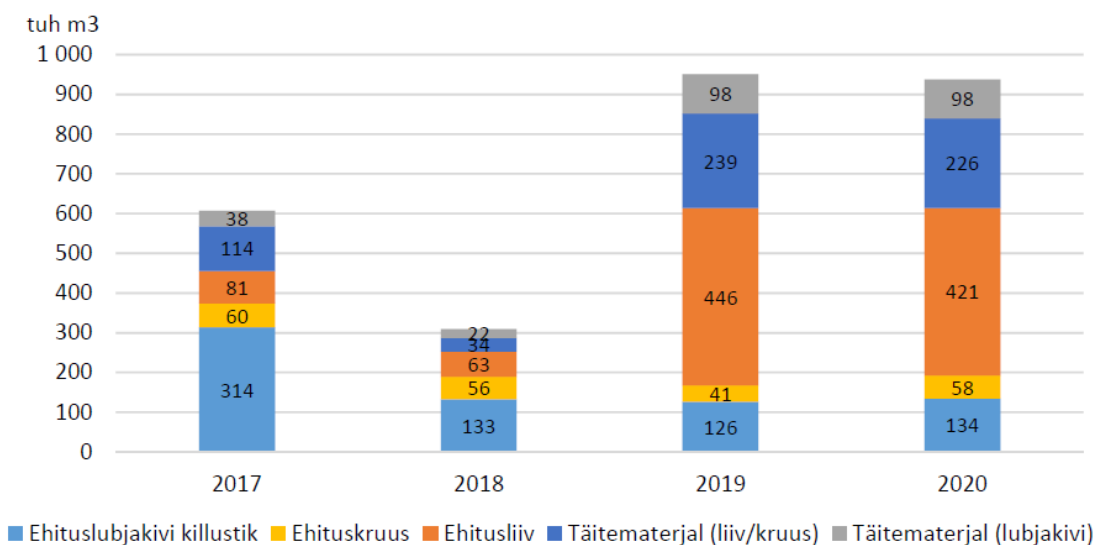
Olemasolev olukord

Avinurme valla territooriumile jääb osaliselt või täielikult kolm keskkonnaregistris arvel olevat maardlat: Tudulinna turbamaardla, Maetsma liivamaardla ja Adraku kruusamaardla. Kaevandustegevus on varasemalt toimunud Adraku küla ja Avinurme aleviku karjääris (maastik on ümber kujundatud), rekultiveerimist on kavandatud Adraku soo turbaväljadel.

Mõjude hindamine

Käesoleva planeeringuga ei kavandata uute maardlate kasutuselevõttu ning vastavalt ei reserveerita ka mäetööstusmaid. Olukorras, kus perspektiivis ei nähta ette uute karjääride avamist, võib planeeringus toodud tingimusi lugeda piisavateks.

Maardlate kasutusele võtmine on tingitud ehitusmaavarade nõudlusest, mida valdavalt kasutatakse elamu-, tootmisettevõtete ja teede ehitusel. Maavarade võimalikku kasutust elamu- ja tootmishoonete rajamiseks on keeruline prognoosida, kuid arvestades senist arendussurvet ja valla geograafilist paiknemist, on nõudlus pigem tagasihoidlik. Selgema indikatsiooni maavarade vajalikest mahtudest on andnud Maanteeamet, tuues uuringus „Uuendatud Teehoiukava aastateks 2014-2020 ehitusmaavarade varustuskindluse mahud“ välja suuremate taristuobjektide kavandamise ning materjalimahu regiooniti (vt joonis 6). Perioodil 2019-20 kasvab idaregioonis enim ehitusliiva ja täitematerjali (liiv, kruus) vajadus. KSH aruande koostamise etapis ei ole teada, kas ja kuidas mõjutab nõudluse perioodiline kasv regioonis otseselt või kaudselt nõudlust Avinurme vallas paiknevatele ehitusmaavaradele.

Joonis 6. Kohalike ehitusmaavarade vajadus riigimaanteede ehitus- ja rekonstrueerimistöodel Maanteeameti ida regioonis.

4.5.1. JÄÄTMETEKE JA -HOOLDUS

Olemasolev olukord

Avinurme vallas toimivat prügilat ei asu, Maetsma ja Peebussaare prügilad on suletud ja korrastatud. Valda teenindab Torma prügila.

Segaolmejäätmete kogumiseks on korraldatud jäätmevedu ning määratud jäätmeveo piirkonnad (liitumine korraldatud jäätmeveoga on kohustuslik Avinurme alevikus ning osaliselt Ulvi, Adraku, Maetsma ja Vadi külades vastavalt Avinurme valla jäätmevaldajate registrile). Jäätmete kogumiseks asub alevikus jäätmeplats, kus võetakse vastu erinevaid jäätmeliike: elektri ja elektroonikaseadmed, suuregabariidilised jäätmed, ohtlikud jäätmed, paberi- ja kartongijäätmed, pakendid, majapidamises tekkivad ehitusjäätmed, vanapaber. Avalikke segapakendi kogumise punkte on vallas 10. Vald korraldab perioodiliselt ka aia- ja haljastusjäätmete kogumisringe.

Avinurme vallas on kehtestatud ühine jäätmekava piirkonna teiste omavalitsustega „Jõgeva valla, Palamuse valla, Torma valla, Mustvee linna, Avinurme valla, Kallaste linna, Saare valla, Tabivere valla, Alatskivi valla ja Vara valla ühine jäätmekava 2015-2020“. Avinurme valla jäätmehooldus lähtub jäätmekavas toodud suundadest ning valdkonda reguleerivatest õigusaktidest.

Mõju hindamine

Üleriigilise jäätmekava järgi on jäätmehoolduse suunaks eelkõige jäätmete ennetamine ja ohtlikkuse vähendamine, seejärel taaskasutus sorteerimise läbi, jäätmete kasutamine energia tootmiseks ning viimase lahendusena jäätmete ladestamine prügilasse.

Jäätmete liigiti kogumiseks toimib Avinurme aleviku jäätmeplats ning avalikud segapakendi kogumise punktid (10 punkti), mida võib lugeda piisavaks. Valla puiduettevõtetes tekkivad puidujäätmed on võimalik kohapeal ära kasutada valla hakkepuidul töötavas katlamajas.

Biolagunevate kalmistujäätmete ja reoveesetete käitlemise parandamiseks kavandatakse planeeringuga kompostimisväljakud kalmistu ja reoveepuhasti juures, millel on positiivne mõju biolagunevate jäätmete liigiti kogumisele ja käitlemisele.

Üldplaneeringuga ei ole vajalik kavandada täiendavaid meetmeid jäätmekäitluse parandamiseks: valla jäätmekava annab selleks piisavad suunised ja näeb ette tegevused, mis on detailsemal tasemel kui üldplaneeringu täpsusaste.

4.5.2. MAJANDUS- JA ETTEVÕTLUSKESKKOND

Olemasolev olukord

Avinurme vald on eelkõige tuntud oma pikkade traditsioonidega puidutöötlemise poolest. Puiduklaster on elujõuline, koondudes valdavalt Avinurme aleviku ja Maetsma küla tööstusaladele. Klastrit toetab sünergiliselt ka valla puidutraditsioone tutvustav turismisektor (Puiduait, Elulaadikeskus; traditsioonilise üritusena Avinurme tünnilaat). Lisaks puiduklastri tegevustele alevikus ka metalliettevõtte ja viljasalv. Arvestades Avinurme küllaltki suurt eraldatust ja kaugust suurematest keskustest, on

märkimisväärne, et vald on ise tõmbekeskuseks kaugemalt (nt Jõhvist) tulevale tööjõule. Valla kaubandus- ja teenindussektor on lõviosas koondunud valla keskusesse Avinurme alevikku.

Mõjude hindamine

Kuna Avinurme vallas on ettevõtlusalad valdavalt välja kujunenud Avinurme aleviku ja Maetsma küla kompaktsel alal, suunab üldplaneering aktiivsema tootmistegevuse ka tulevikus antud piirkondadesse. Täiendavate tootmisalade määramine juba kompaktses hoonestuse lähedale on positiivse mõjuga, kuna võimaldab säästlikumat maakasutust, olemasolevate taristute-teede ära kasutamist ning seetõttu ka eeldatavalt kulude kokkuhoidu alade väljaarendamisel ja käitamisel. Tootmisalade arendamine Avinurme alevikus toetab ka aleviku kui keskuse tugevdamist, mis on valla edasise käekäigu seisukohalt strateegiliselt väga olulisel kohal.

Avinurme alevikus ja Maetsma külas määratud tootmisalade kasutuselevõttuga võib kaasneda erinevaid keskkonnahäiringuid (müra, vibratsioon, liiklussageduse kasv), mille mõjude leevendamine ei pruugi tulenevalt tootmise eripärast olla alati võimalik. Üldplaneering ei soovita seetõttu elamuehitust vahetult tootmisaladega piirnevatel aladel ning elamuehitus suunatakse Avinurme ja Maetsma külas pigem väljakujunenud ja -kujunemas tootmisaladest eemale (teisisõnu: Avinurme alevikus väljakujunenud elamualadele ning Maetsma külas hajaasustusse). Üldplaneering näeb ette ka tingimused kaitsehaljastuse rajamiseks, et leevendada eelkõige visuaalseid mõjusid, võimalusel ka müra.

Valla tootmisprofiilist tulenevalt on valla peamistel teedel suur osatähtsus raskeveokitel. Leevendamaks olemasolevaid häiringuid (müra, vibratsioon, õhusaaste), on pikemas perspektiivis kavandatud möödasõit aleviku lõunapoolsele küljele, mis võimaldab raskeveokitel liikuda kõrvalmaanteedelt otse olulisematele tööstusaladele. Ümbersõit tõstab oluliselt ka aleviku sisest turvalisust: hetkel läbivad raskeveokid alevikku piki Võidu tänavat, mille äärde koondub valdav osa avaliku funktsioonidega hoonetest (sh gümnaasium, kultuurimaja jms) ning KSH koostamise hetkel puudub jalg/kergliiklustee. Üldplaneeringuga on ettenähtud kergliiklustee rajamine, kuid meeldivama liikumiskeskkonna loomisele aleviku siseselt aitab siiski olulisemalt kaasa möödasõidu rajamine.

Planeeringuga ei kavandata uusi ärimaid. Äriotstarbel saab arendussoovi korral Avinurme alevikus ja Maetsa külas arendada alasid nii määratud tootmisaladel (nt tootmisega kokkusobivad funktsioonid nagu tankla, autoremondikoda, ladu, ehituskaubad vms ettevõtlus). Tootmishäiringute suhtes tundlikke ärimaid saab arendada soovi korral Avinurme aleviku ülejäänud osades. Kuna arendussurve Avinurme alevikus ei ole väga suur, on omavalitsuse seisukohast oluline iga ettevõtja asumine valda, mistõttu on ka planeeringulahenduse paindlikkus vajalik ja eelistatud rangle regulatsioonile.

Üldplaneering ei kavanda äri- ja tootmismaid valla hajaasustuses. Arendussoovi korral suunavad antud maa-alade (sh põllumajandusliku tootmise) kavandamist hajaasustuses nii maakasutuspõhimõtted kui -tingimused. Juhul, kui arendussoov vastab antud põhimõtetele ja tingimustele, on üksiku tootmis- või ärikompleksi rajamine võimalik kõikjal vallas. Kuna Avinurme vald on võrdlemisi hõreda asustusega ning suurematest keskustest kaugel (ca 50 km lähima suurema linnani), on valla rahvastiku püsijäämise seisukohalt väga oluline igati võimaldada elanikkonna ettevõtlikkuse kasvu ja kohapealset tööhõivet, et tagada elanikkonna majanduslik heaolu kui ka vähendada sundliikumiste vajadust. Valla hajaasustuses näeb planeering ette eelkõige põllumajanduslikku ja metsamajanduslikku tootmist, puhkemajandust ning tootmist, mille mõju ei ulatu hoonest väljapoole.

Planeeringus seatud tingimused võimaldavad maatulundusmaal tegeleda nii põllumajanduse kui metsandusega (sh roheline võrgustiku aladel). Kohaliku toidukasvatamise ja toidukultuuri arengu üheks ressursiks on planeeringus toodud väärtuslik põllumajandusmaa. Kuna käesolevalt on vastav seaduseelnõu Maaeluministeeriumi poolt koostamisel, ei ole üldplaneeringu koostamise ajal veel teada seadusega määratavad väärtusliku põllumajandusmaa kasutamise- ja/või kaitsetingimused.

Kohaliku energiatootmise ja -varustuse tagamiseks annab planeeringulahendus suunised taastuvenergeetika kasutuselevõtmiseks. Kuigi Ida-Viru maakonna tuulepotentsiaal on võrdlemisi hea, paikneb Avinurme tuulevaesemas lõunaosas, mistõttu vallas võib kaaluda pigem väiketuulikutte rajamist. Valla suure metsasuse tõttu on piirkondlikuks ressursiks eelkõige puit, mille tööstusjääke kasutatakse juba praegu Avinurme katlamaja kütusena. Lokaalsel tasemel on võimalik võtta kasutusele ka päikeseenergiat, mille peamine eesmärk oleks suurendada taastuva energia osatähtsust kohalikus tarbimises. Üldplaneering soovib päikeseenergia tootmiseks kasutada väheväärtuslikke alasid. Kuna väärtuslikumad põllumajandusmaad on vallas (nende vähesuse tõttu) juba kasutusele võetud, on soovitusel positiivne mõju ülejäänud põllumaade võsastumise vältimiseks.

Kohalike omavalitsuste seas läbi viidud uuring¹⁵ näitab, et KOV poolt enim levinud meetmed ettevõtluse arendamiseks on toetuste suunamine tehnilise infrastruktuuri arendamiseks. Valla ettevõtlustegevust soodustavad heas seisukorras riigi ja kohalikud teed, sideteenuste kvaliteet ning tehnovõrkude väljaehitamine. Toetavate meetmetena KOV poolt saab veel välja tuua alustava väikeettevõtja toetused ja maamaksu soodustused, millega kokkuvõttes on võimalik suurendada ettevõtjate huvi piirkonda investeerimiseks.

4.6. MÕJUDE OMAVAHELISED SEOSSED JA KUMULATIIVSED MÕJUD

Üldplaneeringu näol on tegemist pikaajalise arengudokumendiga, mistõttu avalduvad ka planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud üldjuhul kaudselt ja pikaajaliselt.

Kumulatiivne mõju on üksikute tegevuste ja mõjuliikide koostoimes avalduv/tekkiv mõju (mis ei pruugi olla erinevate mõjude „aritmeetiline summa“) ja omavaheline vastastikune mõju.

Üldplaneeringu realiseerimisel on positiivne kumulatiivne mõju valla üldisele arengule eelkõige mitmekülgse ja valikuvõimalusi pakkuva elu- ja töökeskkonna loomise läbi. Negatiivne kumulatiivne mõju võib ilmned ehituskeeluvööndi vähendamisega kaasnevate mõjude ja kliimamõjutuste koosmõjus.

Omavahelised seosed on olulised ka looduskeskkonna ja elu-/kultuurikeskkonna väärtuste vahel, mida nii Ida-Viru maakonnaplaneeringus kui käesolevas üldplaneeringus käsitletakse pigem väärtustena, mida kaitsta „inimese jaoks“, mitte „inimese eest“ (nt rohevõrgustik). Samas on üldplaneeringu elluviimisel oluline pöörata tähelepanu ka loodusobjektide hea seisukorra tagamisele, eriti Avinurme alevikus, kus elukeskkonna parendamise kaalutlusel tehtud strateegilised otsused võivad mõjutada

¹⁵ Uuring „Kohalik omavalitsus ettevõtluse edendajana“. Eesti kaubandus ja Tööstuskoda, 2013.

negatiivselt väärtustatud loodusobjekte. Negatiivse mõju vältimiseks on KSH raames välja töötatud leevendusmeetmed (vt ptk 5).

Kuna planeeringut viiakse ellu läbi detailplaneeringute ja/või projekteerimistingimuste, on antud kaalutusotsuste tegemisel vallavalitsusel ka suurem vastutus arvestada kumulatiivsete mõjudega.

5. LEEVENDAVID MEETMED JA SEIRE VAJADUS

Mõjude leevendamise eesmärk on vältida või vähendada üldplaneeringu elluviimisega kaasneva võivat võimalikku negatiivset mõju ning võimendada kaasnevaid positiivseid mõjusid.

Avinurme valla üldplaneeringu koostamise ajal on leevendusmeetmete väljatöötamine toimunud kogu protsessi vältel, mistõttu on väljatöötatud laiapõhjaline ja kõiki keskkonnakomponente arvestav planeeringulahendus. KSH raames on erinevate peatükkide lõikes tehtud täiendavaid ettepanekuid planeeringu parandamiseks ning kavandatud tegevustega kaasnevate võimalike negatiivsete mõjude leevendamiseks. Vajalikud leevendavad meetmed on kajastatud ka üldplaneeringu seletuskirjas. Järgnevalt on välja toodud kõik leevendusmeetmed teemavaldkondade kaupa.

Ilusad vaatekohad

- Maastikul domineerima jäävate objektide asukohavalikul tuleb need paigutada väljapoole üldplaneeringuga määratud ilusate vaatekohtade vaatekoridore.

Puhkealade kättesaadavus

- Kanda olemasolevad tervise-, suusa- ja/või matkarajad kaardile ning kaaluda vastavate radade täiendavat vajadust.

Teenuste kättesaadavus

- Teenuse korraldamise perioodilisel ülevaatamisel analüüsida vähem mobiilse (eaka) grupi vajadusi hajaasustuses ning kasutada paindlikke teenuse pakkumise meetodeid (teenuse elanikuni viimine).
- Nutikatele ja paindlikele lahendustele, mis muudavad teenused mobiilsemaks ning teatud haavatavatele (vähem mobiilsetele) gruppidele teenuse kasutamise mugavamaks.
- Kohaliku turvalisuse tagamiseks vabatahtliku päästekomando jätkuvale toetamisele.

Kultuuriväärtuslikud objektid

- Täpsustada muinsuskaitse aluste hoonete osas tingimust järgmiselt (ettepanek kursiivis): „XX sajandi arhitektuuripärandi ja muinsuskaitse alused hooned hoitakse võimalusel kasutuses ning leitakse koostöös valla ja eraomanikega kasutusotstarve ja/või renoveerimise võimalused“.

Potentsiaalselt väärtuslike objektid

- Detailplaneeringute koostamisel ja projekteerimistingimuste andmisel on soovitatav pidada silmas (eelkõige Avinurme alevikus ja Adraku külas), et mitmesuguste ehitus-, kaeve- ja mullatööde käigus võib varasemale inimtegevusele sobilikelt maastikelt välja tulla kultuuriväärtusega leide või arheoloogilist kultuurikihti.

Pinna- ja põhjaveekaitse

- Soodustada sademevee pinnasesse immutamise lahendusi äri- ja tootmisaladel, kus esinevad selleks soodsad geoloogilised ja hüdrogeoloogilised tingimused.
- Sademevee juhtimisel veekogudesse tagada veekvaliteedi vastavus VV määrusele nr 99¹⁶, Avijõe juhitava heit- ja sademevee kvaliteet peab vastama keskkonnaministri määrusega nr 58¹⁷ seatud kvaliteedinõuetele.
- Uutel ja rekonstrueeritavatel tootmisaladel võtta kasutusele tehnilisi lahendusi, millega saavutatakse sademevee löökoormuse vähendamine eesvooludele ning tagatakse sademevee nõuetekohane kvaliteet (õli- bensiini- liivapüüdurid, sademevee vahemahutid, annusmahutid).

Kaitstavad loodusobjektid, sh Natura 2000 alad

- Vähendatud ehituskelluvööndiga aladel ja Avijõe äärse puhkeala rajamisel tuleb ruumilise arengu ja kaasnevate tegevuste rakendajal igakordselt kaaluda tegevuse võimalikku ebasoodsat mõju Natura 2000 alale ja vajadusel alatatada vastav keskkonnamõju hindamise menetlus ning viia läbi Natura hindamine. Kavandatavate tegevuse elluviimine ei tohi Natura 2000 ala kaitse-eesmärke kahjustada.

Valgusreostuse vältimine

- Vältida ebavajalikku ja liigset valgustust
- Valgusvoog peab olema suunatud valgustamist vajavale objektile, st tuleb vältida valguse hajumist. Näiteks valgustite suunamine territooriumi keskosa suunas, mitte keskelt väljapoole jms.
- Ülesse suunatud valgusvoog tuleb viia miinimumini – paigaldada „lambivarjud“, mis suunavad valguse horisontaaltasandist allapoole, eelistatult väiksema kui 70 kraadise nurga all.
- Laternapostid peavad olema võimalikult madalad.
- Eelistada säästlikke valgusteid, siis annavad parema spektraaljaotusega valguse. Sellisel juhul on tagatud parem nähtavus juba madalamate valgustuse näitajate juures.

¹⁶ Vabariigi Valitsuse määrus nr 99. Reovee puhastamise ning heit- ja sademevee suublasse juhtimise kohta esitatavad nõuded, heit- ja sademevee reostusnäitajate piirmäärad ning nende nõuete täitmise kontrollimise meetmed. Vastu võetud 29.11.2012 nr 99

¹⁷ Keskkonnaministri määrus nr 58. Lõheliste ja karpkalalaste elupaikadena kaitstavate veekogude nimekiri ning nende veekogude vee kvaliteedi- ja seirenõuded ning lõheliste ja karpkalalaste riikliku keskkonnaseire jaamad. Vastu võetud 09.10.2002 nr 58

6. KOKKUVÕTE

Käesolev keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne on koostatud Avinurme valla üldplaneeringule. Üldplaneeringu koostamise eesmärk on Avinurme valla ruumilise arengu põhimõtete kujundamine ja selle alusel maa- ja veealadele üldiste kasutamise- ja ehitustingimuste määramine. Üldplaneering toob välja üldised suundumused tehnilise ja sotsiaalse taristu väljaarendamise osas, määrab detailplaneeringu kohustusega ala ning annab tingimused ruumiliste väärtuste (roheline võrgustik, väärtuslikud põllumajandusmaad, miljööväärtuslikud hoonestusalad jm) säilitamiseks.

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise aluseks on Avinurme valla üldplaneeringu eskiislahendus. Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel on arvestatud erinevatel tasanditel seatud eesmärkidega, hinnates sh planeeringulahenduse vastavust laiematele keskkonnakaitse ning jätkusuutliku ja säästva arengu eesmärkidele (ptk 2.1), samuti on välja toodud planeeringu seosed varasemalt koostatud planeerimisdokumentidega (vt ptk 2.2).

Erinevate võimalike arengutega kaasnevate mõjude üldistatud hindamiseks töötati käesoleva aruande koostamise raames välja alternatiivsed stsenaariumid väärtuslike maastike teemavaldkonna lõikes, mille puhul esines realselt erinevaid arenguvõimalusi: hinnati praeguse olukorra (kehtiva üldplaneeringu järgset) mõju ning alternatiivi, mis kehtestab väärtusliku maastiku piirid ja kasutustingimused. Olukorras, kus valla valdavalt põllumajandusmaastikud on säilinud ilma täiendava regulatsioonita ning puudub oluline arendussurve, otsustati alternatiivi kasuks, mis väärtuslikke maastikke planeeringus ei käsitle. Maastike väärtuslikele komponentidele (miljööväärtuslik ala, ilusad vaated) seati aga eraldi kasutamistingimused.

Avinurme valla üldplaneeringu elluviimisega kaasnevate mõjude hindamisel tugineti valdavalt avalikustatud KSH väljatöötamise kavatsusele. Ülevaated olemasolevast olukorrast on esitatud mõjude hindamise ptk 4 alapeatükkides, viidates sh vajadusel kasutatud andmeallikatele. **Mõjude hindamise tulemusena selgus, et valdavalt on Avinurme valla üldplaneeringu elluviimisel positiivne mõju ning sellega ei kaasne eeldatavalt olulist negatiivset keskkonnamõju. Alapeatükkide lõikes toodi välja leevendusmeetmed võimaliku negatiivse mõju vältimiseks ja vähendamiseks ning võimalusel positiivse mõju suurendamiseks.** Leevendusmeetmed on koondatud ptk 5 ning nendega on arvestatud planeeringulahenduse täiendamisel. Eraldiseisvaid mõõdetavaid seiremeetmeid käesoleva mõjude hindamise käigus välja ei töötatud.

Valdkonniti on KSH käigus korrigeeritud roheline võrgustiku ulatust (seni ei ole valla tasemel maakondlikult määratud rohelist võrgustikku täpsustatud) ning pööratud tähelepanu veekaitse tagamisele. Vee- ja liigikaitse küsimustele on tähelepanu pööratud ka ehituskeeluvööndi vähendamise ettepaneku ning Avijõe äärse puhkeala rajamise puhul. Avijõe ja selle kaitsealuste liikide hea seisundi tagamiseks on oluline tähelepanu pöörata looduskaitsealadele puhkeala täpsemal kavandamisel.

Sotsiaalsete vajaduste ja heaolu, samuti arengu ja ressursikasutuse säästlikkuse valdkondades kaasneb planeeringulahenduse elluviimisega pigem positiivne mõju.

Müra- ja vibratsioonihinnangute põhjal ei kaasne eeldatavalt olulist häiringute kasvu ning planeeringulahendus ei põhjusta uute müra konfliktalade teket. Tootmistegevus suunatakse tundlikest aladest eemale ning tööstust arendatakse eelkõige olemasolevates tootmispiirkondades, neid kohati laiendades. Aleviku perspektiivne ümbersõit võimaldab vähendada raskeveokitest tulenevaid häiringuid aleviku keskel.

Kultuuriväärtuste valdkonnas on alade ja objektide kaitse- ja kasutamistingimuste määramisel arvestatud endisest enam kohapealsete arenguvajaduste ja olukorraga ning sellel on positiivne mõju valla arengule laiemas plaanis. Valdavalt ei nähta KSH raames ranget kaitset sobivaima vahendina objektide ja alade eripära säilitamiseks, pigem on oluline kohalikul tasemel objekte-alasid väärtustada ja eksponeerida.

LISAD

LISA 1 KSH VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS

KSH väljatöötamise kavatsus on toodud eraldi dokumendina.

LISA 2 PLANEERINGU JA KSH ARUANDE EELNÕU AVALIKUSTAMINE

AKTUAALNE

Kuidas vald alguse sai

Omavalitsusliku staatuse taotlemisel aastatel 1989 – 1990 moodustasid Ida-Virumaa külanõukogude esimehed koostöölepe alusel tegutseva külanõukogude esimeeste (vallavanemate) kogu, et ühiselt arutada ja lahendada omavalitsusliku staatuse omistamiseks vajalike valla põhivõrkude ja arengukavade koostamisega seonduvaid küsimusi. Kui mitmetes teistes riikides määrati ülemineku periood ühtse tähtjana, siis Eesti Vabariigis vastavalt sellele, kuidas keegi suutis omavalitsusliku staatuse saamist põhjendada. Kõik omavalitsusüksused ei suutnud arengukavasid mitmesugustel põhjustel kiiresti koostada. Oli ka vastupidiseid olukordi, kus arengukava esitati nii linnavolikogu kui vallavolikogu poolt õigel ajal, kuid staatuse saamine venis. Kohaliku omavalitsusreformi rakendamise arvestati ka seda, et kohalik omavalitsussüsteem

võtaks enda kanda omandireformi ja maareformi praktilise ellurakendamise. Sellel perioodil alustati ka külanõukogudele (valdadele) tollase rajooni täitevkomiteele kuulunud mõnede ülesannete kohustuste-õiguste üleandmist: uustaludele maade kasutamiseks andmine; haridus- ja kultuuriobjektide haldamise üleandmine jm. Ka need protsessid vajasisid omavahelisi arutelusid ja konsultatsioone. Näiteks üritas rajooni täitevkomitee korraldada oma korraldusega haridus- ja kultuuri-asutuste üleandmist ilma, et külanõukogud-vallavolikogud oleks eelnevalt seda küsimust kohapeal arutanud jne. Heaks kogemuseks omavahelise koostöö korraldamisel oli Eesti Valdu Asutava Liidu moodustamise ettevalmistus, selle moodustamine ja osalemine selles töös.

(info IVOL kodulehelt)

Hea Avinurme valla kodanik!

Kutsume Sind kaasa rääkima meie kõigile olulisel teemal 7.märtsil kell 17:30 kultuurikeskuse kohvikusse.

Alates uuest aastast kuulume Mustvee valla alla. Selleks, et praeguste valdade rahva hääli jõuaks uude volikogusse, on plaanis moodustada kogukonnakogud. Kuidas võiks nende töö välja näha? Kuidas oleks kogukonnakogust meie kogukonna häälele kõige enam kasu?

Mida me üldse mõistame kogukonnakogu all?

AVINURME VALLA ÜLDPLANEERINGU AVALIK VÄLJAPANEK

Avinurme valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu avalik väljapanek

Avinurme Vallavalitsus annab teada Avinurme valla üldplaneeringu ja üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu avalikust väljapanekust, vastavalt planeerimisseaduse §82-le.

Avalik väljapanek kestab 14.03-12.04.2017. Avaliku väljapaneku järgne avalik arutelu toimub 14.04.2017 kell 14.00 Avinurme Kultuurikeskuses (Võidu 9, Avinurme alevik).

Planeeringu ja KSH materjalidega on võimalik avaliku väljapaneku ajal tutvuda Avinurme Vallavalitsuse kodulehel www.avinurme.ee ja tööpäeviti vallavalitsuses töölajal. Planeeringu ja KSH aruande eelnõu kohta saab avaliku väljapaneku jooksul esitada kirjalikult ettepanekuid, vastuväiteid ja küsimusi: avinurme@avinurme.ee või Avinurme Vallavalitsus, Võidu 9, Avinurme alevik, Ida-Virumaa 42101.

Avinurme Vallavolikogu algatas 22.09.2015.a otsusega nr 68 Avinurme valla üldplaneeringu koostamise ning üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise. Üldplaneering koostatakse kogu valla territooriumile. Avinurme valla üldplaneeringu eesmärgiks on Plans §75 toodud ülesannete lahendamine. Planeeringuga kaasajastatakse ruumilise arengu põhimõtteid ja tingimusi, et need vastaksid muutunud sotsiaalmajanduslikele, kultuurilistele ja looduskeskkondlikele arenguvajadustele ja -suundumustele. Üldplaneeringu eesmärgiks on tagada elukvaliteet kahaneva rahvaarvu juures ning toetada Avinurme aleviku kui valla olulisima keskuse jätkuvat mitmekülgset arengut. Üldplaneeringuga juba väljakujunenud asustusstruktuuris olulisi muudatusi ei kavandata.

Üldplaneeringuga paralleelselt viiakse läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine, mis toob välja planeeringu elluviimisega kaasnevaid võimalikke strateegilisi mõjusid ning esitab vajalikud leevendusmeetmed. Planeeringu elluviimisega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju ega riigipiiri ülest keskkonnamõju.

Avinurme Vallavalitsus teatab:

Avinurme valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise eelnõu avaliku väljapaneku järgne avalik arutelu toimumise aeg 14.04.2017 kell 14.00 on edasi lükatud 18.04.2017 kell 14.00 Avinurme Kultuurikeskuses (Võidu 9, Avinurme alevik).

Vabandame eksituse pärast!

KOIK AKTIVSESI DUVIISESI.

Palume oma huvist ja osalemisest märku anda
mari-liis@justumind.ee

Uus kujundus, uueks ja uuesti kujundatud valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu avalikust väljapanek. Tootluse vorm on kättesaadav sotsiaalkindlustusameti koduleheküljel. Uus kujundus toetub valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu avalikust väljapaneku 14. jaanuaril 2017 ja kehtib kaks aastat.

SAADUD

Nr.

SAADUD

Nr.

8 REKLAAM

PÕHJARANNIK

28. VEEBRUAR 2017

Avinurme valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu avalik väljapanek

Avinurme Vallavalitsus annab teada Avinurme valla üldplaneeringu ja üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu avalikust väljapanekust planeerimisseaduse § 82 alusel.

Avalik väljapanek kestab 14.03-12.04.2017. Avaliku väljapaneku järgne avalik arutelu toimub 14.04.2017 kell 14. Avinurme Kultuurikeskuses (Võidu 9, Avinurme alevik).

Planeeringu ja KSH materjalidega on võimalik avaliku väljapaneku ajal tutvuda Avinurme Vallavalitsuse kodulehel www.avinurme.ee ja tööpäeviti vallavalitsuses tööajal. Planeeringu ja KSH aruande eelnõu kohta saab avaliku väljapaneku jooksul esitada kirjalikult ettepanekuid, vastuväited ja küsimusi e-posti aadressil avinurme@avinurme.ee või aadressil Avinurme Vallavalitsus, Võidu 9, Avinurme alevik, Ida-Virumaa 42101.

Avinurme Vallavolikogu algatas 22.09.2015 otsusega nr 88 Avinurme valla üldplaneeringu koostamise ning üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise. Üldplaneering koostatakse kogu valla territooriumile. Avinurme valla üldplaneeringu eesmärk on planeerimiseaduse §-s 75 toodud ülesannete lahendamine. Planeeringuga ajakohastatakse ruumilise arengu põhimõtteid ja tingimusi, et need vastaksid muutunud sotsiaalmajanduslikele, kultuurilistele ja loodus-keskkondlikele arenguvajadustele ja -suundumustele. Üldplaneeringu eesmärk on tagada elukvaliteet kaheksa rahvaaru juures ning toetada Avinurme aleviku kui valla üksima keskuse jätkuvat mitmekülgset arengut. Üldplaneeringuga juba väljakuulunud asustusstruktuuris olulisi muudatusi ei kavandata.

Üldplaneeringuga paralleelselt viiakse läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine, mis toob välja planeeringu elluviimisega kaasnevat võimalikke strateegilisi mõjusid ning esitab vajalikud leevendusmeetmed. Planeeringu elluviimisega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju ega riigipõhiseid keskkonnamõjusid.

bX Jõhvi balletifestival
28. aprill - 7. mai 2017 Jõhvi konserdimalja

Pekingi Kaasagse Tantsu Teater

L 29. aprill kell 19

Lühiballettide õhtu

Thibitsi Zakaria Pallasvili nimeline Riiklik Operi- ja Balletiteater

R 5. mai kell 19

Mihhail Fokini lühiballettide õhtu

L 6. mai kell 19

George Balanchine'i lühiballettide õhtu

Eesti Kontsert

Eesti Kontsert

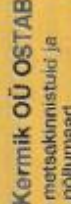
Triin Ruubel viiul

Mihhail Gerts Dirigent

Grünberg, Elgar, Beethoven

L 18. märts kell 19 Jõhvi kontserdimalja

estkontsert.ee

Kermik OÜ OSTAB

metsakinnistusi ja põllumaad

koosvaba metsa raie-õigust

0044 4500

estm@kermik.ee

WWW.BESTIN.EE

iShop

Silte- ja lauarvutite müük

Soodsaid tihed- ja tihedusarvutid

e-pood: www.ishop.ee

Narva pm. 5 (Bussilama vastas), Jõhvi

Kermik OÜ

remontide ja ehitustööde

koosvaba metsa raie-õigust

0044 4500

estm@kermik.ee

WWW.BESTIN.EE

MAANTEEAMET

Aivar Saarela
Avinurme Vallavalitsus
avinurme@avinurme.ee

Teie 27.02.2017 nr 7-5.1/332

Meie 30.03.17 nr 15-2/17-00013/027

**Ida-Viru mk Avinurme valla
üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu
täiendamise ettepanekud**

Olete teavitanud Maanteeametit Avinurme valla üldplaneeringu eskiisi ja üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu avalikust väljapanekust.

Maanteeamet on esitanud seisukohad ja ettepanekud Avinurme valla üldplaneeringu koostamiseks 18.11.15 kirja nr 15-2/15-00700/192 punktides 1-11 ning ettepanekud KSH-le punktides 1-3. Avinurme valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusele esitas ettepanekud Maanteeameti 05.10.16 kirjas nr 15-2/15-00700/557.

Tutvunud Avinurme valla üldplaneeringu eskiisi ja KSH aruande eelnõuga ning võttes aluseks ehitusseadustiku (edaspidi EhS) ja planeerimisseaduse (edaspidi PlanS), esitab Maanteeamet Avinurme valla üldplaneeringu eskiisi ja KSH aruande eelnõu täiendamiseks alljärgnevad ettepanekud:

1. Üldplaneeringu seletuskirja ptk-s 2 (lk 9) käsitletud teede ja tehnilise taristu arengu põhimõtete kavandamisel tuleb arvestada, et riigiteede arendustegevus (tolmuvabade katete ehitus, riigiteede remont ja ehitus) toimub vastavalt riigiteede teehoiukavale. Liiklusohtlike kohtade likvideerimine toimub vastavalt liiklusohutuseprogrammi põhimõtetele ja elluviimiskavale. Märkime, et Avinurme alevikust tugimaantee ümbersõidu kavandamine (liiklusohutuse suurendamiseks kavandatud raskeliikluse aleviku keskmeest möödasuunamine) ei ole kooskõlas Ida-Viru maakonnaplaneeringu ja riigiteede teehoiukavaga. Riigi tugimaantee 35 peamised parameetrid (kate laius 8 m, sõiduraja laius 3 m) on vastavuses aasta keskmise ööpäevase liiklussageduse ca 1000 autot/ööpäevas alusel määratud maantee IV klassi ristlõikega. Arvestades eeltooduga, ei ole Maanteeameti hinnangul Avinurme alevikust ümbersõidu kavandamine põhjendatud.
2. Täiendada seletuskirja ptk-s 4 arendusalade kasutus- ja ehitustingimuste loetelu seletuskirja ptk-s 5.8 alapunktides 2, 4, 6, 7 ja 8 käsitletud teedevõrgu ja liikluskorralduse arendamise üldiste põhimõtetega.

3. Seletuskirja ptk-s 4 märgitud arendusalade kasutus- ja ehitustingimustes käsitleda põhimõtted:
 - 3.1. Uute arendusalade kavandamisel tuleb analüüsida olemasolevate juurdepääsuteede seisukorda (kandevõime, gabariidid, katted, jms) lähtudes asjaolust, et Maanteeamet ei võta teehoiukava väliseid kohustusi riigiteede remondiks ja ümberehitamiseks.
 - 3.2. Riigiteede kaitsevööndisse üldjuhul hooneid mitte planeerida. Riigitee kaitsevööndis kehtivatest piirangutest võib kõrvale kalduda ainult Maanteeameti nõusolekul ning eeldusel, et kavandatu ei ohusta riigiteed ja selle korrakohast kasutamist.
4. Seletuskirja ptk-s 5.2 on märgitud Avinurme alevikus miljööväärtuslikuks Võidu ja Ööbiku tänava (riigiteed 35 ja 13162) äärne hoonestus. Planeeringu kaardil on märgitud eelnimetatud riigiteed miljööväärtusliku tänava joonobjekti tingmärgiga. Soovitame miljööväärtuslik hoonestusala kanda kaardile alana.
5. Seletuskirja ptk-s 5.8 „Teed ja liikluskorraldus“ on käsitletud Avinurme valda läbivad riigiteed, mille kogupikkus on riikliku teeregistri andmetel 65,744 km (planeeringus kokku 115 km). Planeeringusse kanda riigiteed vastavalt majandus- ja taristuministri määruse 25.06.2015 nr 72 lisale „Riigiteede liigid ja riigiteede nimekiri“ ja riikliku teeregistri andmetele. Kirjale on lisatud Avinurme vallas paiknevate riigiteede nimekirja väljavõtte seisuga 28.03.2017 (lisa1).
6. Märgime, et Avinurme valla territooriumil ei paikne majandus- ja taristuministri määruse 25.06.2015 nr 72 ja selle lisa alusel põhimaantee ja muu riigimaanteena käsitletavaid riigiteid. Avinurme valla üldplaneeringu kaartide legendis käsitleda ainult asjakohased riigiteede liigid kaardil loetava tingmärgiga.
7. Avinurme valla üldplaneeringu eskiisi seletuskirjas ja kaartidel ei ole käsitletud kohalikke teid ja tänavaid. Märgime, et PlanS § 75 lg 1 kohaselt on üldplaneeringu ülesandeks transpordivõrgustiku ja muu infrastruktuuri, sealhulgas kohalike teede, raudteede, sadamate ning väikesadamate üldise asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine ning lg 23 kohaselt liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine. Teeme ettepaneku käsitleda üldplaneeringus olemasolevad ja kavandatavad kohalikud teed ja tänavad, mis on vajalikud valla haldusterritooriumil kohaliku liikluse korraldamiseks ning kavandatud arendusalade avalikult kasutatavate teedega ühendamiseks.
8. Lisaks pöörame tähelepanu PlanS § 75 lg 8 kohasele ülesandele käsitleda üldplaneeringus tänavate kaitsevööndite laiendamine. EhS § 71 lg 3 kohaselt on tänava kaitsevööndi laius äärmise sõiduraja välimisest servast 10 meetrit. Kaitsevööndit võib laiendada kuni 50 meetrini. Arvestades Avinurme alevikus asuvate riigiteede kiirusrežiimi ja külgneva hoonestusega, teeme alljärgnevad ettepanekud riigitee tänavalõikude kaitsevööndite määramiseks:
 - 8.1. Tugimaantee 35 Iisaku-Tudulinna-Avinurme lõigul km 30,00-32,10 määrata tänava kaitsevööndi laiuseks 10 m äärmise sõiduraja välimisest servast.
 - 8.2. Tugimaantee 35 Iisaku-Tudulinna-Avinurme lõikudel km 29,232-30,00 ja km 32,10-33,354 laiendada tänava kaitsevöönd 30 meetrini äärmise sõiduraja

- välimisest servast.
- 8.3. Tugimaantee 21 Rakvere-Luige alevikus asuvatel teelõikudel laiendada tänava kaitsevöönd 30 meetrini.
 - 8.4. Kõrvalmaanteel 13162 Kalma-Avinurme km 14,20-15,028 määrata kaitsevööndi laiuseks 10 m ja km 13,880-14,20 laiendada tänava kaitsevöönd 30 meetrini.
 - 8.5. Kõrvalmaanteel 13164 Avinurme-Paadanurme km 0,00-0,50 määrata tänava kaitsevööndi laiuseks 10 m ja km 0,50-1,152 laiendada tänava kaitsevöönd 30 meetrini.
 - 8.6. Kõrvalmaanteel 13174 Avinurme tee km 0,0-0,402 määrata tänava kaitsevööndi laiuseks 10 m.
 - 8.7. Tänavade kaitsevööndi laiendamine käsitleda seletuskirjas ja kaartidel. Peale planeeringu kehtestamist esitada Maanteeametile digitaalne joonis CAD või GIS formaadis, millele on kantud kaitsevööndi laiused.
9. Maanteeamet ei toeta ptk-s 5.8 käsitletud Avinurme aleviku ümbersõidu kavandamist käesoleva kirja punktis 1 toodud põhjustel. Teeme ettepaneku tugimaantee ümbersõitu mitte kavandada.
 10. Ptk-s 5.8 on kavandatud teede kvaliteedi parandamiseks riigiteeledele tolmuva katte rajamine. Planeeringus palume käsitleda kruusateed ja teelõigud, millele on tolmuva katte rajamise vajadus põhjendatud elamualade, bussiliinide, turismimarsruutide kulgemise tõttu ja mille liiklussageduse on vähemalt üle 50 auto/ööpäevas. Seletuskirjas märkida, et riigiteeledele tolmuva katte rajamine viiakse ellu vastavalt riigiteede teehoiukavale.
 11. Ptk-s 5.8 teedevõrgu ja liikluskorralduse üldiseid põhimõtteid täiendada arvestades riigiteede võimaliku laiendamise ja rekonstrueerimise vajadusega. Teeme ettepaneku määrata üldplaneeringu koostamisel riigiteeledele 20 m laiune tehnoloogiline vöönd (äärmise sõiduraja välimisest servast), tee ohutuse tagamiseks, perspektiivseteks teede õgvenduste, laienduste, koguja- ja kergliiklusteede välja ehitamiseks, avalikes huvides vajalike tehnovõrkude- ja rajatiste paigutamiseks ning teede püsivust tagava veerežiimi parandamiseks. Arvestada 10 m laiuse teekaitsevööndi korral tehnoloogilise vööndi laiuseks 10 m. Maakasutustingimuseks seada, et koridoris ehitustegevuse planeerimisel tuleb tee ohutuse tagamiseks kaasata Maanteeamet.
 12. Ptk-s 5.8 käsitleda kergliikluse arendamise põhimõtted:
 - 12.1. Kergliiklustee tuleb üldjuhul eraldada riigiteest eraldusribaga, mis on vajalik teehoiutööde teostamiseks, sh lume kogumiseks, sademete ärajuhtimiseks ning liiklusest tuleneva ohu vähendamiseks.
 - 12.2. Riigiteealusele maale võib kavandada kergliiklusteed ainult Maanteeametiga kooskõlastatult.
 - 12.3. Ristumisel riigiteega projekteerida liikluse rahustamise meetmed (tõstetud pinnad, liiklussaared, põikekoht, tee kitsend vms).
 13. Ptk-s 5.9. „Tehnovõrgud“ käsitleda üldise kasutustingimusena:
 - 13.1. Tehnovõrkude koridoride planeerimisel tuleb vältida nende kavandamist riigitee transpordimaale, mis on vajalik eelkõige tee ja selle koosseisu kuuluvate rajatiste paigutamiseks.

- 13.2. Riigitee kaitsevööndisse võib tehnovõrke kavandada Maanteeameti nõusolekul ja eeldusel, et kavandatu ei ohusta riigiteed ja selle korra kohast kasutamist.
- 13.3. Riigitee lähedusse planeeritavate ükskõik mis otstarbega mastide kaugus riigitee muldkehast peab olema vähemalt võrdne selle posti või masti kõrgusega. Tuuliku puhul tuleb masti kõrgusele lisada tiiviku laba pikkus.
- 13.4. Riigiteega külgneval alal, sh väljaspool tee kaitsevööndit, kooskõlastada üle 30 m kõrguste rajatiste planeeringud, projekteerimistingimused ja ehitusprojektid Maanteeametiga.
14. Seletuskirja ptk-s 7 „Üldplaneeringu elluviimine“ käsitleda, et riigiteede arendustegevus (tolmuvabade katete ehitus, riigiteede remont ja ehitus) toimub vastavalt riigiteede teehoiukavale. Liiklusohutlike kohtade likvideerimine toimub vastavalt liiklusohutuseprogrammi põhimõtetele ja elluviimiskavale.
15. Teeme ettepaneku teha KSH aruande eelnõus alljärgnevad parandused ja täiendused:
- 15.1. Lk 38-39 lisada - riigiteedega seonduv käsitletakse vastavalt VV 20.10.2016 korraldusega nr 340 kinnitatud „Riigiteede THK aastateks 2014-2020“.
- 15.2. Lk 48 - alates 01.01.2017 kehtib uuendatud maapõueseadus, milles ei käsitleta enam "üleriigilise tähtsusega" maardlaid.
- 15.3. Lk 49 - ehitusmaavarade varustuskindlus on käsitletud eelmise, II etapi, aruande järgi, aga soovitatav on viidates uuendatud THK-le, anda hinnang varustuskindlusele vastavalt uuele, III etapi, aruandele: https://www.mnt.ee/sites/default/files/survey/ehitusmaavarade_varustuskindluse_tapsustus_ma_objektidele_iii_erc_2017.pdf.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Marten Leiten

planeeringute menetlemise talituse juhataja

Lisa: Riigiteede nimekiri.xlsx

Marge Kelgo 630 4860

Marge.Kelgo@mnt.ee

üks kolmandik olemasoleva ehitise kubatuurist; piirdeaedadele; maakaabelliinile; olemasoleva elamu tarbeks rajatavale tehnovõrgule ja -rajatisele.

Ala 2 ja 3: Keskkonnaamet ei toeta ehituskeeluvööndi vähendamist, kuna kinnistu võimaldab ehitada ka väljapoole ehituskeeluvööndit ja arvestades teemaad tuleb arvestada ka teemaa ehituspiirangute alaga, mis võib muuta ebaotstarbekaks ehituskeeluvööndi vähendamise protsessi.

Ala 4-1: Parkla rajamine on kavandatud avalik tee ja ülejäänud rajatised saab kavandada väljapoole ehituskeeluvööndit ning teine kinnistu võimaldab ehitada ka väljapoole ehituskeeluvööndit ja arvestades teemaad tuleb arvestada ka teemaa ehituspiirangute alaga, mis võib muuta ebaotstarbekaks ehituskeeluvööndi vähendamise protsessi.

Ala 4-2: Keskkonnaamet on seisukohal, et ehituskeeluvööndi vähendamine ei ole vajalik, kuna vajadusel saab rakendada väljakujunenud ehitusjoont.

Ala 5 : Keskkonnaamet on seisukohal, et ehituskeeluvööndi vähendamine ei ole põhjendatud, kuna kinnistud võimaldavad ehitada ka väljapoole ehituskeeluvööndit ja vajadusel on võimalik rakendada väljakujunenud ehitusjoont.

Ala 6-1 ja 6-2: Keskkonnaamet ei toeta ehituskeeluvööndi vähendamist, kuna kinnistu võimaldab ehitada ka väljapoole ehituskeeluvööndit ja arvestades teemaad tuleb arvestada ka teemaa ehituspiirangute alaga, mis võib muuta ebaotstarbekaks ehituskeeluvööndi vähendamise protsessi.

Ala 7: Keskkonnaamet on seisukohal, et ehituskeeluvööndi vähendamise kaalumise on põhjendatud, kuna kinnistud asuvad enamasti ehituskeeluvööndis ja ei võimaldavad täiendavalt ehitada väljapoole ehituskeeluvööndit. Kaaluda tuleb ka väljakujunenud ehitusjoone erisuse rakendamist.

Ala 8: Keskkonnaamet ei toeta ehituskeeluvööndi vähendamist, kuna kinnistu võimaldab ehitada ka väljapoole ehituskeeluvööndit ja arvestades teemaad tuleb arvestada ka teemaa ehituspiirangute alaga, mis võib muuta ebaotstarbekaks ehituskeeluvööndi vähendamise protsessi.

Ala 9: Keskkonnaamet on seisukohal, et ehituskeeluvööndi vähendamine ei ole põhjendatud, kinnistul, mis jääb suures osas ka ehituskeeluvööndist väljapoole, kuna kinnistu võimaldab ehitada ka väljapoole ehituskeeluvööndit ja vajadusel on võimalik rakendada väljakujunenud ehitusjoont. Põhjendatud on analüüsi läbiviimine kinnistul, mis suures osas jääb ehituskeeluvööndisse, kuid arvestades teemaad, tuleb lähtuda ka teemaa ehituspiirangute alaga, mis võib muuta ebaotstarbekaks ehituskeeluvööndi vähendamise protsessi.

Ala 10: Keskkonnaamet on seisukohal, et ehituskeeluvööndi vähendamise kaalumise on põhjendatud, kuna kinnistud asuvad enamasti ehituskeeluvööndis ja ei võimaldavad täiendavalt ehitada väljapoole ehituskeeluvööndit.

II Avinurme valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine keskkonnamõju hindamise aruande eelnõu:

Punkt 4.1.2.3. „Ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek“. Keskkonnaameti ettepanek on tuua ettepanekus välja ka supelranna erand. LKS 38 lõige 4 punkt 3. ning selgitada miks on välja toodud vaid need erandid? Erandeid on veel!

Peatükk 4.1.3 ei käsitle kaitstavaid loodusobjekte- liikide kasvu ja elupaiku, kaitsealasid, hoiualasid, püsielupaiku ja kaitstava looduse üksikobjekte. Puudub kavatsusest tulenev analüüs ja lisaks on andmed kaitsealuste objektide osas täienenud. Palume täiendada.

Peatükk 4.1.3. Lõik“ Avinurme alevikus Avijõe äärsel puhkealal (sh tehisveekogu) kavandamine“. Keskkonnaameti märkus: miks on välja jäänud LKS § 42? Supelrand on selleks ÜP-ga määratud ala veekogu ääres, mille põhiülesanne on inimestele puhkuse võimaldamine.

Joonisele 3. ettepanek kanda LKS kohane supelrand.

Peatükk 4.1.3 Lõigus „Natura hindamine“ Keskkonnaamet palub täpsustada kaitstavate loodusobjektide loetelu ja analüüsida, kas ka andmed on muutunud Natura 2000 alade osas.

Tabel 4. Palume täpsustada alade koodi ning tabeli 5 vormistus üle kontrollida. Juhime tähelepanu, et Adraku loodusala leevendusmeetmete osa on tühi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jaak Jürgenson
juhataja
Põhja regioon

Teadmiseks: hendrikson@hendrikson.ee

Janar Aleksandrov 512 4731
janar.aleksandrov@keskkonnaamet.ee

Irina Sõtšova 357 2614
irina.sotsova@keskkonnaamet.ee

Avinurme valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu avaliku väljapaneku järgne avalik arutelu

PROTOKOLL

Avinurmes, 18.aprillil 2017 kell 14:00

Koosoleku juhataja Ann Ideon

Protokollija Imbi Kaarama

Osalejate nimekiri protokollis lisana.

Päevakorras:

- 1. Ülevaade üldplaneeringu ja KSH olemusest ja protsessist.**
- 2. Ülevaade Avinurme valla üldplaneeringust (ÜP).**
- 3. Avaliku väljapaneku käigus laekunud ettepanekute arutelu**
- 4. Küsimused- arutelu.**

Ülevaate üldplaneeringu ja KSH koostamisest esitas Ann Ideon - Hendrikson & Ko esindaja.

1.Ülevaade üldplaneeringu ja KHK olemusest ja protsessist.

Üldplaneeringu koostamise põhieesmärk on lähtuvalt ruumilistest vajadustest valla ruumilise arengu põhimõtete kujundamine ning selle alusel maa- ja veealadele üldiste kasutamise- ja ehitustingimuste, sealhulgas maakasutuse juhtotstarbe määramine. Üldplaneeringuga paralleelselt viiakse läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine ehk KSH, et arvestada võimalike kaasnevate mõjudega juba lahenduse väljatöötamisel.

2.Ülevaade Avinurme valla üldplaneeringust

Üldplaneeringuga hõlmataav ala on kogu Avinurme valla territoorium

ÜP lahendab ülesandeid vastavalt PlanS § 75 lõikele 1, lähtudes valla arenguvajadusest. Valla ruumiliseks vajaduseks on toimida piirkondliku teenuse pakujana ning tagada elanikele hea elukvaliteet ja ühendusvõimalused.

Uue ÜP koostamise käigus lahendatakse nt maade munitsipaliseerimine, ehituskeeluvööndi vähendamine, Avinurme tiheasustusala piiride korrigeerimine, detailplaneeringu koostamise kohustusega alade täpsustamine

Planeering toob välja ruumilise arengu põhimõtted teemavaldkondade kaupa, nende alusel on välja töötatud ka täpsemad maakasutustingimused juhtotstarvete ja teemade lõikes.

ÜP ja KSH koostamise protsessi ülevaade

Algatamine 22.09.2015, lähteseisukohtade väljatöötamine ja esimene avalikustamine toimus mai-september 2016.aastal.

ÜP ja KSH eelnõude koostamine oktoober 2016-veebruar 2017, eelnõu avalikustamine märts -aprill 2017.

Edasine protsess: ÜP ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamine ja arvamuse andmine, vastuvõtmine vallavolikogu poolt, lahenduse avalikustamine, heakskiitmine ning loodetavasti 2017 aasta lõpus volikogu poolt kehtestamine.

3.Avaliku väljapaneku käigus laekunud ettepanekute arutelu

Avalik väljapanek toimus 14.03-12.04.2017, mille jooksul laekus vallavalitsusele 8 kirja nii asutustelt kui kodanikelt. Üks kiri laekus peale avalikku arutelu.

Väljapaneku jooksul laekunud eraisikute ettepanekud puudutasid peamiselt teede temaatikat: avalikult kasutatavate teede määramist ning pikemas perspektiivis kavandatava Avinurme aleviku ümbersõidu asukohta.

Ametkondlikult esitasid ettepanekud Keskkonnaamet, Kaitseministeerium, Maa-amet ja Maanteeamet.

Keskkonnaameti olulisimad ettepanekud puudutasid ehituskeeluvööndi vähendamise vajalikkust või põhjendatust Avijõe ääres.

Vallavalitsus on seisukohal, et ehituskeeluvööndi vähendamine oluline eelkõige parema elukeskkonna ja valikuvõimaluste tagamise nimel ja seda eelkõige Avinurme alevikus.

Kaitseministeerium täpsustas riigikaitse ehitiste kasutustingimusi, millega nõustuti.

Maa-ameti ettepanekud puudutasid täpsustusi munitsipaliseeritavate alade ulatuste ja juhtotstarvete osas, millega samuti nõustuti.

Maanteeameti ettepanekud puudutavad üldstatult seda, kui rangelt riigiteede äärset maakasutust kontrollida ning kui täpsed ehitustingimused üldplaneeringuga seada. Vallavalitsus on seisukohal, et kahaneva rahvastikuga piirkonnas, kus puudub märkimisväärne ehitussurve, ei ole vajalik senisest rangema regulatsiooni seadmine.

Jõgeva Maavalitsus tegi ettepaneku arvestada enam Jõgeva uue maakonnaplaneeringuga, kuna Avinurme vald ühineb lõuna suunal, moodustades teiste Jõgevamaa omavalitsustega Mustvee valla. Arutelu käigus täpsustati, kuidas ettepanekuga arvestada: rohevõrgustiku ühilduvus, Mustvee tugitoimepiirkonda kuulumine. Liikumine Jõgeva maakonna koosseisu.

4.Küsimused- arutelu.

Arutati planeeringu juriidilist poolt – mis juhtub, kui ei jõuta selle aasta lõpuks üldplaneeringu kehtestamiseni. Ajakava kohaselt on see võimalik, kui suuremaid takistusi ette ei tule.

Samuti arutati Avinurme valla üldplaneeringu tulevikku moodustatavas Mustvee vallas. Hetkel ei ole veel konkreetseid juhiseid, kuidas arvestatakse hiljuti koostatud üldplaneeringutega ühisvalla uue üldplaneeringu koostamisel.

Ann Ideon

Koosoleku juhataja

Avinurme valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu avaliku väljapaneku järgne avalik arutelu

Avinurmes, 18.aprill 2017 kl 14:00

Nr	Nimi	Asutus	Kontakt	Allkiri
1	Neemes Kõrre	Avinurme VV	5021787	[Signature]
2	Anne Paas	Avinurme VV	53411318	[Signature]
3	Aivar Saarela	Avinurme VV	55512354	[Signature]
4	Indra Meisaku	Järgva Maavalitsus	56468418	[Signature]
5	Kaarel Toomik	Järgva Maavalitsus	5056589	[Signature]
6	Arvi Lii	Avinurme VV	53418723	[Signature]
7	Koidu Simu	RHK	5040082	[Signature]
8	Ann Ideon	Kirjeldus	5286163	[Signature]
9	Julia Laanamaa	Avinurme VV	5298874	[Signature]
10	Heino Mäkelä	Avinurme VV	5061166	[Signature]
11	Jaane Jussel	õli Pääspera	5014356	[Signature]
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				

LISA 3 VALLA VÄÄRTUSLIKE MAASTIKE VÄÄRTUSTE HINNANG JA KIRJELDUS

Väljavõtte maakonna teemaplaneeringust „Asustust ja maakasutus suunavad keskkonnatingimused“ (2003):

Eristatud maastike väärtuspallid kolmepallisüsteemis ning ala väärtusklass ja tähtsus (I – esimese väärtusklassi ala; II – teise väärtusklassi ala; P – potentsiaalne väärtala; M/R – maakondliku (riikliku) tähtsusega väärtuslik maastik; M – maakondliku tähtsusega väärtuslik maastik; K – kohaliku tähtsusega väärtuslik maastik).

Ala nr.	Ala nimetus	Kultuurilis-ajalooline väärtus	Esteetiline väärtus	Looduslik väärtus	Rekreatsiooniline väärtus	Ala väärtustatus	Väärtusklass	Ala tähtsus
1.	Avinurme-Maetsma	2	3	2	1	3	II	M
28.	Ulvi-Adraku-Laekannu	2	2	2	1	2	P	K
29.	Vadi	2	3	2	1	3	II	K

Avinurme-Maetsma väärtuslik maastik hõlmab valla keskust koos ümbritsevate põldude ja taludega. Tegemist on peamiselt kultuurilis-ajaloolise ja põllumajandusmaastikuga. Avinurme on kaunite aedade ja majadega korrastatud tänavküla tüüpi alevik. Siin avanevad kenad vaated Avijõe lammile. Avinurmes ja selle ümbruse külates jätkatakse endisaegsete kuulsate puutöömeistrite traditsioone ning valmistatakse nii suveniire kui ka puidust tarbeesemeid.

Avinurmest kirdesse jääb Maetsma küla, mille üksiktalud on paigutunud metsalt võidetud põldude äärde. Külast lõunas, keset sood, asub madal soosaar - Kukelinna pelgupaik, mis oli suurte sõdade ajal varjupaigaks.

Segavad ja ohufaktorid: Ohuks on ühelt poolt kasutusest välja jäänud põldude kiire võsastumine, teisalt aga võimalikud lageraided, mis rikuvad maastiku üldilmet.

Soovitused: Igati tuleb toetada Avinurme elanike entusiasmi oma alevi' korrastamisel ning külaelu edendamisel. Toetust (ka maakondlikul tasemel) vajavad kohalike pingutused turismi arendamisel, mille võtmeobjektiks on kujunemas taastatav kitsarööpmeline raudtee. Koostöös raudtee projektiga tuleb arendada looduse õpperadade rajamise võimalusi ümbruskonna metsades. Vältima peab Maetsma küla põldude võsastumist. Uute taluhoonete rajamisel on soovitatav järgida endiste talupidamiste arhitektuurilist stiili.

Ulvi-Adraku-Laekannu väärtuslik maastik hõlmab Avinurme valla edelaosa. Tegemist on avatud põllumajandusliku maastikuga. Siinsed külad on tüüpilised hajakülad, kus talud asuvad üksteisest küllaltki kaugel, põldude keskel. Talukohtades on enamuses säilinud omapärased vanad palkhooned. Kahjuks on suur osa endistest talupidamistest hüljatud ning hooned lagunemas. Suhteliselt halvas seisus on ka Ulvi mõisa veel säilinud abihooned. Künklik maastik võimaldab avaraid vaateid ümbruskonna põldudele ja taludele.

Segavad ja ohufaktorid: Suurimaks ohufaktoriks on omanäoliste külade ilme muutumine ja avarate põldude võsastumine.

Soovitused: Olulisi pingutusi tuleb rakendada Ida-Virumaa kontekstis omanäoliste hajakülade ja talupidamiste säilitamisel. Võimalusel peaks

taastama ja taastasustama hüljatud talupidamised. Uusehituste rajamisel on soovitatav jälgida nende sobivust vana taluarhitektuuri stiiliga. Ulvi küla keskus tuleb heakorrastada.

Vadi väärtuslik maastik hõlmab valla idaosa, Vadi küla ja selle ümbrust. Tegemist on kultuurilis-ajaloolise, avatud põllumajandusmaastikuga männimetsade keskel. Vadi on vanaimeline hajaküla, kus talud asuvad üksteisest võrdlemisi kaugel, metsalt hõivatud põllumaade keskel. Siinset tasast reljeefi ilmestavad looklev Avijõgi ning mõned sajandivanused kuivenduskraavid. Vadi külas on olnud ümbruskonna üks vanemaid koole (esimesed teated 1775). Viimane, üle 100 aasta vana koolihoone on säilinud ja heas korras. Koolimaja juurde on püstitatud mälestuskivi tähistamaks Vadi koolihariduse pikka ajalugu.

Segavad ja ohufaktorid: Ohufaktoriks on võsastuvad põllud.

Soovitused: Põldude võsastumise vältimiseks tuleb igati toetada põllumajandustegevust Vadi küla põldudel. Uusehitisi on soovitatav rajada järgides endist külaarhitektuuri stiili. Suur karjalaut Avijõe kaldal tuleks renoveerida (või majandustegevuse lakkamisel lammutada), kindlasti peab laudale ehitama puhastusseadmed.